

Barbara Puziewicz
Jolanta Wysoczańska
Dni pluszowego misia

Czas realizacji: 27-28 listopada 2007 roku

Grupy wiekowe: 3-latki, 4-latki, 6-latki

Głównym celem projektu jest ukazanie uroku pluszowego misia i podkreślenie bardzo ważnej roli zabawki pluszowej w życiu dziecka.

W związku z tym w Przedszkolu Nr 131 we Wrocławiu w dniach 27-28 listopada 2007 roku zorganizowałyśmy zajęcia: Dni Pluszowego Misia.

W zajęciach brały udział dzieci z całego przedszkola (3-letnie, 4-letnie i 6-letnie). Wszystkie dzieci przyszły w tych dniach do przedszkola z własnymi zabawkami pluszowymi. W pierwszym dniu obejrzały przygotowane przez nas przedstawienie pt. „Pani Jesień, Jola i miś”. Odbyła się również wesoła zabawa z misiami. Następnego dnia dzieci wykonały prace plastyczne pod hasłem „Miś”. Prace zostały nagrodzone i wyeksponowane tak, aby wszyscy mogli je obejrzeć. Nagrody w postaci słodkiego misia-batonika ufundowali rodzice przedszkolaków.

W tych dniach dzieci miały możliwość słuchania bajek o misiach, brania udziału w różnorodnych zadaniach związanych z ich „przytulankami”.

Sprawiło to ogromną radość dzieciom, pomogło w budowaniu poczucia bezpieczeństwa, dostarczyło miłych i stosownych do ich wieku atrakcji.

DZIEŃ PIERWSZY – PONIEDZIAŁEK

Cel ogólny: Integracja dzieci podczas zajęć i możliwość przeżywania radości ze wspólnie spędzonych chwil. Podkreślenie ważnej roli zabawki pluszowej w życiu dziecka.

Cele operacyjne.

Dziecko:

- potrafi skoncentrować uwagę podczas oglądanego przedstawienia;
- potrafi zilustrować ruchem ciała piosenkę;
- potrafi brać udział w zabawie zorganizowanej;
- podejmuje próby budowania samodzielnych wypowiedzi;
- podejmuje próby słuchania ze zrozumieniem.

Metody: aktywizująca, zabawowa

Formy: zbiorowa

Środki dydaktyczne: rekwizyty do inscenizacji, nagrania CD: „Pokochaj pluszowego misia”, „Jadą, jadą misie” (z płyty „Piosenki dla dzieci – Cztery zielone słonie”), szarfy.

Obejrzenie przygotowanej inscenizacji „Pani Jesień, Jola i miś”. Wspólne śpiewanie piosenek: „Pokochaj pluszowego misia”, „Jadą, jadą misie” oraz wspólna zabawa z piosenką.

Praca z podziałem na grupy

Grupa 3-latków

1. Zachęcenie dzieci do wspólnych zajęć poprzez pozбиieranie „liści w parku” (dekoracja). Dzieci pomagają Pani Jesieni w zbieraniu liści do koszyka przed zimą.
2. Zabawa muzyczno-ruchowa „Ja i mój miś robimy to samo”.
Dzieci, poruszają się w takt muzyki. Podczas przerwy zatrzymują się i wykonują jedną z wymienionych czynności:
  - przytulanie misia;
  - siadanie z misiem na podłodze;
  - położenie się z misiem na plecach na podłodze;
  - głaskanie misia; itp.
3. Zabawa muzyczna przy piosence „Jadą, jadą misie”.
Podczas trwania piosenki odtwarzanej z płyty CD dzieci tańczą ze swoją maskotką. Towarzyszy im Pani Jesień, Jola i panie z przedszkola.
4. Pożegnanie. Podziękowanie za miłe spędzenie czasu i wspólną zabawę.

Grupa 4-latków

1. Krótka rozmowa na temat przyniesionych przez dzieci maskotek.
2. Zabawa muzyczno-ruchowa „Ja i mój miś robimy to samo”.
Dzieci, poruszają się w takt muzyki. Podczas przerwy zatrzymują się i wykonują jedną z wymienionych czynności:
  - przytulanie misia;
  - siadanie z misiem na podłodze;
  - położenie się z misiem na plecach na podłodze;
  - głaskanie misia; itp.
3. Zabawa muzyczna „Miś smutny i miś wesoły”.
Dzieci tańczą wesoło ze swoją maskotką przy muzyce z Panią Jesienią i z Jolą. Kiedy muzyka ucichnie-dzieci zatrzymują się i robią smutną minę.
4. Zabawa muzyczno-ruchowa „Spacer z misiem”.
Na podłodze rozłożone szarfy. To domki dla ochrony przed deszczem. Podczas trwania muzyki dzieci tańczą z misiem na sali. Podczas przerwy w muzyce – dzieci wchodzi do środka szarfy, aby ochronić się przed deszczem.
5. Pożegnanie. Podziękowanie z miłe spędzenie czasu i wspólną zabawę.

Grupa 6-latków

1. Krótka rozmowa na temat przyniesionych przez dzieci maskotek.
2. Zabawa muzyczno-ruchowa „Ja i mój miś robimy to samo”.
Dzieci, poruszają się w takt muzyki. Podczas przerwy zatrzymują się i wykonują jedną z wymienionych czynności:
  - przytulanie misia;
  - siadanie z misiem na podłodze;
  - położenie się z misiem na plecach na podłodze;
  - głaskanie misia, itp.

3. Zabawa muzyczna „Miś smutny i miś wesoły”.
Dzieci tańczą wesoło ze swoją maskotką przy muzyce z Panią Jesienią i z Jolą. Kiedy muzyka ucichnie-dzieci zatrzymują się i robią smutną minę.
4. Zabawa muzyczno-ruchowa „Spacer z misiem”.
Na podłodze rozłożone szarfy. To domki dla ochrony przed deszczem. Podczas trwania muzyki dzieci tańczą z misiem na sali. Podczas przerwy w muzyce – dzieci wchodzi do środka szarfy, aby ochronić się przed deszczem.
5. Pożegnanie. Podziękowanie z miłą spędzenie czasu i wspólną zabawę.

DZIEŃ DRUGI – WTOREK

Cel ogólny: Podkreślenie ważnej roli zabawki pluszowej w życiu dziecka. Przeżywanie radości ze wspólnie spędzonych chwil podczas zajęć.

Cele operacyjne:

Dziecko:

- podejmuje próby słuchania czytanego tekstu ze zrozumieniem;
- podejmuje próby budowania samodzielnych wypowiedzi;
- rozwija słuch muzyczny;
- podejmuje próby udziału w zabawie zorganizowanej;
- doskonali sprawność manualną;
- poznaje zalety miodu dla zdrowia człowieka.

Metody: aktywizująca, zabawowa, działalności praktycznej.

Formy: zbiorowa, indywidualna.

Środki dydaktyczne: bibuła kolorowa gładka, plastelina, kawałki tkanin, nagrania CD: „Jadą, jadą misie”, „Pokočaj pluszowego misia”, miód, wafel suchy, batoniki w kształcie misia.

Praca plastyczna – „Miś”

1. Słuchanie bajki opowiedanej przez Panią Jesień o jej spotkaniu z rodziną Misiów w lesie i o ich przygodzie z pszczołami.
2. Rozmowa wprowadzająca do tematu konkursu plastycznego na podstawie wysłuchanej bajki. Degustowanie miodu przyniesionego przez Panią Jesień od rodziny Misiów, podkreślenie zalet miodu dla naszego zdrowia, zachęcenie do jego spożywania..
3. Zabawa muzyczno-ruchowa „Miś i pszczoły”.
Kiedy gra muzyka, dzieci-misie wesoło tańczą, skaczą po sali. Kiedy muzyka ucichnie – dzieci- misie kucają i zakrywają głowę rękoma.
4. „Miś” – **praca plastyczna.**
Dzieci wykonują pracę plastyczną w poszczególnych grupach z wykorzystaniem różnych technik plastycznych.

Grupa 3-latków – wylepianie konturu postaci misia kolorową bibułą.

Grupa 4-latków – wylepianie konturu postaci misia plasteliną.

Grupa 6-latków – wylepianie konturu postaci misia kawałkami materiałów.

5. Ocena prac dzieci. Słodki upominek- batonik w kształcie misia – jako nagroda za pracę plastyczną dla każdego dziecka.
6. Wspólna zabawa przy piosence „Pokochaj pluszowego misia”.
7. Pożegnanie z Panią Jesienią i z Jolą.

Wszystkie prace plastyczne dzieci zostały wyeksponowane w holu przedszkolnym.

Małgorzata Smolak

Lidia Marszałek

Małgorzata Górko

Bożena Kihan

Przedszkolak w szkole¹

Promocja szkoły jest bardzo ważnym zadaniem dla każdego nauczyciela. W naszej Szkole Podstawowej Nr 7 im. Jana Pawła II w Oleśnicy od wielu lat podejmujemy wiele zadań z tym związanych. Jednym z nich jest opracowany przez nas projekt współpracy z oleśnickimi przedszkolami: „**Przedszkolak w szkole**”.

Jego głównym celem było wprowadzanie dzieci przedszkolnych w środowisko szkolne i ich integracja ze starszymi kolegami i koleżankami. Zapraszałyśmy przedszkolaki na przedstawienia z okazji świąt i uroczystości szkolnych, klasowych, organizowałyśmy zajęcia otwarte w których brały aktywny udział. Dzięki tej współpracy nasi mali goście mieli okazję poznać szkołę, nauczycieli i życie uczniowskie.

CELE PROJEKTU:

- promowanie szkoły,
- nawiązywanie kontaktów z nauczycielami i dziećmi,
- wprowadzanie dzieci w tematykę szkolną,
- integracja dzieci młodszych ze starszymi,
- kształtowanie postawy koleżeńskiej, pomocy i wzajemnego zrozumienia,
- bezstresowe zaadoptowanie się absolwentów przedszkola w warunkach szkolnych.

ZADANIA I HARMONOGRAM

W każdym miesiącu organizowałyśmy zajęcia dla dzieci z Przedszkola Nr 1, 4 i 6 o różnej tematyce. Przedszkolaki brały również udział w uroczystościach szkolnych i klasowych.

Wrzesień

1. „Zwierzęta domowe – towarzysze człowieka” /Lidia Marszałek/
  - wzbogacenie wiadomości o życiu zwierząt domowych, kształtowanie poczucia odpowiedzialności i obowiązkowości względem zwierząt domowych.
2. „Jesienią na straganie” /Małgorzata Smolak/
  - przygotowanie inscenizacji wiersza J. Brzechwy „Na straganie”.

Październik

3. Dzień Papieski /Małgorzata Smolak/
  - przekazanie wiedzy o patronie naszej szkoły Janie Pawle II w montażu słowno-muzycznym przygotowanym przez uczniów SP 7.
4. Zajęcia informatyczne /Lidia Marszałek/

---

¹ Projekt współpracy Szkoły Podstawowej Nr 7 w Oleśnicy z oleśnickimi przedszkolami.

- pokazanie dzieciom w jaki sposób można wykorzystać komputer do nauki poprzez zabawę.

Listopad

5. Wieczór poezji jesiennej /Małgorzata Górko/
  - udział dzieci i rodziców w wieczorze poezji, kształtowanie postawy twórczej.
6. Andrzejki /Małgorzata Górko/
  - poznanie zabaw związanych z tradycją andrzejkową, kształtowanie postawy koleżeńskiej pomocy i wzajemnego zrozumienia.

Grudzień

7. Turniej sportowy /L. Marszałek, M. Smolak, M. Górko, B. Kihan/
  - promowanie zdrowego trybu życia poprzez zabawy i gry sportowe.
8. „Jasełka”/Lidia Marszałek/
  - prezentacja przygotowanych przez uczniów klasy 0 „Jasełek” – kultywowanie tradycji bożonarodzeniowych.

Styczeń

9. „Maska karnawałowa” /Bożena Kihan/
  - rozwijanie ekspresji plastycznej.

SCENARIUSZE

SCENARIUSZ ZAJĘĆ DLA GRUPY PIĘCIOLATKÓW

Temat: Zwierzęta domowe – towarzysze człowieka

Cele:

- poznanie zwierząt domowych tj. pies, kot, chomik, świnka morska, królik, żółw, rybki, papużki,
- poznanie potrzeb tych zwierząt oraz sposobów opieki nad nimi,
- wzbudzanie poczucia odpowiedzialności za warunki życia zwierząt domowych,
- zapoznanie z pracą weterynarza,
- uświadomienie, z czym związana jest decyzja o przyjęciu zwierzaka do domu,
- kształtowanie mądrego stosunku do zwierząt, umiejętności dostrzegania i oceny złego traktowania zwierząt przez ludzi.

Metody:

- informacyjna,
- heurystyczna,
- aktywnego działania.

Pomoce:

1. informacje na temat zwierząt domowych /wykorzystanie „Multimedialnej Encyklopedii: Wiem 2004”/,
2. wystawa zwierząt domowych zorganizowana przez uczniów szkoły: „Nasi Miliusińscy”,
3. zagadki o zwierzętach dla dzieci,

4. obrazki do kolorowania /zwierzęta domowe/,
5. płyta CD z piosenką pt. „Fotografia psa”.

Przebieg zajęć:

1. Powitanie dzieci „Iskierką”.
2. Zapoznanie z tematem zajęć.

Zwrócenie uwagi na fakt, że człowiek nie jest sam, żyje wśród innych organizmów. W naszych domach często hodujemy zwierzęta, które nazywamy domowymi.

  - wyjaśnienie pojęcia „zwierzęta domowe”,
  - przykłady przedstawicieli tych zwierząt – odgadywanie ich nazw na podstawie zagadek o zwierzętach, dopasowywanie nazwy do obrazka kolorowanki.
3. Swobodne wypowiedzi na temat zwierząt domowych, ze szczególnym zwróceniem uwagi na potrzeby zwierząt, obowiązki opiekunów oraz poczucie odpowiedzialności za zapewnienie zwierzętom godziwych warunków życia.
  - O czym musimy pamiętać decydując się na własne zwierzątko?
  - Czego potrzebują zwierzęta?
  - Czym się odżywiają?
  - Jakie mają cechy wspólne, a czym się od siebie różnią?
4. Wypowiedzi na temat sytuacji bezdomnych psów i kotów.
  - Skąd pochodzą?
  - Czy stanowią zagrożenie dla człowieka?
  - Jak można im pomóc?
5. Wysłuchanie odgłosów niektórych zwierząt – odgadywanie nazwy i dopasowywanie odgłosu do obrazka kolorowanki.
6. Wysłuchanie piosenki pt. „Fotografia psa” – zabawa ruchowa i nauka I zwrotki piosenki.
7. Zabawa: „PRAWDA – FAŁSZ”

Mówimy o różnych zwierzętach, o tym, co lubią jeść, gdzie śpią, co jest ich ulubionym zajęciem. Dzieci oceniają, czy jest to PRAWDA – wtedy klaszczą w dłonie 2 razy i mówią: TAK!, czy jest to FAŁSZ – wtedy łapią się za prawe ucho i mówią: NIE!

  - kot lubi pływać w akwarium,
  - ryba lubi wygrzewać się na słońcu,
  - kanarki lubią fruwać,
  - kot ma dużo kolorowych piór,
  - pies miauczy,
  - żółw szybko biega,
  - króliki świetnie pływają.
8. Wybranie wśród zwierząt kolorowanki jednego i pokolorowanie go kredkami.
9. Podsumowanie zdobytych wiadomości ułożeniem zasad prawidłowego postępowania ze zwierzętami, ze szczególnym zwróceniem uwagi na fakt, że trzymanie w domu zwierząt to nie tylko przyjemność, ale i obowiązek.
  - Jaką rolę odgrywają zwierzęta w życiu człowieka?

- W jaki sposób je pielęgnujemy? (dbamy o prawidłowe żywienie, opiekę medyczną, przestrzegamy kalendarza szczepień, zapewniamy dobre mieszkanie, ruch na świeżym powietrzu, regularne spacery, opiekę podczas naszych wyjazdów na święta lub na wakacje)
  - Czy zwierzęta mają swojego lekarza?
10. Przejście do sali, gdzie uczniowie szkoły zorganizowali wystawę swoich zwierząt domowych. obejrzenie wystawy, rozmowy z właścicielami zwierząt.
  11. Spotkanie z weterynarzem.
    - Opowieści o pracy weterynarza i jego ciekawych przygodach ze zwierzętami.
    - Pytania dzieci.
  12. Pożegnanie i rozdanie pamiątkowych dyplomów: „JESTEM PRZYJACIELEM ZWIERZĄT”

INFORMACJE

PIES DOMOWY: należy do dużej rodziny psowatych. Jego przodkiem był wilk. Istnieje aż 400 ras psów tj. jamnik, chart, owczarek podhalański, owczarek alzacki, ogar, pudel, szpic, bokser, spaniel, pekińczyk. Oprócz arystokratów są jeszcze najróżniejsze mieszańce, kundle. Wyróżnia się rasy obronne, myśliwskie, pasterskie, stróżujące, pociągowe a także psy pokojowe.

Pies domowy, dzięki doskonale rozwiniętemu zmysłowi węchu oraz słuchu (słyszy z 4-krotnie większej odległości niż człowiek), inteligencji, a także innym cechom, jest wielostronnie pożytecznym towarzyszem ludzi, daje się łatwo tresować, przez co wykształca pożądane formy zachowania i posłuszeństwa wobec człowieka.

Pies musi mieć dom. Wyrzucony na ulicę przez człowieka umiera z głodu i tęsknoty. Pies oddany do schroniska jest smutny, bo wciąż czeka na swego pana. Dlatego pamiętaj – zanim weźmiesz go do domu, najpierw poznaj potrzeby i charakter psa. Wielkie psy, które muszą biegać, źle się czują w małym mieszkaniu. Psa trzeba wyprowadzać na spacer, kąpać i umiejętnie karmić oraz głaskać. Jeśli masz psa – wychowaj go!

Pamiętaj: nie ma złych psów! Są źli ludzie!

Pies ma w swej naturze wielkie przywiązanie do człowieka. Przy dobrym i łagodnym człowieku pies też jest dobry i łagodny. Złe psy – to takie, które były źle traktowane przez ludzi.

KOT DOMOWY: koty są ssakami zasiedlającymi prawie cały świat. Mają doskonale rozwinięty zmysł węchu i, co charakterystyczne, są dalekowidzami. Koty mruczą wyrażając w ten sposób swoje zadowolenie i przyjemność. Jednak czasem może to być również sygnał strachu lub zdenerwowania.

Kot jest drapieżnikiem, ale nie należy się go bać. On drapie, kiedy się broni, albo jak mu ktoś dokucza. Zanim weźmiesz kota do domu poznaj jego charakter i upodobania. Trzeba umieć dbać o swego przyjaciela.

KRÓLIK: w przeciwieństwie do zająca, królik domowy woli kicać. Odzwyczyił się od biegów i skoków. Zanim przyniesiesz go do domu, poznaj jego obyczaje. Do-

wiedz się, co je i jak powinien mieszkać. Bardzo nie lubi, kiedy podnosi się go za uszy. Najlepiej przy podnoszeniu podkładać ręce pod brzuszek i łapki. Zwierzę w domu – to obowiązek. Króliczą klatkę należy często sprzątać. Trzeba dać też zwierzątku możliwość swobodnego pokicania. Króliki są zwierzętami stadnymi – chętnie zaprzyjaźnią się z człowiekiem, ale potrzebują również towarzystwa osobnika swego gatunku.

ŚWINKA MORSKA: jest gryzoniem. Gryzoniami są też szczury, chomiki, myszy. Znacie świnki morskie i pewnie zastanawiacie się skąd ich nazwa – czy lubią pływać w morzu? Otóż nie lubią. A na dodatek one wcale nie należą do rodziny świnek! Z prawdziwymi świnkami łączy je tylko to, że trochę podobnie chrząka. A co z nazwą? – to długa historia.

Najpierw Krzysztof Kolumb odkrył Amerykę (w 1492r.), ale pomylił ją sobie z Indianami. Za Kolumbem popłynęli konkwistadorzy i zobaczywszy tam ludzi nazwali ich Indianami, a małe zwierzątka, których było tam dużo – królikami indyjskimi. Te zwierzątka przywieźli do Europy. Europejczycy stwierdzili, że królik, który chrząka nie może być królikiem, tylko świnką. A ponieważ przybyła drogą morską, jest świnką morską. Zauważyliście, że jest pozbawiona ogona?

Dla świnki nie jest trudno urządzić miejsce w domu. Wystarczy klatka, wyściółka ze słomy lub trocin, miseczka na karmę i umieszczony pionowo dozownik z wodą. To wszystko, co potrzebne jest śwince, ponieważ jest ona mało aktywna. Ten gryzoń jest bardzo żarłoczny. Żywi się wyłącznie pokarmem roślinnym.

CHOMIK SYRYJSKI: ten gatunek hoduje się w mieszkaniach. Prowadzi nocny tryb życia, a w ciągu dnia zazwyczaj śpi. Bardzo łatwo go karmić, ponieważ jest wszystkożerny. Żeby go trzymać w domu, potrzebna jest klatka, dozownik z wodą, kółko do zabawy, trociny na wyściółkę i trochę waty lub szmatka, żeby mógł sobie urządzić przytulne gniazdko.

RYBY: pływają w morzach i oceanach, rzekach i strumieniach, jeziorach i stawach. Najmniejsze ryby to ryby akwariowe. Kolorowe rybki pięknie wyglądają w akwarium wśród roślin wodnych, kamyków i muszelek. Ale zanim weźmiesz rybkę do domu poznaj charakter i obyczaje ryb akwariowych. Gdy wpuścisz ją do rybek wesołych i łagodnych, będzie szczęśliwa, szybko się z nimi zaprzyjaźni. Ale gdy bezbronna, mała rybka, znajdzie się wśród ryb rozbójników, będzie jej bardzo źle. Ryby wymagają opieki. Trzeba dbać o czystość akwarium, należy umiejętnie zmieniać wodę i oczywiście wiedzieć, co ryby jedzą. Kto twierdzi, że ryby nie mówią, jest w błędzie! Przyjrzyjcie się jej.

Wyciągacie ją z wody, a ona trzepocze się – „Chcę do wody! Duszę się!”

Pływa powoli, przechyla się na bok – choruje. Pomóż jej.

Kiedy stoisz przy akwarium, a ona żegluj w Twoją stronę. – „Cześć! Jak było dziś w szkole?” – każdy mówi jak umie.

PTAKI: zanim przyniesiesz ptaka do domu poznaj jego obyczaje. Musisz wiedzieć, co je i jaką powinien mieć klatkę. I jeszcze jedna ważna sprawa: są ptaki, a wśród nich wiele papug, które nie potrafią żyć samotnie bez towarzysza lub towarzyski swego gatunku. Przyzwyczajaj ptaka do siebie powoli. Nie strasz, nie chwytaj za skrzydła! Dbaj o niego. Lubi mieć czystą klatkę i świeżą wodę. I pamiętaj: ptak – to

nie zabawka, to przyjaciel na całe życie.

ŻÓŁW: ma pancerz i może chować w nim łapki i głowę. Zanim weźmiesz go do siebie, najpierw dowiedz się, jakim jest żółwiem. Żółw wodny żyje w wodzie, więc potrzebuje akwarium. Żółw ziemno-wodny powinien mieć specjalne akwarium do pływania i miejsce do chodzenia. Żółw lądowy będzie czuł się dobrze w terrarium. Musi mieć wygodny dom u człowieka. Jeśli żółw wyciąga szyję i je nam z ręki, tzn. że nam ufa i chce być naszym przyjacielem.

Zwierzęta towarzyszące człowiekowi często są trzymane przez niego w warunkach niewłaściwych w stosunku do ich potrzeb – np. ptaki w nieodpowiednich klatkach, czy ryby w za małych akwariach. Mówimy, że Polska to kraj miłośników zwierząt, ale co roku inspektorzy stowarzyszeń ochrony zwierząt mają do czynienia z tysiącami przypadków okrucieństwa wobec zwierząt. Może to być wynik niewiedzy człowieka, ale również celowo wyrządzanej krzywdy.

Zwierzęta hodowane w domu- to nie tylko przyjemność, ale i obowiązek!

Czasami możesz spotkać bezdomnego psa lub kota. Te zwierzęta czekają na pomoc człowieka. Należy jednak pamiętać o zachowaniu ostrożności przy spotkaniu z obcym zwierzęciem.

RYSUNKI ZWIERZĄT DO KOLOROWANIA

SCENARIUSZ ZAJĘĆ TEATRALNYCH DLA GRUPY PIĘCIOLETKÓW

Temat: „Jesienią na straganie w dzień targowy”

Próba inscenizacji wiersza J. Brzechwy pt. „Na straganie”.

Cele:

- bogacenie dziecięcych przeżyć estetycznych,
- stwarzanie sytuacji sprzyjających aktywizacji myślenia,
- ćwiczenia manualne,
- praca nad właściwą intonacją deklamowanych wierszy,
- próby inscenizacji wiersza.

Metoda: żywego słowa.

Pomoce: scenografia straganu, materiały potrzebne do wykonania kukiełek (warzywa, wełna, pineski, patyki, skrawki tkanin), płyta CD z podkładem muzycznym.

Przebieg zajęć:

1. Powitanie dzieci inscenizacją przygotowaną przez kl. II „A” pt. „Pod grzybem”
2. Rozmowa na temat jesieni:
  - zmiany w przyrodzie,
  - odpowiedni ubiór,
  - zdrowe odżywianie,
  - ruch na świeżym powietrzu.
3. Nauka piosenki „Płyną chmurki” .Próby przedstawienia słów ruchem.
4. Wysłuchanie deklamacji wierszy przez uczniów klasy II A „Jeż” – H. Zdzitowieckiej, „Jesienny wiatr” – J. Czechowicza, „Jesień” – H. Bechlerowej, „Na straganie” – J. Brzechwy.
  - Przedszkolaki przy pomocy uczniów klas piątych wykonują kukiełki warzyw występujących w wierszu „Na straganie” Jana Brzechwy.
  - Zabawa – uczę się wspólnie ze starszymi kolegami krótkich tekstów (dzieci uczą się fragmentów wierszy).
  - Wyszukują wizytówki wylosowanych warzyw wyeksponowanych na tablicy i przypinają do zrobionych przez siebie kukiełek.
5. Próby inscenizacji wiersza „Na straganie” J. Brzechwy przez poszczególne grupy.
6. Zabawa – „Pociągi”
(Przy piosence z płyty CD „Pociągi” sł. M. Ściermiński muz. K. Kardynał dzieci tworzą pociągi i poruszają się w rytm muzyki za lokomotywą.)
7. Wręczenie dzieciom dyplomów za przygotowanie kukiełek i inscenizacji. Pożegnanie grupy.

DZIEŃ PAPIESKI

Scenariusz uroczystości z okazji IV rocznicy nadania SP 7 imienia Jana Pawła II z udziałem grup przedszkolnych

Temat: Jan Paweł II przyjaciel dzieci i młodzieży.

Cele:

- oddanie hołdu wielkiemu Polakowi,

- kultywowanie pamięci o zmarłym,
- zachęcanie do modlitwy o rychłą beatyfikację Jana Pawła II,
- integracja środowiska przedszkolnego z środowiskiem szkolnym.

Pomoce: scenografia związana tematycznie z przedstawieniem, słodkie upominki dla przedszkolaków, dyplomy, nagrody.

Przebieg uroczystości:

1. Powitanie przez dyrekcję zaproszonych gości.
2. Rozstrzygnięcie konkursu plastycznego poświęconego sylwetce Jana Pawła II, w którym brały udział również dzieci z zaprzyjaźnionych ze szkołą przedszkoli.
3. Wręczenie dyplomów i nagród.
4. Przybliżenie maluchom postaci Jana Pawła II i wyjaśnienie dlaczego właśnie Jego wybraliśmy na naszego patrona.
5. Zaproszenie wszystkich do obejrzenia przedstawienia przygotowanego przez uczniów klas młodszych i starszych naszej szkoły pt. „Jan Paweł II przyjaciel dzieci i młodzieży” (scenariusz w załączeniu)
6. Na zakończenie uroczystości – wspólne z maluchami zaśpiewanie „Barki” – ulubionej przez papieża pieśni.
7. Wspólna modlitwa o beatyfikację Jana Pawła II poprowadzona przez Księdza Proboszcza.

SCENARIUSZ PRZEDSTAWIENIA

Scena I

Dzieciństwo Karola

Dekoracja: Za pomocą rzutnika wyświetlamy kościół w Wadowicach. Na środku sceny stoi ławeczka. Może być słup ogłoszeniowy (okrągły). W tle muzyka oddająca atmosferę miasteczka tętniącego życiem.

Na scenę wchodzi młodzież ucharakteryzowana na mieszkańców przedwojennych Wadowic: pielęgniarka, profesor, gazeciarz, kobiety robiące zakupy, lodziarz, żołnierz, dziewczynki skaczą na skakankach (wszyscy chodzą po scenie, miasto żyje). Wchodzi kobieta (matka papieża) z małym dzieckiem. Śmieją się, bawią, siadają na ławeczce, kobieta czyta dziecku książeczkę.

Po chwili wszyscy zatrzymują się w swoich miejscach (stop-klatka), cichnie muzyka. Z różnych miejsc sceny wypowiadają swoje kwestie do widowni.

Kobieta I: Mieszkanie Emilii i Karola Wojtyłów mieściło się w kamienicy, w pobliżu kościoła pw. Ofiarowania Najświętszej Marii Panny. Wypełnione było książkami, świętymi obrazkami i rodzinnymi fotografiami. Tu spędził najmłodsze lata Karol Wojtyła, otoczony miłością i opieką najbliższych.

Pielęgniarka: Matka Karola chciała, by pierwszą melodią, jaką usłyszy jej nowo narodzone dziecko, była pieśń śpiewana na cześć Maryi Matki Bożej. Rozsunęłam okiennice, pokój zalały potoki światła, a z pobliskiego kościoła dobiegły odgłosy nabożeństwa majowego.

Ksiądz: W księgach parafialnych tak odnotowano to wydarzenie: urodzony 18 maja 1920 roku Karol Józef Wojtyła, syn rodziców: ojca Karola – oficera wojskowego i matki Kaczorowskiej Emilii.

Kobieta II: Matka Lolka była delikatną i wrażliwą kobietą. To właśnie ona inspirowała Piłsudskiego, który właśnie wtedy bronił Ojczyzny przed bolszewikami.

Żołnierz: Imię Karol otrzymał po ojcu, Józef na cześć Józefa z Nazaretu oraz marszałka Piłsudskiego, który właśnie wtedy bronił ojczyzny przed bolszewikami. głębokie życie religijne Wojtyłów. Szybko nauczyła syna żegnać się znakiem krzyża, a wieczorami czytała mu fragmenty Biblii.

/Ze sceny schodzi matka z dzieckiem./

Kobieta III: Ciężko chorująca Emilia łączyła z Karolem wielkie nadzieje i ambicje. Była z niego bardzo dumna. Zwykła mówić: „Mój Lolek zostanie wielkim człowiekiem”.

Kobieta I: Odeszła do Pana, nie doczekawszy Pierwszej Komunii Świętej Karola.
/Wszyscy odwracają się tyłem do sceny./
Wchodzi chłopiec, z bukietem kwiatów i recytuje wiersz.

Chłopiec I:

„Nad twoją białą mogiłą kwitną białe życia kwiaty
– O, ileż lat to już było bez Ciebie przed iluż to laty”.

Dziewczyna I: Śmierć matki położyła kres beztrosce Karola. Upřednio otwarty i szczęśliwy, „urodzony przywódca” zaczął zamykać się w sobie, szukał ucieczki w książkach i modlitwie.

Chłopak II: Jedyńm źródłem wielkiej i niekłamanej radości w jego życiu był teraz brat Edmund. Starszy od Lolka o 14 lat – student medycyny w Krakowie i świetny sportowiec, był dla młodszego brata ideałem. W czasie odwiedzin w Wadowicach trenował Karola, przekazując mu wiedzę sportową lub zabierał na piesze wycieczki po górach, zarażając go pasją wędrowania.

Dziewczyna II: Nie mógł więc spotkać go bardziej tragiczny cios niż ten, jaki spadł na niego 5 grudnia 1932 roku. W tym dniu dowiedział się, że jego brat zmarł w szpitalu, zaraziwszy się od pacjentki szkarlatyną.

Chłopak III: Od tego tragicznego wydarzenia Karol Wojtyła zaczął nieustannie rozważać niezgłębioną, bezkresną mądrość Boga, który daje i odbiera, który każdemu bez jego woli i wiedzy wyznacza własny los.

Dziewczyna IV: Ojciec – wdowiec, który utracił pierworodnego syna, był zdecydowany zapewnić jedynemu żyjącemu dziecku wszystko, na co było go stać: miłość, wykształcenie i dobre wychowanie.

Uczniowie schodzą ze sceny.

Scena II

W Gimnazjum im. Marcina Wadowity

Słychać dzwonek na przerwę. Na scenę wbiegają chłopcy w krótkich spodenkach i koszulkach. Trwa mecz piłki nożnej. Ważną postacią jest bramkarz, który broni rzut karny. Okrzyki radości.

Stop-klatka. Uczniowie wypowiadają kwestie z miejsc, w których się zatrzymali.

Chłopiec I: Karol uwielbiał piłkę nożną. Zwykle grywał w bramce, a nazywaliśmy go „Martyna”, od nazwiska słynnego w owych czasach bramkarza.

Chłopiec II: Był aktywny i ruchliwy. Jedyne, czego unikał, to bójk. Nigdy nie widziano, by bił się z innymi chłopcami. Zjednywał sobie kolegów umiejętnościami sportowymi, znajomością łaciny i poezji.

Chłopiec III: Przyjaźnił się z Jurkiem Klugerem – synem prezesa gminy żydowskiej. Kiedyś Jurek pobiegł do kościoła, by wyciągnąć Karola na mecz. Jakaś kobieta widząc dziecko żydowskie, wchodzące do kościoła, wyraziła głośne zdziwienie. Wojtyła zareagował: „Czyż nie jesteśmy wszyscy dziećmi Bożymi”.

Chłopiec IV: Jedynym problemem było to, że nie pozwalał nikomu ściągać od siebie. Chciał pomagać innym, ale był głęboko przeciwny oszukiwaniu profesorów. Raz pozwolił komuś na odpisanie klasówki z algebry, ale czuł się potem nieswojo i miał poczucie winy.

Chłopiec V: W każdy pierwszy piątek miesiąca spowiadał się i przystępował do komunii św. Było to jego zwyczajem od czasu, kiedy rozpoczął naukę w gimnazjum. Nigdy o tym dobrowolnym obowiązku nie zapominał.

Chłopiec VI: Każdego dnia rano, przed nauką, szedł do kościoła i kiedy nie służył do Mszy, modlił się. Zachodził do kościoła także po lekcjach. Modlił się po każdym posiłku, w trakcie odrabiania zadań domowych i przed udaniem się na spoczynek.

Chłopiec VII: Modlitwa Karola nie polegała na „odklepywaniu” pacierza. Była to forma wyciszenia, całkowitego oddania się Bogu z dala od zgiełku codzienności. Wiedzieliśmy, że nie robi niczego na pokaz.

Nauczyciel: Już pod koniec I klasy gimnazjum zrozumieliśmy, że Karol jest niezwykle utalentowany i wszechstronny. Był doskonałym uczniem, lojalnym kolegą i przyjacielem.

Chłopcy wracają do gry. Rozlega się dzwonek na lekcję. Nauczyciel ponagla uczniów. Schodzą ze sceny.

Scena III

Fascynacja teatrem i modlitwą

Na scenę wchodzi grupa uczniów z profesorem. Ubrani w greckie stroje, chwytają się za ręce i okrążają parę stojącą w środku. Profesor prowadzi ostatnią próbę przed premierą spektaklu "Antygony Sofoklesa.

Uczniowie przerywają krąg. Na pierwszym planie Hajmon i Ismena. Hajmon wypowiada kwestię: "O ukochana siostró ma, Ismeno, czy ty nie widzisz, że z klęsk Edypowych żadnej na świecie los nam nie oszczędza?

Stop-klatka.

Dziewczyna I: Mając 14 lat Karol Wojtyła odkrył teatr. Już wcześniej był zafascynowany językiem polskim i polską literaturą. Uwielbiał znać na pamięć obszerne fragmenty dzieł Sienkiewicza – Ogniem i mieczem, Potop, Quo vadis. Fascynacja teatrem rozszerzyła jego zainteresowania.

Profesor: Ogromny wpływ na Karola miał profesor literatury Mieczysław Kotlarczyk. Założył on w Wadowicach Amatorski Teatr Powszechny. Karol spędzał wiele czasu z nauczycielem, z którym mógł szczerze rozmawiać nie tylko o teatrze, ale o własnym życiu.

Chłopak I: Karol szybko stał się gwiazdą zespołu. Był królem w sztuce Wyspiańskiego Zygmunta August, Hajmonem w Antygonie, hrabią Henrykiem w Nieboskiej komedii i frywolnym Guciem w Ślubach panińskich. Nikt nie miał wtedy wątpliwości, że Karol będzie aktorem albo literatem.

Dziewczyna II: Lata gimnazjalne były dla Karola szczęśliwe. Dojrzał i zaczął zmieniać się fizycznie. Przeobraził się w przystojnego młodzieńca, za którym ogłądały się dziewczęta z żeńskiego gimnazjum. One też brały udział w pracach amatorskiego teatru. W przedstawieniach często partnerowały mu Halina Królikiewiczówna i Gienka Beer.

Dziewczyna III: Wojtyła lubił tańczyć. Dwa razy w miesiącu w gimnazjum odbywały się lekcje tańca. Karol chętnie uczestniczył w tych lekcjach. W kontaktach z dziewczynami nie okazywał cienia nieśmiałości. Z łatwością opanował kroki poloneza, mazura, walca i tanga.

Dziewczyna IV: Bawił się z innymi na szkolnych balach w klubie „Sokoła”. Nigdy jednak nie uczestniczył w tzw. prywatkach, gdzie atmosfera była luźniejsza, gdzie popijano alkohol i flirtowano. Powiedział kiedyś, że takie spotkania to strata czasu.

Chłopak II: W wieku 15 lat został wybrany prezesem organizacji powołanej do szerzenia kultu Najświętszej Marii Panny. Był też przewodniczącym Koła abstynentów, które za cel stawiało sobie zwalczanie alkoholizmu i nawyku palenia wśród młodzieży. Obowiązki swoje traktował poważnie, ale bez fanatyzmu.

Chłopak III: Karol pasję do teatru łączył z potrzebą religijnej kontemplacji. Często zachodził do pustego Kościoła i całe godziny spędzał na medytacji. Zaczęło go pociągać życie karmelitów bosych: dni spędzone na modlitwie, w skupieniu wobec Boga i na pokucie. Będąc jeszcze uczniem, Karol Wojtyła pozostał wierny swoim zasadom.

Chłopak IV: Duchowymi przewodnikami przyszłego papieża w tych latach byli: prefekt gimnazjum – ks. Edward Zacher, nauczyciel religii – ojciec Kazimierz Figlewicz i ojciec Józef Prus – dyrektor szkoły średniej prowadzonej przez karmelitów.

Chłopak V: W maju 1938 r. do Wadowic przyjechał metropolita krakowski, arcybiskup Adam Sapieha, by stojącym przed maturą gimnazjalistom udzielić bierzmowania. Karol przywitał gościa w płynnej łacinie. Sapieha bacznie przyglądał się mówcy. Podobał mu się sposób bycia gimnazjalisty, jego zdecydowanie, a jednocześnie delikatność. Arcybiskup spytał ks. Edwarda Zachera: „Co ten chłopak ma zamiar robić po maturze? Nie wstąpiłby do seminarium?”. Karol odpowiedział: „Będę studiował filologię polską”. „To wielka szkoda” – odrzekł arcybiskup.

Uczniowie ponownie robią krąg i trzymając się za ręce schodzą ze sceny. Scence towarzyszy muzyka.

Scena IV

Czasy studiów i okupacji

Słysząc odgłosy wojny, syreny, bombardowanie. Na ścianie wyświetlamy Wawel lub Kościół Mariacki.

Na scenę wnosimy kilka krzeseł i stolik, przy którym siedzi trzech uczniów oraz stare radio. Pozostała młodzież (skromnie ubrana w berety) wchodzi pojedynczo lub parami na scenę. Wita się i siada lub stoi. Jeden uczeń puszcza muzykę Chopina. Ktoś inny recytuje fragment patriotycznego wiersza Ignacego Krasickiego:

„Święta miłości kochanej ojczyzny, Czują cię tylko umysły poczciwe!

Dla ciebie zjadłe smakują trucizny, Dla ciebie więzy, pęta nie zelżywe”.

Inna osoba mówi: „Ojczyzno... ile cię trzeba cenić ten tylko się dowie, kto cię stracił...”

Stop-klatka.

Dziewczyna I: Gdy Karol zdał maturę w 1938 roku, już nic nie zatrzymało poruczniczki Wojtyły w Wadowicach. Spakowali z synem swój skromny dobytek i przenieśli się do Krakowa, gdzie przyszły papież zapisał się na Uniwersytet Jagielloński i z wynikiem celującym ukończył pierwszy rok polonistyki.

Chłopak I: Kiedy pierwsze niemieckie bomby spadły na Kraków, Karol Wojtyła służył do mszy w starej Katedrze królów polskich na Wawelu. Niebawem wstąpił do tajnej organizacji „Żywy Różaniec”, która stała się dla niego pielgrzymką do duchowych źródeł.

Dziewczyna II: W mieszkaniu Wojtyłów przy ul. Tynieckiej przez całą okupację odbywały się próby podziemnego Teatru Rapsodycznego. W obliczu zacieklej napaści okupanta teatr miał się stać bronią w walce o polską kulturę i polskie państwo.

Chłopak II: Karol Wojtyła uczestniczył teraz w: Żywym Różańcu i Żywym Słowie. Działalność ta spowodowała dojrzewanie jego poglądów i osobowości. Żywy Różaniec zbliżał go do Boga, Żywe Słowo powodowało, że wzbogacał się jego talent artystyczny, a jego aktorstwo nabierało ekspresji.

Dziewczyna III: Terror niemiecki wzrastał. Karol studiując na tajnych kompletach musiał podjąć pracę jako robotnik fizyczny w kamieniołomach, a potem w fabryce chemicznej.

Dziewczyna IV: Śmierć ojca w 1941 roku spowodowała, że jeszcze bardziej zagłębił się w rozważaniach mistycznych i filozoficznych. Przez następnych sześć miesięcy często widziano go modlącego się. Leżał na podłodze z rękami wyciągniętymi, w kształcie krzyża.

Chłopak III: Jesienią 1941 roku, po długiej rozmowie z ojcem Figlewiczem, Karol Wojtyła poszedł do rezydencji Księdza Metropolity Adama Sapiehy i oznajmił: „Chciałbym zostać księdzem”.

Chłopak IV: 1 listopada 1946 roku, na Wszystkich Świętych, w kaplicy pałacu arcybiskupów Metropolita Krakowski osobiście wyświęcił Karola Wojtyłę na księdza. W dzień zaduszny młody ksiądz odprawił prymicję w krypcie św. Leonarda Katedry Wawelskiej. W czasie mszy modlił się za zmarłych członków rodziny.

Uczniowie schodzą ze sceny.

Scena V Wśród młodzieży

Wyświetlamy na ścianie Tatry. Słysząc góralskie melodie.

Na scenę wchodzi grupa młodzieży w sportowych, wakacyjnych strojach. Oglądają krajobraz, grają w siatkówkę. Część przygotowuje ognisko i przy nim siada. Rozmawiają.

Stop-klatka.

Dziewczyna I: Ksiądz Wojtyła umiłował młodość i młodzież. Mówił: „Młodość to nie tylko pewien okres życia ludzkiego, odpowiadający określonej liczbie lat, ale jest to zarazem czas dany każdemu człowiekowi i równocześnie zadany mu przez Opatrzność. Każdy wychowawca musi umiłować to, co jest istotne dla młodości”.

Chłopak I: Wycieczki w towarzystwie studentów i studentek przysły papież traktował zawsze jako okazję do pracy wychowawczej. Celem tych wędrowek po górach i spływów kajakowych nie były jedynie wypoczynek i zdrowie. Pobyt na łonie natury zbliżał do Boga, sprzyjał medytacji, łączył ludzi i ułatwiał wymianę myśli.

Dziewczyna II: Chłopcy i dziewczęta, jak zawsze określał towarzyszącą mu młodzież, czuli emanujące od niego ciepło i przyjaźń. Był bardzo ojcowski i niezwykle cierpliwy.

Chłopak II: Każdy dzień wędrowki zaczynało się od mszy św. odprawianej przy przenośnym polowym ołtarzu. Potem pod przewodnictwem księdza Wojtyły ruszono w góry lub wiosłowano w kajakach po jeziorach mazurskich.

Chłopak III: Wikary – przewodnik miał na sobie zazwyczaj koszulkę gimnastyczną i szorty, co sprawiało, że milicja nie rozpoznawała w nim księdza – w owym czasie duchownym nie wolno było zajmować się młodzieżą. Młodzi uczestnicy wędrowki nazywali go zazwyczaj „wujkiem”, częściowo z sympatii, częściowo dla zachowania konspiracji.

Dziewczyna III: Ksiądz prowadził z chłopcami i dziewczętami wielogodzinne rozmowy. Młodzi na ogół bardzo szczerze mówili o swoich sprawach osobistych. Zdarzało się, że w wycieczkach brali udział narzeczeni, ale wszystkie pary nie połączone węzłem małżeństwa zawsze sypiały w oddzielnych namiotach.

Dziewczyna IV: Wycieczki i wędrowki przeobraziły się w szkoły małżeństwa. Mówił, że kobieta i mężczyzna powinni uczyć się być razem, uczyć się jak dzielić się z kimś innym, jak być cierpliwym, godzić się ze sobą, rozumieć nawzajem. By małżeństwo było trwałe, partnerzy muszą się poznać i nawzajem nauczyć się akceptować, tolerować swoje wady.

Chłopak IV: Nawet gdy został papieżem, nadal utrzymywał kontakty ze swoimi wychowankami. Młodzież też zajęła szczególne miejsce w pontyfikacie Jana Pawła II. Już pierwszego dnia służby na Stolicy Piotrowej powie: „Młodzież jest nadzieją Kościoła”.

Chłopak V: W 1985 roku zapoczątkował tradycję Światowych Dni Młodzieży. Tak wspomina to wydarzenie: „W wyobraźni widziałem Światowe Dni Młodzieży jako czas pełen mocy, w którym młodzi ludzie z całego świata będą mogli spotkać

wiecznie młodego Chrystusa i uczyć się od Niego, jak być świadkami Ewangelii wobec innych dziewcząt i chłopców. Dzisiaj wielbię Boga i składam mu dziękczynienie za dar, jakim są dla Kościoła Światowe Dni Młodzieży”.

Uczniowie schodzą ze sceny przy dźwiękach góralskiej muzyki.

Scena VI

Papież

Na ścianie slajd z Bazyliką św. Piotra w Rzymie i datą 16 października 1978 roku.

Chłopiec I: Zapadał już jesienny, wczesny mrok. Ogromny tłum zgromadzony na Placu św. Piotra niecierpliwie oczekiwał wieści. Gdy padły słowa oficjalnego komunikatu, zapanowało zdumienie.

Chłopiec II: Nikt nie wiedział, kim jest i jak zachowa się przybysz z dalekiego kraju. Ale właśnie Jan Paweł II zawołał po włosku :*Sia ladato Gesu Cristo*” i wywołał burzę oklasków.

Chłopiec II: Papież tymczasem mówił do mikrofonu: „I oto najczcigodniejszy kardynałowie powołali biskupa Rzymu. Wezwali go z dalekiego kraju. Dalekiego, ale tak bliższego przez wspólnotę wiary i tradycji chrześcijańskiej. Bałem się przyjąć ten wybór, ale zrobiłem to w duchu posłuszeństwa Panu Naszemu Jezusowi Chrystusowi.”

Chłopiec III: Ceremonię inauguracji pontyfikatu obserwowały miliony ludzi na całym świecie. W Polsce ludzie zgromadzili się przed telewizorami. Życie w kraju praktycznie zamarło.

Chłopiec IV: Jan Paweł II przemawiał z profesjonalną łatwością w kilkunastu językach: "Bracia i siostry! Nie lękajcie się przygarnąć Chrystusa i przyjąć jego władzy. Pomóżcie papieżowi mocą władzy Chrystusowej służyć człowiekowi i całej ludzkości. Otwórzcie drzwi Jego zbawczej władzy, otwórzcie jej granice państw. Nie lękajcie się!

Chłopiec V: Słowa Papieża padały jak salwy, odbijały się żywym echem wśród tłumów. Wyczuwano, że przemawia Papież gotowy do podboju świata. Radosny taniec dziewcząt ubranych w białe stroje (alby) i wianki z polnych kwiatów. Podkład może stanowić pieśń z Lednicy: „Ichtis – to znaczy ryba...”

Scena VII

Z życia do Życia

Rozlega się bicie dzwonów. Na scenę wchodzi chłopak i dziewczyna.

Dziewczyna: 2 kwietnia 2005 roku, po 27 latach pontyfikatu Serce Papieża zatrzymało się na zawsze. Jak świat długi i szeroki, ludzie wszystkich ras i religii modlitwą, łzami, w zadumie żegnali Jana Pawła II. W trwodze i żalu zastygła też cała Polska. Odszedł Nasz Ojciec, który przerósł wszelkie autorytety i stał się fundamentem naszej zbiorowej tożsamości narodowej.

Chłopak: Nie ma i pewnie długo nie będzie na świecie osoby, która tak bardzo i tak jednoznacznie połączyłaby miliony ludzi w uznaniu swej wielkości i autorytetu. Postaci, która tak blisko zjednoczyłaby świat w żałobie po swoim odejściu. Dlatego

wobec tej śmierci nade wszystko przystoi milczenie i dlatego ta śmierć tak szczególnie jest milczeniem.

Bohaterowie wcześniejszych scenek wchodzą na scenę z zapalonymi zniczami i w milczeniu ustawiają je w centralnym miejscu sceny. Idą w kolejności: dziecko, sportowiec, para młodych ludzi, starsza kobieta, ksiądz, polityk, młodzież przebrana za przedstawicieli różnych ras (może być Indianin, mieszkaniec Afryki i Azjata).

Aktorzy trwają w milczeniu i skupieniu. Na koniec – piosenka religijna „Nie bój się, wypłyną na głębię”, aktorzy przy dźwiękach muzyki opuszczają scenę.

Bibliografia:

C. Bernstein, M. Politi, *Jego Świątobliwość Jan Paweł II i nieznaną historią naszych czasów*, Warszawa 1996.

Jan Paweł II, *Autobiografia*, Kraków 2003.

Młodzińcze lata Karola Wojtyły, Kraków 1990.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ KOMPUTEROWYCH DLA DZIECI PRZEDSZKOLNYCH

Temat: Uczymy się przez zabawę

Cele:

- pokazanie dzieciom w jaki sposób można wykorzystać komputer do nauki poprzez zabawę,
- dostarczenie przedszkolakom rozrywki i relaksu,
- rozwijanie wyobraźni twórczej podczas projektowania swojej pracy,
- kształcenie umiejętności rozpoznawania i dobierania kolorów,
- nauka sprawnego posługiwania się myszką i klawiaturą.

Metoda: aktywne działania dziecka.

Miejsce: sala komputerowa Szkoły Podstawowej Nr 7 im. Jana Pawła II w Oleśnicy, osobne stanowisko dla każdego dziecka.

Pomoce: programy komputerowe, słodkie upominki (lizaki lub ciasteczka).

Przebieg zajęć:

1. Powitanie dzieci wspólną „Iskierką”.
2. Prezentacja sprzętu komputerowego na którym będą pracowały dzieci – krótka instrukcja obsługi komputera.
3. Zapoznanie z regulaminem pracowni komputerowej.
4. Przedstawienie programów i ich omówienie.
5. Przydział zadań – podział na grupy:
  - I grupa – program: „Wizażysta”,
Program pozwalał na czas zabawy zostać wizażystą i wykonać niepowtarzalny makijaż. Klikając na szufladki można było wybrać kosmetyki, fryzurę, a także biżuterię. Po wybraniu opcji (kliknięcie) można było od razu zobaczyć efekt zmiany na twarzy modelki.
  - II grupa – program: „Zmontuj sobie brykę”
Wybór jednej z 3 linii nadwozia, wypełnianie go kolorem, uzupełnianie reflektorów i osłon chłodnicy, montowanie spojlerów.
  - III grupa – program: „Zbuduj swojego robota”

Wszystkie elementy robota umieszczone były w bibliotece na wielu zakładkach. Zadaniem dzieci było przeciągnięcie wybranych elementów na pole edycji robota.

Każdy z elementów można było edytować obracając go, skalując, zmieniając jego kolejność w stosunku do innych obiektów.

6. Podsumowanie zajęć. Wydrukowanie wykonanych prac z możliwością zabrania ich do domu. Wręczenie słodkich upominków.

SCENARIUSZ WIECZORU POEZJI JESIENNEJ Z UDZIAŁEM DZIECI PRZEDSZKOLNYCH

Temat: Idzie lasem Pani Jesień

Cele:

- promowanie szkoły,
- uwrażliwianie dzieci na piękno poezji,
- integracja dzieci szkolnych, przedszkolnych, kształcenia specjalnego oraz ich rodziców,
- wzbogacanie dziecięcych przeżyć artystycznych i estetycznych,
- pokonywanie stresu i nieśmiałości związanej z występem publicznym.

Metoda: żywego słowa.

Pomoce: scenografia jesienna, dyplomy dla każdego uczestnika, słodkie upominki, płyty z podkładem muzycznym.

Wieczór poezji jesiennej

Plan organizacji imprezy:

1. Zaproszenie oleśnickich przedszkoli do udziału w „Wieczorze poezji jesiennej”.
2. Wytypowanie przez wychowawców uczniów chętnych do recytacji wierszy.
3. Uzyskanie od wychowawców imiennych list wraz z tytułami wierszy.
4. Wykonanie zaproszeń dla gości i dyplomów dla uczestników.
5. Rozesłanie zaproszeń dla gości.
6. Zaproszenie Dyrekcji Szkoły i opiekunów dzieci.
7. Wykonanie dekoracji.
8. Wypisanie dyplomów uczestnictwa

Przebieg imprezy:

1. Przywitanie gości i uczestników przy cicho brzmiącej muzyce Vivaldiego „Jesień – Cztery pory roku”.

Jesień to niezwykle malownicza pora roku. Jednak nie tylko kolory stanowią o jej uroku. Poranne mgły w dolinach rzek, pajęczyny, krople rosy w gałęziach krzewów nadają inny wymiar kompozycji krajobrazu zwłaszcza o wschodzie słońca.

Miło więc znaleźć się w przytulnym miejscu, gdzie cicha muzyka i słowa poetów docierają do naszych dusz.

Poezja jest sztuką słowa. Ale by móc z przekonaniem powiedzieć za księdzem Twardowskim: „Wiersze to jeszcze jeden sposób mówienia do drugiego człowieka – i do siebie samego”, trzeba z nimi obcować już od najwcześniej-

szych lat i wciąż na nowo odkrywać w nich coś pięknego.

Wbrew pozorom są wśród nas tacy, którzy na swój sposób przeżywają spotkania z wierszami ulubionych poetów.

Sięgnijmy do zaczarowanej krainy dziecięcych lat i posłuchajmy ulubionych wierszy każdego przedszkolaka i ucznia.

2. Zaproszenie uczniów z klasy drugiej do przedstawienia inscenizacji pt. „Pod grzybem”.
3. Występy gości z Przedszkola Nr 4:
  - „Jesień” Henryk Sekulski
  - „Co lubię” Walenty Jarecki
  - „Jesień” Helena Bechler
4. Występ dzieci z Przedszkola Nr 1:
  - „Odchodzi jesień” Apolinary Nosalski (czworo dzieci)
5. Występ dzieci z Przedszkola nr 6:
  - „Gdzie jesteś jesieni” Hanna Zdzitowiecka (sześcioro dzieci)
6. Wspólny występ uczniów kształcenia specjalnego Szkoły Nr 5 i uczniów Szkoły Podstawowej Nr 7
  - Inscenizacja pt. „Idzie lasem Pani Jesień”
7. Recytacja wierszy uczniów Szkoły Podstawowej Nr 7:
  - „Jesiennie liście”,
  - „Jesienny spacer”,
  - „O języku i kasztanach”,
  - „Bajka o jesiennym szalu”,
  - „Jesień u fryzjera”,
  - „Jesień w górach”,
  - „Listy jak liście”,
  - „Jesienią”,
  - „Wiatry pracują”,
  - „Kasztanowe ludki”.
8. Inscenizacja pt. „Jesień” w wykonaniu klasy III b.
9. Podziękowanie uczestnikom za występ i gościom za przybycie.
10. Rozdanie dyplomów i słodkich upominków.
11. Rozmowa z rodzicami i dziećmi – refleksje.

Scenariusz Imprezy Andrzejkowej dla dzieci przedszkolnych

Cele:

- stwarzanie miłego nastroju i możliwości udziału dzieci w integracyjnych imprezach szkolno-przedszkolnych,
- zapoznanie dzieci ze zwyczajami i tradycjami związanymi z wieczorem andrzejkowym poprzez ich uczestnictwo w zabawach i wróżbach,
- integracja uczniów i przedszkolaków w zabawach tanecznych,
- kształcenie umiejętności wyrażania uczuć i przeżywania radości przez dzieci przedszkolne podczas zabawy ze starszymi kolegami oraz współpracy w grupie.

Środki dydaktyczne: kartki z obrazkami, słomki, 2 miski z bańkami mydlanymi, ponumerowane kubki plastikowe, moneta, pierścionek, liść laurowy, bilet autobu-

sowy, obrączka, chleb, chusteczka, magnetofon z odtwarzaczem CD, nagrania, serca z imionami dziewcząt i chłopców, sznurek.

Metody: aktywnego działania

Występują: cyganki, mag Andrzej, kominiarz, wróżki i wróżbici.

Przebieg imprezy

Przy kilku stolikach ustawionych na obrzeżach sali siedzą przebrane dzieci z kl. II i III. Witają dzieci przedszkolne zabawą muzyczno-ruchową pt. „Krasnoludek” – wspólnie wesoło bawią się. Przedszkolaki siadają w kręgu.

Wróżbita:

Dziś w krainie przedszkolaka
Przyszła miła zjawa taka.
Opowiemy dzieciom dzisiaj,
Jaki kiedyś w dniu Andrzeja panował zwyczaj.

Cyganka:

Jest w kalendarzu taka data,
Gdy wróżba ludziom coś układa.
Życie na przyszłość,
Czasem na teraz.
Nie zawsze jednak wierzyć w to trzeba.

Wróżka:

Każda panna w dniu Andrzeja
Wypowiadać chce życzenia.
Która wcześniej wyjdzie za mąż,
Jaki będzie ten jej mąż.

Mag Andrzej

Jestem Andrzej, Mag nad magi.
Moc niezwykłą w sobie mam
W ten jedyny dzień do rok
Mogę stawiać horoskopy.
W dzień przedostatni listopada
Wróżba wszystkim figle płata.
Dziś wam wróżyć będą wróżki,
Pomocnice moje, gospodynie nasze.
Dziś w dłoń wezmą swoje różdżki,
Może wywróżą szczęście wasze?

Cyganka

Moi mili przedszkolacy
Mam ja dzisiaj dużo pracy
Kartki teraz wam rozdaję.
Zobaczycie zaraz sami,
Jaki zawód wam pisany.

Na dwóch stolikach leżą kartki z ilustracjami zawodów dla dziewczynek i chłopców. Dzieci prowadzone przez Cyganki wybierają po jednej kartce i siadają z

nią w kręgu. Rozpoznają zawód mówiąc głośno, dzieci znające litery odczytują napis pod obrazkiem.

Cyganka:

Jam Cyganka -wróżyć lubię.
 Przyjdźcie do mnie, zrobię próbę.
 Najpierw chłopcy przyjdą do mnie
 I gazetę wezmą w dłonie.
 Z tej gazety kulę zróbcie.
 I prosto w serduszko ją rzućcie.

Do Cyganki, przed którą na rozciągniętym sznurku zawieszona są serduszka z imionami dziewcząt podchodzą chłopcy. Każdy chłopiec zrobioną przez siebie kulą z gazety uderza w jedno z serduszek. Wróżka zdejmuje serce z imieniem dziewczynki, odczytuje je i podaje chłopcu.

Cyganka:

Teraz dziewczynki
 z Cyganką będą.
 Imię chłopaka wylosują ze mną.

Wróżba powtarza się jak poprzednio, tylko dla dziewczynek.

Wróżka:

Chodźcie do mnie moi mili.
 Ja miseczki tutaj mam.
 Każdy rurkę z was dostanie
 Puszczając bańki będziecie dla mnie.
 Komu bańka dziś nie pęknie
 Może w przyszłości liczyć na szczęście.

Wróżki rozdają dzieciom rurki. Chłopcy i dziewczynki ustawiają się do swoich wróżek, moczą rurki w miseczkach i puszczają bańki.

Kominiarz:

Jam kominiarz cały czarny,
 Podobno szczęście przynoszę.
 Wróżbę z kubków dzisiaj mam,
 I powróżę teraz wam.

Na stoliku jest siedem odwróconych do góry dnem i ponumerowanych kubków. Pod każdym jest przedmiot. Dzieci wybierają numer kubka, a kominiarz odczytuje wróżbę.

- moneta – dużo pieniędzy
- pierścionek – powodzenie u chłopców (dziewczyn)
- liść laurowy – sława
- bilet – daleka, ciekawa podróż
- obrączka – piękny ślub
- chleb – życie w dobrobycie

– chusteczka – częste przeziębienia.

Po zakończonych wróżbach Mag Andrzej zaprasza na poczęstunek.

Mag Andrzej

Tak więc koledzy moi mili

Wesoło się dzisiaj bawiliśmy.

Teraz na poczęstunek czas,

A na zabawę z wróżbami za rok zapraszam znowu was.

TURNIEJ SPORTOWY W RAMACH PROJEKTU „PRZEDSZKOLAK W SZKOLE”

Cele:

- Wspomaganie rozwoju fizycznego dzieci poprzez udział w poszczególnych konkurencjach sportowych.
- Wyrabianie zdolności nawiązywania i pogłębiania kontaktów z innymi.
- Propagowanie zdrowego stylu życia.
- Czynne uczestnictwo w zawodach.
- Kształcenie umiejętności zgodnej współpracy w zespole oraz wykonywania postawionych zadań.
- Odczuwanie przez dzieci radości ze swoich osiągnięć i umiejętności.

Uczestnicy: Dzieci 6-letnie ze Szkoły Podstawowej Nr 7 w Oleśnicy, dzieci 5- i 6-letnie z Przedszkola Nr 1, 4 i 6 w Oleśnicy

Liczba zawodników: 4 dziewczynki i 4 chłopców ze szkoły i z każdego zaproszonego przedszkola – istnieje możliwość zmiany zawodników podczas wykonywania konkurencji.

Miejsce: sala gimnastyczna Szkoły Podstawowej nr 7 im. Jana Pawła II w Oleśnicy.

Czas trwania: około 1,5 h.

Pomoc: kolorowe słupki z nazwami przedszkoli (4szt.), słupki z kolorowymi chorągiewkami (16 szt.), 24 woreczki, 4 szarfy, 4 ringo, 4 piłki do siatkówki, 4 ławeczki, płyta z podkładem muzycznym piosenek: „My jesteśmy krasnoludki” i „Krasnoludek”, dyplomy oraz słodkie upominki dla zawodników, dyplomy dla przedszkoli, balony dla wszystkich dzieci (zawodników i kibiców).

PRZEBIEG ZAWODÓW

CZYNNOŚCI ORGANIZACYJNE

1. Otwarcie zawodów:
Powitanie wszystkich uczestników zawodów, zaproszenie do wspólnej zabawy.
Przedstawienie Komisji Sędziowskiej (komisja oceniać będzie wykonanie zadań przez drużyny oraz określać, która drużyna wykonywała zadania najdokładniej i najszybciej).
2. Zabawa przy muzyce „Gimnastyka” (na melodię „My jesteśmy krasnoludki”).
Wszystkie dzieci tworzą duży krąg; wszyscy śpiewamy piosenkę i gestami ilustrujemy jej treść.

- Najpierw w górę dwa podskoki* – stoimy w miejscu, wykonujemy trzy podskoki,
Hop, sa, sa! Hop, sa, sa!
Potem dwa skłony na boki, – stoimy w miejscu, wykonujemy dwa skłony na boki, raz w jedną stronę, raz w drugą,
Raz i dwa. Raz i dwa.
- W górę ręce, prosto nogi,* – unosimy wysoko ręce i prostujemy nogi, stoimy wyprostowani w miejscu,
Stój jak my! Stój jak my! – stoimy nadal wyprostowani w miejscu,
I opuszczaj do podłogi – opuszczamy ręce przed sobą: na raz-na ramiona, na dwa – na wysokość pasa,
Raz, dwa, trzy. – na trzy – dotykamy palców nóg.
- Teraz podskocz jak pajacyk,* – wykonujemy podskoki jak pajacyk, z kłaśnięciem w dłonie,
Hop, sa, sa! Hop, sa, sa! – wykonujemy obrót wokół własnej osi,
I zrób obrót dookoła,
Tra, la, la. Tra, la, la.
A na koniec ręce wypad, – prostujemy ręce przed sobą i odwodzimy ręce do tyłu,
W przód i w tył. W przód i w tył. – dotykamy dłońmi barków, prostujemy w
Ćwicz codziennie, byś jak ryba, – górę ręce, dotykamy dłońmi barków, roz-
Zdrowy był. Zdrowy był. – kładamy wyprostowane ręce na boki.

CZYNNOŚCI ZASADNICZE

1. Przedstawienie uczestniczących drużyn, wskazanie im miejsca ustawienia (za-wodnicy ustawiają się za słupkami z kolorowymi chorągiewkami).
2. Wyjaśnienie zasad uczestnictwa w konkurencjach.
3. Wyścigi drużynowe.

Lp.	Konkurencja	Uwagi	Przybory i przyrządy
1.	Wyścigi rzędów	Bieg z linii startu do chorągiewek, i z powrotem do linii mety. Konkurencja zostaje uznana za ukończoną, gdy drużyna siedzi w rzędzie, w siadzie skrzyżnym.	
2.	Slalom z piłką	Zawodnicy toczą piłkę slalomem między 4 chorągiewkami; z powrotem toczą piłkę po linii prostej i podają kolejnemu zawodnikowi.	4 piłki do siatkówki
3.	Zanieś-przynieś piłkę	Pierwszy zawodnik z drużyny biegnie z piłką i ustawia ją w ringo przy chorągiewce, wraca; kolejny zawodnik biegnie do chorągiewki po piłkę – wraca – przekazuje następnemu zawodnikowi.	4 piłki do siatkówki
4.	Donieś woreczek i wrzuć do szarfy	Zawodnicy kładą woreczek na głowie, poruszają się do chorągiewki, przed którą rozłożona jest szarfa. Po dojściu do szarfy	24 woreczki

		wykonują skłon głową starając się wrzucić go do środka rozłożonej szarfy; z powrotem – bieg.	
5.	Przewlekanie szarfy	Zawodnicy biegną do chorągiewki, przed którą leży rozłożona szarfa. Przewlekają szarfę od dołu do góry, układają w koło, wracają biegiem.	4 szarfy
6.	Wyścig pajęczków	Zawodnicy ścigają się idąc na czworakach tyłem do chorągiewki; z powrotem – bieg.	
8.	Chód Równoważny po ławeczce	Zawodnicy podbiegają do ławeczki, wchodzi na nią, przechodzą po niej do końca, wykonują zeskok do przysiadu podpartego; z powrotem – bieg.	4 ławeczki
9.	Kto szybciej po ławeczce?	Zawodnicy podbiegają do ławeczki, kładą się na niej na brzuchu, przeciągają się rękoma do końca ławeczki; z powrotem – bieg.	4 ławeczki

CZYNNOŚCI FINALIZUJĄCE

1. Osoba prowadząca dziękuje drużynom za wspólną zabawę, a pozostałym dzieciom za wspaniałe kibicowanie.
2. Komisja sędziowska wręcza zawodnikom imienne dyplomy oraz słodkie upominki; opiekunowie drużyn otrzymują dyplom dla przedszkola za aktywny udział w zawodach.
3. Wspólna zabawa przy piosence „Krasnoludek”.
4. Pożegnanie wszystkich uczestników zawodów; na pożegnanie każde dziecko otrzymuje kolorowy balon.

Z WIZYTĄ U PRZEDSZKOLAKÓW „JASEŁKA”

Temat: Prezentacja „Jasełek” przez dzieci sześciolatnie Szkoły Podstawowej Nr 7 im Jana Pawła II w Oleśnicy dzieciom z Przedszkola nr 1, 4 i 6

Cele:

- promowanie szkoły i integracja ze środowiskiem przedszkolnym,
- popisy maluchów na scenie, pokonywanie tremy,
- kultywowanie tradycji bożonarodzeniowych,
- nauka i wspólne śpiewanie pastorałki z improwizacją ruchową.

Metody:

- żywego słowa,
- aktywności twórczej.

Pomoce: dekoracje i stroje do przedstawienia, podkład muzyczny (kolędy zespołu Arka Noego), kartki świąteczne z życzeniami wykonane przez uczniów SP 7 dla każdego przedszkolaka.

Przebieg wizyty

1. Powitanie i podziękowanie za zaproszenie do przedszkola.
2. Przedstawienie występujących postaci oraz krótką historią „Jasełek”.
3. Zapoznanie ze słowami i melodią pastorałki „Świeć Gwiazdeczko mała świeć” (płyta zespołu ARKA NOEGO) – nauka I zwrotki.
4. Inscenizacja „Jasełek” przez „siódmkową” zerówkę zakończona wspólnym śpiewaniem pastorałki z jej improwizacją ruchową.
5. Wzajemne składanie sobie życzeń świątecznych. Wręczenie kartek bożonarodzeniowych.
6. Pożegnanie pastorałką „Świeć Gwiazdeczko...”

SCENARIUSZ „JASELEK”

- **Kolęda: „Dzisiaj w Betlejem”**

Anioł 1.

– Gdy Pan Jezus się narodził w szopce, w Betlejem wielka gwiazda oświeciła swoim światłem Ziemię.

Anioł 2.

– A Pan Jezus był maleńki, takie Dzieciąteczko. Nie miał domu, ni kołyski i leżał w żłóbeczku.

Razem

– Nad szopczką zaś aniołów rzesza zaśpiewała.

- **Kolęda: „Gdy się Chrystus rodzi”**

Anioł 3.

– Witaj Jezu na tej ziemi, położony w żłobie, witają Cię aniołowie, kłaniają się Tobie.

Anioł 4.

– O Jezu maleńki, w tej stajni, w tym żłobie. Przecież niewygodnie i zimno jest Tobie.

Anioł 5.

– Zimno Mu, zimno, lecz czeka z nadzieją, że serca dzieci dobrocią Go ogrzeją.

Dziecko

– Żłóbek masz zimny, siano kłujące. My Ci przynosimy serduszka gorące.

Anioł 6.

– Zaśpiewajmy Mu na chwałę, stańmy przed nim w koło. Ja Mu nóżki ucałuję od wszystkich aniołów.

- **Kolęda: „Lulajże Jezuniu”**

Anioł 7.

– Teraz trzeba tą nowinę zanieść już do ludzi. Chodźmy prędko to ogłosić, pasterzy obudzić!

- **Kolęda: „Wśród nocnej ciszy”**

Anioł 8.

– Wstańcie, wstańcie – pastuszkowie! Słuchajcie nowinę!
Tam w szopce na sianie – leży Bóg – Dziecina!
Śpieszcie się pasterze, idźcie Go powitać!

Pasterze

– Szczęśliwa to nowina, że Bożego ujrzym Syna.
A więc nie czekając rana, pójdźmy witać Tego Pana!

Pasterz 1.

– Ażeby ucieszyć Jezuska małego,
Każdy z nas zanieśie podarek dla Niego.

- **Kolęda: „Pójdźmy wszyscy do stajenki”**

Pasterz 2.

– Tak się cieszę Dzieciąteczko, bo zostaniesz z nami,
że przyniosłem Ci w podarku koszyk z jabłuszkami.

Pasterz 3.

– A ode mnie masz Maleńki, śmietankę w garnuszku,
bo Cię kocha, bo Cię wielbi -małe me serduszko.

Pasterz 4.

– Niosę kopę jajek i kęs sera,
Niech Dziecina z głodu nie umiera.

Pasterz 5.

– Ja daję miareczkę sporą miodu,
Niech mała Dziecina nie zazna głodu.

Pasterz 6.

– Ja mu ofiaruję dwie miareczki
Najpiękniejszej mąki na kluseczki.

Pasterz 7.

– Ja świeżego masła osełeczkę
I pszenną bułeczkę.

Pasterz 8.

– Przyjmij, dobry Jezu, wielki nasz Panie,
nasze podarki, nasze śpiewanie.

- **Kolęda: „Przybieżeli do Betlejem pasterze”**

Maryja

– O jakże serce moje się raduje,
Że polskie dzieci Jezuska miłują!

Anioł 9.

– O, patrzcie idą Trzej Królowie.
Idą w pięknych, drogich szatach, w koronach na głowie.

Kacper

– Gwiazda Twoja mnie do Ciebie prosto prowadziła.
Złoto w darze Ci przyniosłem, Dzieciąteczko miłe.

Melchior

– Ja przyniosłem Ci kadzidło, wonne i pachnące,
By Cię uczcić, Boże Dziecię, na sianku leżące.

Baltazar

– A ode mnie wonna mira dla Ciebie zebrana.
Boś z wielkiego nieba zstąpił, aby cierpieć za nas.

Królowie

– Już nie chcemy nosić koron, złocistych na głowie.
Więc przed Tobą je składamy, na Twą większą chwałę.
Bo Ty jesteś Królem Świata, jedynym, Jezu mały.

Maryja

– Wielkie cuda w małej szopce, tyle darów, tyle gości.
Bogu dzięki i wam dzięki, to prawdziwa noc radości.

Józef

– Po tych wszystkich darach i po waszym trudzie,
Widzę, że z was będą pożyteczni ludzie.
Niech was błogosławi Bóg przez życie całe.
Rośnijcie Ojczyźnie i Bogu na chwałę.

Krakowianka

– My Jezuniu dzieci Twoje, bogactwa nie mamy.
Serca nasze przynosimy, przy żłóbku składamy.
Bardzo Cię prosimy – weź je Jezu mały
i daj, aby te serduszka zawsze Cię kochały!

Dziecko

– Zawsze przy nas bądź i ucz poznawać Cię.
Za Tobą chcemy iść, promyczkami Twymi być.

- **Pastorałka: „Świeć gwiazdeczko mała świeć”**

Dzieci

– Wszystkim ludziom tu zebranych
Niech Dziecię Boże, które się dzisiaj w stajence rodzi,
za wszystkie trudy, prace, starania – hojnie łaskami Swymi nagrodzi.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ DLA GRUPY PIĘCIOLATKÓW I SZEŚCIOLATKÓW „MASKA KARNAWAŁOWA”

Temat: Wykonanie maski karnawałowej

Cele:

- rozwijanie ekspresji plastycznej i wyobraźni,
- ćwiczenie umiejętności dobierania odpowiednich materiałów plastycznych,
- wykonywanie i planowanie prac zgodnie z własnym pragnieniem,
- opracowanie i pomyślne ukończenie indywidualnego projektu, połączone z przewidywaniem kolejnych czynności.

Metody:

- praktycznych działań dziecka,
- aktywności twórczej,
- zadań inspirujących.

Pomoce: tekturowe talerze, farby, cienkopisy, flamastry, piórka, kawałki wełny, materiału, suche liście, cekiny, skorupki orzechów, brokat, sreberka, złotka, klej, dziurkacz biurowy, duże lustro, gumka do przymocowania masek, płyta z piosenką „W karnawale” /Słowa A. Tarczyńska, muzyka F. Leszczyńska/.

Przebieg zajęć:

1. Powitanie przybyłych gości piosenką:
„Wszyscy są witam Was,
zaczynamy już czas
Jestem ja, jesteś Ty, raz, dwa, trzy!”
2. W sali porozwieszane są stroje, w których dzieci mogą wystąpić na zbliżającej się zabawie karnawałowej. Nauczycielka wspólnie z dziećmi próbuje nazwać /określić/ poszczególne stroje, są to np.: księżniczka, król, kot, Spiderman, Czerwony Kapturek, tygrys, pirat itd. Próbują określić charakterystyczne elementy danego stroju. Dzieci starają się określić, jak można wykonać maseczkę zakrywającą twarz i pasującą do danego stroju.
3. Dzieci podchodzą do przygotowanych stolików, na których zgromadzone są różnorodne materiały potrzebne do wykonania i ozdobienia maski karnawałowej. Nauczycielka prosi aby dzieci zajęły miejsca przy stolikach.

Praca odbywa się etapami:

- dzieci wybierają wśród wyłożonych szablonów odpowiedni kształt maski, obrysowują go i wycinają z talerzy tekturowych, w których przygotowane są już przez nauczyciela otwory na oczy i usta,
  - wycięte białe maski malują i ozdabiają: piórkami, cekinami, konfetti, serpentynami, kawałkami włóczki, materiałami. Można również dekorować za pomocą cienkopisów, flamastrów (kropki, kółka, linie równoległe, formy geometryczne itd.) i kolorowego papieru,
  - przy pomocy nauczyciela dzieci dziurkaczem biurowym wycinają otwory po bokach wykonanej maski i dowiązują gumki.
4. Dzieci zakładają maski. Oglądają się wzajemnie oraz w dużym lustrze. Zaczynają swobodnie poruszać się do melodii piosenki pt. „W karnawale”. Na pauzę w piosence dzieci ustawiają się przy wybranych przez siebie strojach, tak aby maski pasowały do nich.
  5. Na zakończenie zajęć dzieci wspólnie z panią wykonują wystawkę prac pt. „Moja maska karnawałowa”.
  6. Pożegnanie – podziękowanie za wspólną pracę, rozdanie pamiątkowych dyplomów oraz zaproszeń na szkolny, karnawałowy bal przebierańców.

Ewaluacja projektu współpracy z przedszkolami

po I półroczu roku szkolnego 2007/2008

W miesiącu styczniu po zakończonym I etapie projektu „Przedszkolak w szkole” skierowałyśmy opracowane przez nas ankiety do rodziców dzieci uczestniczą-

cych w zajęciach projektu i do nauczycieli prowadzących daną grupę przedszkolną. W badaniu brało udział 50 rodziców (po 10 rodziców z każdej grupy) i 10 nauczycieli z przedszkoli.

Poniższe tabele ilustrują pytania zadane w ankiecie i odpowiedzi.

Ankieta skierowana do rodziców zawierała pytania dotyczące potrzeby organizowania zajęć przez szkołę i dowiodła, że większość rodziców akceptuje projekt i jest za dalszym organizowaniem takich zajęć.

Badania przeprowadzone wśród nauczycieli przedszkola dowiodły, że są zadowoleni z realizacji projektu. Tematyka i metody są odpowiednie dla dzieci pięcioletnich i chętnie będą uczestniczyć w zajęciach proponowanych przez szkołę.

Najniżej oceniono terminarz zajęć. Nauczyciele uzasadniali swoją opinię tym, iż ich własny plan zajęć, uroczystości i konkursów przedszkolnych często pokrywa się z terminami zajęć w szkole.

Przeprowadzona ewaluacja potwierdziła celowość projektu. Uczniowie byli zaangażowani w pracę nad jego realizacją. Nauczycieli się współpracowali z kolegami i koleżankami, poszerzyli swoją wiedzę i wykorzystywali ją w działaniu twórczym. Dzieci po raz kolejny mogły pokazać się na tle szerszego środowiska, pokonywać bariery tremy, nabywać coraz to większych doświadczeń i umiejętności.

Tego typu przedsięwzięcie wymaga szczególnego przygotowania, dobrej współpracy w zespołach i odpowiedzialności za powierzone zadania.

Ankieta dla nauczycieli przedszkoli

Pytania:

1. Jak ocenia Pani aktywność dzieci podczas zajęć?
1. 2. 3. 4. 5. 6.
2. Czy dzieci entuzjastycznie traktowały propozycje zajęć w szkole?
1. 2. 3. 4. 5. 6.
3. Jak ocenia Pani dobór metod?
1. 2. 3. 4. 5. 6.
4. Czy proponowana tematyka była odpowiednia dla dzieci pięcioletnich?
1. 2. 3. 4. 5. 6.
5. Czy według Pani wszystkie proponowane przez nas terminy zajęć były dogodnie?
1. 2. 3. 4. 5. 6.
6. Czy wyraża Pani chęć uczestniczenia w podobnym projekcie w przyszłości?
1. 2. 3. 4. 5. 6.

Ankieta była skierowana do nauczycieli przedszkoli. Odpowiedziom na pytania było zaznaczenie sześciostopniowej skali zadowolenia z uczestnictwa w programie.

Wyniki ankiety ocenianej w skali szkolnej

Lp.	PYTANIE	NAUCZYCIELE										Śr.
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1.	Jak ocenia Pani aktywność dzieci podczas zajęć?	5	5	5	6	6	5	6	6	5	6	5,5

2.	Czy dzieci entuzjastycznie traktowały propozycje zajęć w szkole?	6	6	6	5	6	5	6	5	6	6	5,7
3.	Jak ocenia Pani dobór metod?	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6,0
4.	Czy proponowana tematyka była odpowiednia dla dzieci pięcioletnich?	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6,0
5.	Czy według Pani wszystkie proponowane przez nas terminy zajęć były dogodne?	5	4	5	3	4	4	5	6	6	5	4,7
6.	Czy wyraża Pani chęć uczestniczenia w podobnym projekcie w przyszłości?	6	5	6	5	6	5	6	5	6	6	5,7

Ankieta dla rodziców dzieci biorących udział w projekcie

Pytania:

1. Czy tematyka i forma zajęć odpowiadała Państwa dzieciom?
TAK   NIE MAM ZDANIA   NIE
2. Czy po zajęciach dzieci opowiadały o tym co robiły i jak spędziły czas w naszej szkole?
TAK   NIE MAM ZDANIA   NIE
3. Czy zdaniem Państwa integracja dzieci przedszkolnych z uczniem jest potrzebna?
TAK   NIE MAM ZDANIA   NIE
4. Czy dzieci przedszkolne przed pójściem do szkoły powinny być zapoznane z klimatem i tematyką zajęć szkolnych?
TAK   NIE MAM ZDANIA   NIE
5. Czy na podstawie relacji dzieci dotyczących zajęć zapisaliby Państwo dzieci do naszej szkoły?
TAK   NIE MAM ZDANIA   NIE
6. Czy wg Państwa jest potrzeba organizowania takich zajęć?
TAK   NIE MAM ZDANIA   NIE

Wyniki ankiety

Lp.	Pytanie	TAK	%	NIE MAM ZDANI A	%	NIE	%
1.	Czy tematyka i forma zajęć odpowiadała Państwa dzieciom?	47	94	3	6		
2.	Czy po zajęciach dzieci opowiadały o tym co robiły i jak spędziły czas w naszej szkole?	50	100				
3.	Czy zdaniem Państwa integracja dzieci przedszkolnych z uczniem jest potrzebna?	43	86	7	14		
4.	Czy dzieci przedszkolne przed pójściem do szkoły powinny być zapoznane z klimatem i tematyką zajęć szkolnych?	46	92	4	8		
5.	Czy na podstawie relacji dzieci dotyczących zajęć zapisaliby Państwo dzieci do naszej szkoły?	50	100				
6.	Czy wg Państwa jest potrzeba organizowania takich zajęć?	50	100				

Agata Sernecka

Małgorzata Zawilejska-Czuchrij²

„Mój Wrocław – szlakiem wrocławskich krasnali”

Pośród wielu kluczowych zadań, realizowanych podczas pracy z dziećmi już od najmłodszych lat w przedszkolu, jest edukacja regionalna. Jest to dziedzina wiedzy, która została ściśle połączona z wieloma innymi działaniami edukacyjnymi – edukacją ekologiczną, polonistyczną, artystyczną, matematyczną. Głównym celem edukacji regionalnej jest tworzenie okazji do poznawania tradycji i teraźniejszości swojej rodzinnej miejscowości, rozbudzenie zainteresowań historycznych. Dzieci przedszkolne poznają to, co bliskie – najbliższą okolicę, by w późniejszych etapach nauki przejść do tego, co dalsze – poznania tradycji regionalnej, narodowej i różnorodności kulturowej w świecie.

Edukacja regionalna w przedszkolu nie jest łatwa. Aby rozbudzić i podtrzymać ciekawość dziecka historią każdego miasta, nauczyciel musi starannie przygotować się do pracy na zajęciach. Zastosowanie wielu atrakcyjnych środków dydaktycznych, form i metod pracy pozwoli na włączenie w proces poznawczy dziecka wszystkich jego zmysłów. Zagwarantuje to osiągnięcie założonego celu, jakim jest zainteresowanie przeszłością i dniem dzisiejszym najbliższej okolicy. Pamiętając o tych zależnościach, opracowałyśmy projekt edukacyjno-wychowawczy dla dzieci sześcioletnich „Mój Wrocław – szlakiem wrocławskich krasnali”.

Od 2005 roku w naszym mieście pojawiają się figurki krasnali ustawiane najczęściej okolicach Starego Miasta. Uznałyśmy, iż jest to wspaniała okazja, aby wpleść motyw skrzatów w działania przybliżające dzieciom historię miasta. Krasnale – postacie tajemnicze i bliskie dzieciom – stały się przyjaciółmi przedszkolaków. Z ich pomocą dzieci poznały najpiękniejsze zakątki Wrocławia, a w szczególności zabytki w okolicach Rynku.

Projekt został opracowany w postaci czterech spotkań z dziećmi, w tym wyjście w okolice Ratusza. Realizacja projektu miała miejsce w grudniu 2007 r. w Przedszkolu Nr 136 „Mały Sportowiec” przy ul. Glinianej 85 we Wrocławiu.

Projekt edukacyjno-wychowawczy dla grupy dzieci sześcioletnich
„Mój Wrocław – szlakiem wrocławskich krasnali”

Cel ogólny projektu:

- Poznanie najpiękniejszych zakątków Wrocławia.

Cele szczegółowe projektu

Po przeprowadzonych zajęciach dziecko:

- zna pojęcia: zabytek, herb, hejnał;
- wie, jak wyglądają symbole miasta;
- potrafi rozpoznać i nazwać wybrane zabytki;
- pogłębi wiadomości dotyczące zabytków Wrocławia;
- zna piosenki o Wrocławiu i o krasnoludkach;
- zna niektóre wrocławskie krasnoludki;

---

² Nauczycielki kształcenia zintegrowanego w Szkole Podstawowej Nr 107 we Wrocławiu.

- potrafi współpracować w grupie i wykonać prace na zadany temat;
- rozwinie zainteresowania najbliższą okolicą i historią miasta.

Miejsce realizacji: Przedszkole Nr 136 we Wrocławiu – grupa dzieci sześciolletnich, wrocławski Rynek.

Czas i sposób realizacji: grudzień 2007, cztery spotkania.

Odpowiedzialni: nauczyciel grupy, dzieci.

Dzień 1 – 5.12.2007 r.

Temat dnia: „Poznajemy zabytki Wrocławia”

Cele operacyjne:

Dziecko po przeprowadzonych zajęciach:

- zna pojęcia: zabytek, herb, hejnał oraz flaga;
- potrafi rozpoznać i nazwać najważniejsze zabytki Wrocławia;
- rozumie, dlaczego trzeba dbać o zabytki;
- zna słowa i melodię piosenki o Wrocławiu;
- rozpoznaje i potrafi prawidłowo pokolorować herb i flagę Wrocławia;
- przygotowuje elementy do gazetki ściennej;
- starannie koloruje obrazek, nie wychodząc za linię.

Środki dydaktyczne: Nagranie wrocławskiego hejnału oraz piosenki „Mkną po szynach niebieskie tramwaje”, ilustracja przedstawiająca herb Wrocławia, widokówki, album z zabytkami, karta pracy dla każdego dziecka, flaga wrocławska, materiały do pracy plastycznej – kredki świecowe i ołówkowe, kolorowanki.

Metody: ćwiczeń praktycznych, obserwacja, pokaz, pogadanka, żywego słowa.

Formy: zbiorowa jednolita, indywidualna zróżnicowana, indywidualna jednolita.

Przebieg dnia:

1. Powitanie – zabawa ruchowa; witamy się na różne sposoby – rączkami, nóżkami, kolankami, łokciami itp.
2. Ćwiczenia według Dennisona:
  - punkty na myślenie,
  - ruchy naprzemienne,
  - pozycja Dennisona.
3. Wysłuchanie piosenki o Wrocławiu – wyłonienie tematu zajęć.
4. Wysłuchanie nagrania hejnału Wrocławia. Rozmowa na temat hejnału – co to jest, gdzie się go gra, co oznacza.
5. Pokazanie herbu i flagi Wrocławia. Wyjaśnienie, co to jest herb, flaga. Zwrócenie uwagi na kolorystykę i symbole na poszczególnych polach herbu.
6. Rozmowa na temat głównych zabytków Wrocławia. Oglądanie i omawianie przyniesionych przez dzieci i nauczyciela zdjęć i pocztówek. Wyjaśnienie pojęć: zabytek, pomnik.

7. Zabawa „Zgadnij, o czym myślę?”. Wskazane dziecko podaje kilka cech charakterystycznych pomyślanego zabytku, inne odgadują obiekt i nazywają go.
8. Zabawa ruchowa „Sałatka owocowa”.
9. Wypełnienie przygotowanej karty pracy – dzieci wybierają z różnych herbów herb Wrocławia oraz flagę i poprawnie je kolorują.
10. Nauka słów i melodii pierwszej zwrotki piosenki „Mkną po szynach niebieskie tramwaje”.
11. Praca plastyczna – „Najpiękniejsze zabytki Wrocławia” – wypełnianie kolorowanek kredkami.
12. Umieszczenie prac na wystawce.
13. Podsumowanie. Rozmowa w kręgu na temat symboli i zabytków Wrocławia.

Dzień 2 – 12.12.2007 r.

Temat dnia: „Kto zamieszkał w naszym mieście?”

Cele operacyjne

Dziecko po przeprowadzonych zajęciach:

- zna historię, nazwy, wygląd i zajęcia wrocławskich krasnali;
- potrafi zaśpiewać piosenkę „Krasnoludki”;
- umie namalować postać wybranego krasnoludka;
- zna zasady zabawy ruchowej „Taniec krasnoludków”;
- potrafi wykonać twórczą pracę plastyczną;
- potrafi zastąpić wyraz rysunkiem, utworzyć zdanie wyrazowo-obrazkowe.

Środki dydaktyczne: List – przesyłka od wrocławskich krasnali, nagrania piosenki „Krasnoludki” i „Taniec krasnoludków”, pocztówki i figurki przedstawiające postaci wrocławskich krasnali, materiały do pracy plastycznej, maskotki krasnale, kartoniki z wyrazami do zabawy polonistycznej.

Metody: ćwiczeń praktycznych, obserwacja, pokaz, pogadanka, żywego słowa, samodzielnych doświadczeń

Formy: zbiorowa jednolita, indywidualna zróżnicowana, indywidualna jednolita.

Przebieg dnia:

1. Powitanie – piosenka „Dzień dobry” połączona z wykonywaniem odpowiednich ruchów.
2. Ćwiczenia Dennisona.
3. Odnalezienie nowych zabawek schowanych w różnych miejscach sali (pluszowych krasnalików).
4. Przyniesienie przez panią sekretarkę listu dla dzieci z grupy VI. Obejrzenie i rozpakowanie przesyłki przysłanej do przedszkola. Odczytanie przez nauczycielkę listu od krasnali do dzieci:

Dzień dobry, Mali Kolarze!

Jesteśmy małymi skrzatami. Od kilku lat mieszkamy we Wrocławiu. Lubiemy wszystkie dzieci i gorąco zachęcamy Was do poznawania naszego miasta. Zapraszamy na spacer po Starym Mieście. Przesyłamy mapę, która może pomóc w odnalezieniu nas - krasnali oraz kilka zdjęć niektórych przedstawicieli naszego rodu. Najczęściej można nas spotkać w okolicy

Rynku. Mamy nadzieję, że bez problemów nas znajdziecie. Zapraszamy na grudniowy spacer po Wrocławiu.

Wrocławskie Krasnale

5. Oglądanie mapy dla poszukiwaczy wrocławskich krasnali, próby zlokalizowania.
6. Rozmowa kierowana na temat „nowych mieszkańców Wrocławia”, ich historii, imion, zajęć. Oglądanie figurek i pocztówek z krasnalkami.
7. Nauka piosenki ruchowej „Krasnoludki”.
8. Wykonanie pracy plastycznej – malowanie wybranej postaci krasnoludka.
9. Zabawa muzyczno-ruchowa „Krasnoludki” – dzieci ustawiają się w kole, udając „krasnoludki” (ręce z tyłu, nogi ugięte). Podczas śpiewu zwrotek dzieci poruszają się po obwodzie koła. W refrenie dzieci zatrzymują się i kręcą młynki, pod koniec wyrzucają ręce w górę. Następnie zgodnie z poleceniami prowadzącego dzieci wykonują różne śmieszne pozy i poruszają się w kole.
10. Podsumowanie w formie zabawy polonistycznej „Obrazkowe zdania”. Nauczyciel układa opowiadanie składające się z tyłu zdań, ile jest dzieci w grupie. Rozdaje dzieciom kartoniki ze zdaniami (każde dziecko dostaje jedno zdanie) i kartoniki z takim samym zdaniem pociętym na wyrazy oraz kredki i kartki do rysowania. Zdania dotyczą ilustracji przedstawiającej wrocławskie krasnale. Zadaniem dzieci jest zastąpienie jak największej liczby wyrazów rysunkami. Naklejają kartoniki tylko z tymi wyrazami, które nie dadzą się zastąpić rysunkami. Utworzone zdania obrazkowe nauczyciel wiesza na tablicy. Wskazane dziecko „czyta” powstałe opowiadanie.

Dzień 3 – 19.12.2007 r.

Temat dnia: „Spacer śladami wrocławskich krasnali”

Cele operacyjne

Dziecko po przeprowadzonych zajęciach:

- rozpoznaje wybrane miejsca i zabytki miasta: Rynek, Plac Solny, Ratusz, kamieniczki, kamieniczki Jaś i Małgosia, Kościół garnizonowy,
- zna imiona i wygląd wrocławskich krasnali,
- potrafi z pomocą mapy odszukać figurki ukryte na Rynku i w jego pobliżu,
- potrafi bezpiecznie poruszać się w grupie po ulicach miasta,
- chętnie współpracuje z rówieśnikami podczas spaceru i w trakcie wykonywania zadań.

Środki dydaktyczne: Krasnoludkowa mapa, zdjęcia krasnali, kartki i kredki do prac plastycznych, farby plakatowe.

Metody: rozmowa, obserwacja, m. samodzielnych doświadczeń i ćwiczeń utrwalających.

Formy: spacer, zbiorowa jednolita, indywidualna jednolita.

Przebieg dnia:

1. Przygotowanie do wyjścia. Podanie celu spaceru – Odszukanie kilku wrocławskich krasnali ukrytych wokół Ratusza bądź w pobliżu Rynku.
2. Przejazd tramwajem do Placu Dominikańskiego.
3. Przemarsz ulicą Oławską, Kuźniczą, Więzienną, przez Rynek na Plac Solny.

- Po drodze odnalezienie krasnali, nazywanie ich.
  - Sprawdzanie na Krasnoludkowej mapce, gdzie jesteście.
  - Oglądanie i nazywanie mijanych zabytków (Ratusz, pręgierz, Kamieniczki Jaś i Małgosia, Kościół Garnizonowy itp.).
4. Powrót do przedszkola.
  5. Omówienie, co widzieliśmy podczas spaceru, przypomnienie imion krasnali, wskazywanie na zdjęciach.
  6. Wykonanie prac plastycznych „Wrocławskie krasnale” – malowanie farbami plakatowymi, kredki świecowe, pastele.
  7. Wypowiedzi na temat prac i zawieszenie obrazków na tablicy ściennej.
  8. Podsumowanie zajęć. Śpiewanie piosenki „Krasnoludki” oraz zabawa „Taniec krasnoludków”.

Dzień 4 – 21.12.2007 r.

Temat dnia: „Turniej – Co wiemy o naszym mieście?”

Cele operacyjne

Dziecko po przeprowadzonych zajęciach:

- utrwaliło poznane wiadomości na temat symboli Wrocławia, jego zabytków i krasnali,
- rozumie instrukcje do zadań i sposób pracy,
- umie wykonać zaproponowane zadania – układa puzzle, podaje nazwę zabytku, koloruje obrazek nie wychodząc za linie, rozpoznaje symbole Wrocławia, zna ich kolorystykę, zna wygląd i imiona krasnali, potrafi ruchem naśladować kroki krasnali,
- umie wykonać rzeźbę z masy solnej,
- aktywnie uczestniczy w przygotowaniu wspólnej pracy,
- potrafi współpracować w grupie,
- potrafi określić swój nastrój, samopoczucie.

Środki dydaktyczne: piosenki „Krasnoludki” i „Taniec krasnoludków”, puzzle – pocięte pocztówki, karty pracy, kolorowanki, mapa z krasnoludkami, zdjęcia krasnali, masa solna, brystol, kolorowe czapeczki z papieru, tekturowe medale.

Metody: ćwiczeń praktycznych, obserwacja, pokaz, pogadanka, żywego słowa.

Formy: zbiorowa jednolita, indywidualna zróżnicowana, indywidualna jednolita.

Przebieg dnia:

1. Powitanie.
2. Ćwiczenia według Dennisona:
  - aktywna ręka,
  - krążenie szyją,
  - sowa.
3. Odczytanie listu od krasnalków, w którym znajdują się propozycje zadań dla dzieci:

Kochane Dzieci, Mali Kolarze!

Dziś po raz ostatni spotykacie się z Panią Małgosią i Agatą. Zapraszamy do wykonania wszystkich zadań przygotowanych na zajęcia. Sprawdźcie,

jak dużo wiecie o Wrocławiu i jego tajemniczych mieszkańcach – krasnalach. Po skończonej pracy otworzycie paczkę, która dla Was przygotowałyśmy. Życzymy powodzenia w rozwiązywaniu zadań.

Krasnale z Wrocławia

4. Podział dzieci na grupy według kolorów czapeczek.
5. Przydział zadań dla każdej grupy. Dzieci pracują metodą stacji. Każda grupa wykonuje inne zadanie z danej stacji. Przemieszczając się dzieci, śpiewają refren piosenki „Krasnoludki”.
6. Wykonywanie zadań:
  - Układanie puzzli przedstawiających zabytek Wrocławia – podanie nazwy.
  - Kolorowanie wybranych zabytków.
  - Pokaz krasnalowych kroków, wymienienie dwóch imion krasnoludków oraz ich zajęcia.
  - Wypełnienie karty pracy – kolorowanie herbu i flagi Wrocławia.
  - Wykonanie wspólnej pracy- plakatu – „Mój Wrocław” z materiałów wypracowanych na zajęciach.
7. Rozpakowanie paczki od krasnali, odczytanie podziękowania.

Kochane Dzieci!

Bardzo cieszymy się, że tak dużo nauczyłyście się o Wrocławiu i o nas – Wrocławskich Krasnalach. Było nam niezmiernie miło widzieć Was w Rynku, gdy poszukiwałyście przedstawicieli naszego rodu. Cieszymy się razem z Wami, że nas odnalazłyście i poznałyście. Cały czas zachęcamy Was do poznawania naszego pięknego Wrocławia. Ciągłe pojawiają się nowe krasnale. Może odszukacie je na wiosennym spacerze? A dziś za wytrwałą pracę należy się nagroda. Przesyłamy Wam maskotkę – Dużego Krasnala, który jeszcze nie ma imienia. Możecie je sami wymyśleć. Często stujemy Was słodyczami, a każde dziecko niech ozdobi swój medal. Życzymy Wam wielu radosnych chwil w nadchodzące Święta Bożego Narodzenia i w Nowym Roku. Do zobaczenia na wrocławskich ulicach.

Krasnale z Wrocławia

8. Wykonanie rzeźby krasnalka z masy solnej.
9. Śpiewanie poznanych piosenek o Wrocławiu i krasnoludkach.
10. Utrwalenie zasad zabawy muzyczno-ruchowej „Taniec krasnoludków”.
11. Rozdanie medali ewaluacyjnych – dzieci ozdabiają medale odpowiednią buźką w zależności od tego, czy zajęcia podobały się czy nie.
12. Zaznaczanie minki na kółeczkach, które zostają przyklejone w tabeli ewaluacyjnej.
13. Zawieszenie plakatu i tabeli na korytarzu, obok wystawy prac „Portrety krasnali” i gazetki tematycznej „Zabytki Wrocławia”.

Ocena i ewaluacja projektu

Ocena projektu zostanie dokonana przez dzieci na zakończenie ostatniego spotkania. Wszystkie dzieci otrzymają kółeczka, na których zaznaczą minką stopień swego zadowolenia po czterech kolejnych spotkaniach. Swoje kółeczka dzieci zamocują w tabelce zbiorczej umieszczonej na gazetce ściennej. Ocenie będzie podle-

gać ciekawość, atrakcyjność, przydatność zaproponowanego tematu oraz atmosfera w czasie realizacji projektu.

Każde dziecko otrzyma również swój medal do uzupełnienia, który zabierze do domu na pamiątkę.

Na korytarzu przedszkolnym zostaną wywieszane wszystkie materiały wypracowane przez dzieci podczas realizacji projektu. Na wystawce znajdą się zdjęcia, pocztówki z zabytkami, portrety krasnali, rysunki „Portrety wrocławskich krasnali”, kolorowanki zabytków wrocławskich, plakat podsumowujący „Mój Wrocław” oraz płaskorzeźby wykonane z masy solnej.

Tabela ewaluacyjna

	Czy temat był ciekawy?	Czy nauczyłeś się czegoś nowego?	Jaka była atmosfera podczas spotkań?
			
			
			

Literatura:

- B. Potocka, L. Nowak, *Projekty edukacyjne – Poradnik dla nauczycieli*, Zakład Wydawniczy SFS, Kielce 2002.
- A. Grzęska, *Zajęcia ruchowe w przedszkolu*, Warszawa 1975.
- M. Węglińska, *Jak się przygotować do zajęć zintegrowanych?*, Impuls 2005.
- A. Boniecka, A. Kozyra, M. Wypchło, *Mój kuferek – Przewodnik metodyczny dla nauczycieli*, Wydawnictwo JUKA.
- J. Czerwiński, *Wrocław – Przewodnik turystyczny*, Wydawnictwo Dolnośląskie, Wrocław 2004.
- Bogdan Zdrojewski poleca Wrocław*, Wydawnictwo Dolnośląskie, Wrocław 2006.
- W. Chańczyński, *Wrocław jakiego nie znacie*, I-BIS, Wrocław 2005.

Wnioski po realizacji projektu „Mój Wrocław”

Projekt „Mój Wrocław” został opracowany w ramach działań z zakresu edukacji regionalnej. Podczas realizacji projektu wszystkie zamierzone cele zostały osiągnięte. Głównym celem było zapoznanie dzieci z najpiękniejszymi zakątkami Wrocławia. Podczas zajęć dzieci miały okazję, aby poznać najważniejsze, najpiękniejsze zabytki naszego miasta.

Dzieci dowiedziały się, co to jest zabytek i dlaczego należy dbać o zabytki. Poznały wybrane obiekty: Rynek, Ratusz, kamieniczki w tym kamieniczki Jaś i Małgosia, Kościół Garnizonowy, Sukiennice. Dzieci nie tylko oglądały zdjęcia, ale mogły również rozpoznawać zabytki podczas spaceru. Dzieci poznały symbole miasta: flagę, hymn, herb. Dowiedziały się, jakie są kolory flagi, w jakich barwach jest herb miasta, co oznaczają poszczególne symbole na polach herbu.

W trakcie kolejnych spotkań dzieci poznały wrocławskie krasnale. Dowiedziały się, jak nazywają się krasnale, skąd się wzięły, jakie wykonują czynności. Dzieci odszukały kilku przedstawicieli krasnoludzkiego rodu podczas wędrowki po Rynku.

Zapoznały się z mapą i posługiwały się nią w czasie spaceru. Zajęcia na temat krasnali wzbudziły wśród dzieci zainteresowanie i emocjonalne zaangażowanie. Atrakcyjność zajęć podniosło wprowadzenie elementu zaskoczenia i tajemniczości w postaci przesyłek od krasnali.

Podczas wszystkich spotkań dzieci miały okazję do rozwijania zainteresowań i uzdolnień plastycznych. Wykonywały wiele prac plastycznych w różnych technikach (farby, kredki, masa solna), co pozwoliło na rozwinięcie wyobraźni i poczucia estetyki. Podczas kolorowania rysunków doskonaliły umiejętności grafomotoryczne ręki. Dzieci rozwinęły również zdolności muzyczne. Nauczyły się piosenek o Wrocławiu, o krasnoludkach oraz poznały „Taniec Krasnoludków”. Podczas zabawy ruchowej doskonaliły koordynację ruchową i poczucie równowagi.

W czasie kolejnych zajęć dzieci doskonaliły umiejętność współpracy w grupie. Podczas ostatniego spotkania – w czasie turnieju – miały okazję rozwinięcia poczucia odpowiedzialności za zespołowe wykonanie pracy. Zgodnie wykonywały zadania w zespołach, wspólnie przygotowywały plakat zbiorczy. Należy podkreślić, iż dzieci prezentowały wysoki poziom odpowiedzialności za wykonanie powierzonych zadań, bardzo starały się i dbały o uzyskanie jak najlepszego efektu końcowego.

Podczas wyjścia do Rynku w poszukiwaniu krasnali dzieci utrwaliły zasady bezpiecznego poruszania się w grupie po ulicach miasta. Utrwaliły zasady prawidłowego przechodzenia przez jezdnię i zachowania się w tramwaju.

Realizacja projektu „Mój Wrocław” pozwoliła na rozbudzenie zainteresowania przeszłością i teraźniejszością naszego miasta, a także przywiązania do „Naszej Małej Ojczyzny”.

Beata Oleksińska³
Dorota Malinowska⁴
Lidia Gołos-Łaniewska⁵
Zielnik sześciolatków

”Jeśli nie znasz nazwy, to ztraca się pojęcie rzeczy”
Karol Linneusz

Edukacja środowiskowa jako element szeroko pojętej edukacji jest procesem nabywania wiedzy przez całe życie. Jednak to w wieku przedszkolnym dzieci najszybciej uczą się nawyków i nabywają przyzwyczajzeń. Wykorzystujemy więc ten okres do kształtowania wrażliwości przyrodniczej mającej niebagatelny wpływ na osiągnięcie przez naszych małych wychowanków pełnego zrównoważonego rozwoju.

Projekt „Zielnik sześciolatków” przygotowaliśmy tak, aby zawarte w nim elementy edukacji środowiskowej były wielopłaszczyznowe. Prowadziły zarówno do zdobycia i poszerzenia wiedzy o środowisku jak i formowały uczucia oraz świadomość dzieci. Nawiązałyśmy w nim do tradycji minionych kultur nakazujących szacunek dla poznawanej przyrody oraz umiejętność obchodzenia się z nią co na język pedagogiki przedszkolnej przełożyła Hanna Zdzitowiecka, popularyzatorka wiedzy przyrodniczej, pisząc: „Uczmy miłości do przyrody, uczmy spostrzegać jej różnorodność i piękno, cieszyć się nimi i podziwiać je, a jednocześnie przestrzegajmy dzieci, by tego piękna nie niszczyły”.

W realizacji projektu wzięła udział grupa 6-latków, która pracowała nad nim w ciągu dwóch tygodni października 2007 roku.

Cele projektu:

1. zdobywanie wiedzy na temat botaniki, metod badawczych wykorzystywanych w tej dziedzinie nauki;
2. tworzenie prostej dokumentacji naukowej – wykonanie zielnika drzew liściastych;
3. świadome przeżywanie, poznawanie i delectowanie się bliskim bezpośrednim środowiskiem przyrodniczym;
4. kształtowanie pozytywnego obrazu siebie i świata;
5. rozwijanie umiejętności komunikacyjnych i pracy zespołowej.

Zasoby (materiałowe, wyposażenie, metody i formy pracy):

1. **Zasoby materiałowe i wyposażenie:**
  - kleje, kartony, bloki, ołówki, kredki, farby, papier samoprzylepny, papier fotograficzny, tonery, pudełka, teczki biurowe;
  - bilety MPK;
  - aparat fotograficzny, komputer, drukarka, tablice wystawiennicze, sala zajęć, książki przyrodnicze, albumy i atlasy roślin, płyty CD, film.

---

³ Nauczycielka plastyki z Gimnazjum Nr 21 we Wrocławiu.

⁴ Nauczycielka nauczania zintegrowanego ze Szkoły Podstawowej Nr 43 we Wrocławiu.

⁵ Nauczycielka nauczania zintegrowanego ze Szkoły Podstawowej Nr 43 we Wrocławiu.

2. Metody pracy:*Słowne*

- żywego słowa – interpretacja, recytacja, analiza i synteza, rozmowa, wymiana opinii, pytania, zagadki, opowiadania, objaśnienia, instrukcje.

Czynne

- Samodzielnych doświadczeń: eksperymentowanie, badanie, pomiar kierowanie własną działalnością: szperanie, zbieranie, porządkowanie,
- ćwiczeń: w terenie, powtarzanie, klasyfikowanie, stawianych zadań: dokumentowanie własnej pracy.

Oglądowe

- obserwacja – bezpośrednie spostrzeganie i przeżywanie, pokaz, udostępnianie sztuki, wystawa, aktywna zabawa.

3. Formy pracy:

- zbiorowa jednolita;
- grupowa (grup zadaniowych);
- indywidualna.

Zakładane rezultaty realizacji projektu:

1. Nabycie przez dzieci nowych doświadczeń i umiejętności.
2. Podniesienie ich wiedzy przyrodniczej.
3. Podniesienie poziomu komunikacji interpersonalnej i współpracy w grupie.
4. Wykonanie kart zielnika drzew liściastych do wykorzystania na zajęciach w przedszkolu.
5. Zorganizowanie wystawy dla rodziców i pozostałych grup przedszkolnych.
6. Przygotowanie książeczki pt. „Zielnik sześciolatek”.

Wskaźniki potwierdzające osiągnięcie założonych celów projektu:

1. Wytwory dziecięce, dokumentacja pracy realizowanej w trakcie projektu.
2. Ankieta badająca poziom zadowolenia uczestników zajęć.

Ewaluacja projektu:

1. Sprawozdanie z realizacji projektu.
2. Ekspozycja prac.

Szczegółowy opis działań**PIERWSZY TYDZIEŃ****„DZIEŃ ZBIERACZA”**

1. Obejrzenie wystawy zielników różnych roślin przygotowanych przez uczniów gimnazjum, kart zielników znajdujących się w Internecie – ustalenie sposobu przygotowania zbiorów.
2. Opracowanie w formie instrukcji najważniejszych zasad wykonania zielnika (zbierania, konserwowania, opisywania, katalogowania, przechowywania i prezentowania roślin).
3. Spacer w parku (rozpoznawanie i nazywanie różnych gatunków drzew liściastych, zbieranie okazów liści do zielnika, owoców i nasion do kącika przyrodniczego).

4. Wstępne segregowanie zbiorów i zabezpieczenie w specjalnie przygotowanych pudełkach.
5. Zabawy ruchowe z wykorzystaniem materiału przyrodniczego.
6. Przypomnienie najważniejszych zasad dotyczących konserwowania roślin – segregowanie i układanie liści w gazetach do suszenia.

„DZIEŃ NAUKOWCA”

1. Eksperymenty przyrodnicze: „Czy liście zawierają wodę?”, „Jak rośliny pobierają wodę – zabarwianie gałązek zanurzonych w wodzie z barwnikiem”.
2. Opowieść muzyczna (nauka piosenki pt. „Posypały się listeczki”).
3. Opowieści przyrodnicze: „Jak zbudowane jest drzewo i liść?”, „Jak rosną drzewa?”, „Dlaczego drzewa zrzucają liście?”.
4. Liściowe zgadywanki – dobieranki.
5. Opowieść matematyczna (drzewa w liczbach, liczba drzew).

„DZIEŃ KOLOROWEGO LIŚCIA”

1. Opowieść muzyczno -ruchowa (zabawa pt. „Jawor, jawor”).
2. Dziwne drzewa obejrzenie kolekcji prac wykonanych różnymi technikami plastycznymi.
3. Opowieść literacka (poznajemy wiersze o drzewach, nauka wiersza Joanny Kulmowej pt. „Odlatujące liście”).
4. Opowieść plastyczna (minigaleria prac wielkich mistrzów poświęconych drzewom, wykonanie pracy plastycznej na dużych formatach pt. „Kolorowe drzewo”, technika stemplowania).
5. Opowieść fotograficzna (przeglądanie albumów i atlasów roślin oraz zdjęć z kalendarzy i czasopism).

DRUGI TYDZIEŃ

„DZIEŃ FOTOGRAFA”

1. Warsztaty „Tajemnice aparatu fotograficznego” – poznanie różnych rodzajów aparatów, zasad ich działania, próbne zdjęcia.
2. Plener fotograficzny w pobliskim parku.
3. Odszukanie i oznaczenie drzew liściastych w parku.
4. Fotografowanie obiektów i ich liści (zastosowanie opcji zoom w aparacie).
5. Zabawy ruchowe z wykorzystaniem materiału przyrodniczego.
6. Wykonanie na kartkach papieru za pomocą kredek odbitek kory drzew.
7. Pokaz komputerowej obróbki zdjęć, wydruk zdjęć.

„DZIEŃ W PRACOWNI PRZYGOTOWANIA ZBIORÓW”

1. Opowieść filmowa („Jak powstaje książka czyli historia jednego drzewa”).
2. Przypomnienie najważniejszych zasad wykonania zielnika dotyczących końcowej fazy prac – oznaczenie materiałów.
3. Przyklejanie wypracowanych materiałów do kart zielnika (zdjęć drzew i liści, odbitek kory, rysunków unerwienia liści).
4. Opracowanie stron tytułowych rozdziałów i okładki zielnika.

5. Przygotowanie krótkich słownych prezentacji dotyczących historii powstania zielnika.
6. Cudaki Liściaki wykonanie prac plastycznych z pozostałych liści.

„DZIEŃ PREZENTACJI ZIELNIKA”

1. Przygotowanie wystroju sali, kącika przyrody.
2. Utrwalenie zabaw ruchowych i piosenek.
3. Zorganizowanie wystawy prac plastycznych.
4. Prezentacja kart zielnika kolegom z innych grup, rodzicom.
5. Prezentacja wierszy, piosenek i zabaw, których bohaterami są różne gatunki drzew liściastych.

PODSUMOWANIE

Poszukiwanie i kolekcjonowanie liści było fascynującym zajęciem i wspinałą przygodą, która nie tylko wzbogaciła wiedzę. Radość z odkrywania tajemnic drzew była dla dzieci dużym przeżyciem i pozytywnie wpłynęła na uczuciowy stosunek do przyrody. Układanie liści w zielniku zachęciło młodych badaczy do wspólnej zabawy oraz do samodzielnej pracy, podczas której uczyli się wytrwałości i ćwiczyli koncentrację uwagi.

Realizując projekt wyruszyliśmy z dziećmi we wspólną podróż po bliskim, dającym się ogarnąć wzrokiem otoczeniu, które dostarczyło elementarnych przeżyć i wrażeń dotyczących środowiska:

- Słuchanie – rozróżnianie i świadome postrzeganie odgłosów przyrody.
- Widzenie – rozróżnianie i świadome postrzeganie kształtów liści, owoców, form drzew i krzewów.
- Wąchanie – rozróżnianie i świadome postrzeganie zapachu drewna, kory, liści, owoców.
- Dotykanie – rozróżnianie i świadome postrzeganie struktur kory drzew, liści.
- Ruch – utrzymywanie równowagi na drzewach, kłodach etc. oraz świadome odczuwanie związków z naturą podczas innych zabaw ruchowych z wykorzystaniem m.in. materiału przyrodniczego.

W tej podróży przez fotografowanie, eksperymentowanie, badanie, powtarzanie, obserwowanie, malowanie dziwienie się, zbieranie, porządkowanie itd. towarzyszyły nam: rozmowa, wymiana opinii, refleksja o tym, co zostało spostrzeżone i przeżyte, Pomogło to dzieciom w uporaniu się z własnymi wrażeniami, w wyrobieniu sobie obrazu najbliższego otoczenia przyrodniczego i w rozpoznaniu związków znaczeniowych pomiędzy jego elementami. Dało poczucie przynależności do świata natury, w którym odkryły radość tworzenia.

LITERATURA

- H. Kruk, *Wybór literatury do zajęć i zabaw w przedszkolu*.
 U. Smoczyńska-Nachtman, *Kalendarz muzyczny dla przedszkoli*.
 J. Stec, *Zagadki dla najmłodszych*.
 S. Elbanowska, *Jak zadziwić przedszkolaka tym co świeci, pływa, lata – jesień*.
 J. Gaff, *Świat bez tajemnic-kwiaty, drzewa i inne rośliny*.
 K. Zachwatowicz-Jasieńska, *Co babcia i dziadek śpiewali kiedy byli mali*.

Barbara Kalitowska⁶

Monika Kisiel⁷

Bawimy się w teatr

Małe dzieci mają niezwykle silną potrzebę przenoszenia się w świat fantazji, wcielania się w różne postacie, które dostarczają im niezwykłych przeżyć emocjonalnych. Wykorzystując te predyspozycje, zaplanowano zajęcia teatralne dla dzieci pięcioletnich i sześciolatków. Oparto się przy tym na wieloletnich doświadczeniach jednej z nauczycielek, która od kilkunastu lat prowadzi koło teatralne z dziećmi ze szkoły podstawowej i napisała własny program edukacji teatralnej realizowany w SP w Jugowie. Autorki projektu chciały przekonać się, czy program ten można z podobnym skutkiem zastosować w pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym.

Zajęcia teatralne zawsze cieszą się dużą popularnością, są bardzo lubiane przez dzieci, chociaż zmuszają je do ciężkiej, mozolnej pracy. Obserwując małych aktorów można dojść do wniosku, że jest to niezmiernie pożyteczna forma pracy. Zabawa w teatr spełnia wielorakie funkcje.

Odpowiedni dobór ról i organizacja pracy zespołu umożliwi aktywność dzieci nieśmiały, zahamowanych, nadpobudliwych czy dzieci z niepowodzeniami szkolnymi. Każde dziecko może tu odnieść tu swój mały sukces, zapomnieć o problemach i niepowodzeniach. Zabawa w teatr pełni więc funkcje terapeutyczne.

Praca nad przedstawieniem wyzwala różnego rodzaju aktywności: plastyczne, wokalne-taneczne, literackie, ruchowe oraz organizacyjne. Stwarza to okazję do rozwijania talentów, zainteresowań, pokazania swojej mocnej strony, co wpływa na umocnienie wiary w siebie.

Działalność rozwija wyobraźnię, fantazję, twórcze myślenie, a także piękną, poprawną wymowę. Poprzez wielokrotne powtarzanie tekstu dziecko doskonali pamięć słuchową, a następnie łączy ją z koordynacją ruchową na scenie.

Przygotowanie inscenizacji to praca zespołowa. Dzieci uczą się współpracy w grupie, tolerancji i odpowiedzialności. Rozumieją, że ich praca ma wpływ na pracę całej grupy.

Teatr jest ważnym czynnikiem integrującym nie tylko uczniów. Do współpracy zaproszeni zostali również rodzice, których pomoc w projektowaniu i szyciu strojów

---

⁶ Nauczyciel kształcenia zintegrowanego w Szkole Podstawowej w Jugowie – gmina Nowa Ruda, od ponad dziesięciu lat opiekunka szkolnej grupy teatralnej „Frajda”, autorka własnego programu „Nasz szkolny teatrzyk”, pisze scenariusze.

⁷ Nauczyciel w Gminnym Przedszkolu Publicznym w Radkowie, logopeda, pasjonatka teatru, po realizacji projektu postanowiła założyć grupę teatralną w swoim przedszkolu.

jest czymś niezastąpionym.

Tak więc, ogólnie rzecz biorąc, zabawa w teatr jest nie tylko doskonałą formą spędzania wolnego czasu, ale wpływa również na wszechstronny rozwój małego człowieka.

W pracy wykorzystano materiały zdobyte w trakcie tych studiów podczas zajęć z muzykoterapii i dramy.

CELE OGÓLNE

- Stworzenie możliwości miłego i pożytecznego sposobu spędzania wolnego czasu.
- Dostarczenie radosnych przeżyć emocjonalnych i estetycznych.
- Rozbudzanie zainteresowań teatrem.
- Wzbogacanie wiedzy o teatrze.
- Kształtowanie umiejętności aktorskich.
- Wyrównywanie dysproporcji rozwojowych.
- Rozwijanie uzdolnień (plastycznych, wokalnych, tanecznych, aktorskich, literackich).

CELE SZCZEGÓŁOWE

- Zapoznanie z prostymi zadaniami aktorskimi.
- Doskonalenie prawidłowej wymowy.
- Przygotowanie ciała i rozwój jego ekspresji.
- Rozwijanie umiejętności wyrażania uczuć i nastrojów środkami werbalnymi i pozawerbalnymi.
- Rozbudzanie wyobraźni.
- Ćwiczenie pamięci.
- Kształtowanie umiejętności recytacji tekstów z zastosowaniem kultury żywego słowa.
- Doskonalenie percepcji wzrokowo-słuchowej i koordynacji ruchowej.
- Wzbogacanie czynnego i biernego słownictwa uczniów.
- Zaznajomienie z wartościowymi utworami literackimi.
- Przygotowanie do odbioru sztuki teatralnej, wyrażania swoich opinii i sądów.
- Kształtowanie poczucia dyscypliny i obowiązku.
- Integracja grupy.

SPODZIEWANE EFEKTY

Dziecko powinno:

- znać sposoby twórczego wykorzystania wolnego czasu,
- rozumieć i stosować słownictwo związane z teatrem,
- umieć wyrażać opinię na temat obejrzanego spektaklu,
- umieć kulturalnie zachowywać się w teatrze,
- stosować w mowie kulturę żywego słowa,
- umieć przygotować inscenizację,
- umieć odegrać swoją rolę,
- śmiało występować przed publicznością.

METODY:

- inscenizacja,
- improwizacja,
- pantomima,
- metody aktywizujące,
- gry i zabawy,
- dyskusja,
- praktycznego działania.

FORMY:

- plenum,
- praca grupowa,
- praca indywidualna.

Plan zajęć:

- **Dzień pierwszy – Jesteśmy widzami w teatrze**
Rozmowa na temat kulturalnego zachowania się w teatrze i podczas przedstawienia. Zapoznanie uczniów pracą aktora. Wzbogacanie słownictwa uczniów o wyrazy związane z teatrem. Gry i zabawy rozwijające umiejętności aktorskie.
- **Dzień drugi – Planujemy przedstawienie**
Zapoznanie z tekstem inscenizacji „Kolorowe kredki” Rozmowa na temat zachowania głównych bohaterów. Wyodrębnienie postaci i przydział ról. Ćwiczenia logopedyczne i rytmiczne. Gromadzenie rekwizytów.
- **Dzień trzeci – Robimy dekorację**
Projektowanie i wykonanie scenografii. Wyrażanie uczuć środkami werbalnymi i pozawerbalnymi. Próby recytacji z zastosowaniem kultury żywego słowa.
- **Dzień czwarty – Zapraszamy gości**
Projektowanie i wykonanie plakatu informującego o przedstawieniu. Próba generalna z wykorzystaniem rekwizytów, kostiumów i scenografii.
- **Dzień piąty – Jesteśmy aktorami**
Występ przed publicznością.

Scenariusze zajęć**I. Jesteśmy widzami w teatrze**

1. Zapoznanie się z grupą, nauka piosenki „Dzień dobry”
Dzieci dobierają się parami.
Dzień dobry, witam was (*dzieci kłaniają się*)
Zaczynamy, bo już czas (*podskoki dookoła własnej osi*)
Witam ja, witasz ty (*wskazują na siebie, potem na partnera*)
Witamy się raz, dwa, trzy (*klaszczą w swoje dłonie, potem- partnera*)
Podaj rękę, albo dwie (*podają sobie ręce*)
Razem ze mną zabaw się (*podskoki dookoła własnej osi*)
Tańczę ja, tańczysz ty (*wskazują na siebie, potem na partnera*)
Dookoła raz, dwa, trzy (*obracają się w kółko*)

W czasie przygrywki zmieniają partnera.

2. Rozwiązanie zagadki.
Jak się nazywa taki budynek,
W którym zobaczysz scenę, kurtynę?
Krzesła tam stoją rząd za rzędem,
A ja tam bajkę oglądać będę.
3. Rozmowa na temat wizyt w teatrze na podstawie doświadczeń dzieci. Zwrócenie uwagi na kulturalne zachowanie w teatrze – uczniowie umieszczają obrazki przedstawiające właściwe i niewłaściwe zachowanie się w teatrze w odpowiednich miejscach na tablicy

4. Wyjazd do Miejskiego Ośrodka Kultury w Nowej Rudzie na przedstawienie „Marzenia o Bullerbyn”
5. Wyrażanie opinii na temat obejrzanej sztuki, wskazywanie godnych uwagi elementów i dostrzeganie mankamentów, wskazywanie możliwości poprawy. Zwrócenie uwagi na umiejętności aktorów.
6. Gry i zabawy rozwijające te umiejętności

Nastroje

Dzieci siedzą w kręgu. Wypowiadają kolejno swoje imię z różnym uczuciem, np. z gniewem, z rozmarzeniem, ze zdziwieniem, z radością, ze smutkiem, z obrazą, z przerażeniem, z paniką, ze wstydem.

Magiczna piłeczka

Dzieci w kręgu przekazują sobie piłeczkę. Wyobrażają sobie, że jest ona, np.: bardzo ciężka, lepka, parząca, krucha, śmierdząca, ciągliwa. Starają się oddać to za pomocą gestów i mimiki.

Zaczarowany ołówek

Dzieci siedzą w kole. Na środku leży ołówek. Chętne dziecko podchodzi i odgrywa pantomimę z ołówkiem, w której będzie on np. parasolem, pilnikiem do paznokci, szczoteczka do zębów, wykałaczką, laską. Zadaniem pozostałych uczestników jest odgadnięcie „wyczarowanego” przedmiotu.

7. Wykonanie ilustracji do obejrzanej sztuki.
8. Umieszczenie prac na wystawce.

II. Planujemy przedstawienie

1. Powitanie piosenką „Dzień dobry”
2. Spotkanie z członkami grupy teatralnej „Frajda” działającej przy SP w Jugowie (prezentacja przez członków grupy krótkich inscenizacji wierszy J.Tuwima: „W aeroplanie” i „O Grzesiu kłamczuchu i jego cioci”) – rozmowa na temat ich pracy w zespole. Gromadzenie słownictwa wokół tematu „Teatr” (scena, kurtyna, garderoba, widownia, reflektory, scenariusz, scenografia, rekwizyty, kostiumy, dubler, afisz, plakat, autograf), oglądanie zdjęć z przedstawień tej grupy. Rodzaje teatrów (teatr lalek, żywy plan, teatr, cieni).
3. Zaproponowanie dzieciom przygotowania teatrzyku dla młodszych kolegów.
4. Ćwiczenia logopedyczne i rytmiczne (zabawy prowadzą dzieci z zespołu „Frajda”).

Żabki

Dzieci stoją w parach, ręce zgięte w łokciach, palce szeroko rozstawione.
 Jam jest żabka, tyś jest żabka (wskazują na siebie, potem na partnera).
 My nie mamy nic takiego (zaprzeczają dwoma rękami).
 Jedna łapka, druga łapka (wymachują w górze kolejno jedną i drugą łapką).
 Skrzydełka żadnego (ręce zgięte w łokciach unoszą w górę i w dół)

Karuzela min

Dzieci siedzą w kole. Chętny uczestnik zabawy pokazuje sąsiadowi minę w formie pantomimy. Ten „przekazuje” ją kolejnemu dziecku itd. Wszyscy starają się odtworzyć minę jak najdokładniej.

Magiczna liczba siedem

Podczas śpiewu dzieci ustawione w kole wiązonym poruszają się po obwodzie. Przy słowach „Tak jest jeden” – jedno z dzieci pokazuje dowolny gest, a grupa powtarza za nim. W ten sam sposób postępujemy przy kolejnych liczbach. Dzieci starają się zapamiętać i powtórzyć kolejne gesty.

5. Zapoznanie z tekstem inscenizacji „Kolorowe kredki”

Scenariusz przedstawienia „Kolorowe kredki”⁸

Występują: NARRATOR; KREDKI: ŻÓŁTA, NIEBIESKA, GRANATOWA, ZIELONA, CZERWONA, FIOLETOWA, BRĄZOWA, CZARNA, POMARAŃCZOWA.

Scenografia

Duży rysunek, na którym muszą być: słońce, chmury, niebo, drzewo z koroną, trawy, orzechy, kasztany, maki, dzwoneczki, bocian, ziemia, dynie, dziewczynka z kokardami. Elementy obrazka zasłonięte są kartkami.

Kredki wchodzi w rytmie piosenki „Pomaluję cały świat” (kaseta dla klasy I, Wydawnictwo MAC) i ustawiają się za parawanikiem imitującym pudełko z kredkami. Pudełko ozdobione jest kolorowymi kwiatami i kredkami wyciętymi z kolorowego papieru. W środkowej części napis: KREDKI 9 KOLORÓW.

NARRATOR

W pudełku z kredkami
 Szmer i hałas duży. (*kredki zaczynają szeptać między sobą*)
 Posłucham przez chwilę,
 Bo czas mi się dłuży.
 Gdy za oknem niepogoda,
 Wiatr świszczę i dmucha,
 Co się dzieje w tym pudełku,
 Wraz ze mną posłuchaj...

ŻÓŁTA

Bądźcie cicho. Zaraz wam pokażę,
 jak maluję słońce. Tylko ja pokazać mogę,

⁸ Na podstawie inscenizacji ze zbioru Teresy Fiutowskiej *Przedstawienia na dzień dobry i do widzenia*. Wydawnictwo DIDASKO, Warszawa 1997.

jakie jest gorące.
(*Odstania słońce*)

NIEBIESKA

I co, siostrze, z tego?
Żółte słońce samo
Bardzo źle wygląda.
Tylko wtedy ładnie świeci,
Gdy z nieba spogląda.
(*Odstania fragment rysunku przedstawiający niebo*)

GRANATOWA

Takie niebieściutkie niebo
Nie zawsze być może.
Czasami być musi
W ciemniejszym kolorze.
(*Odstania ciemne chmury*)

ZIELONA

Taki krzyk robicie obie
Nie wiadomo o co,
A co ja malować mogę,
pokażę z ochotą.
Ja maluję piękne trawy,
Drzew korony, na nich liście.
(*W trakcie wypowiedzi odstania kolejne fragmenty rysunku*)

WSZYSTKIE KREDKI

Znów się chwalisz oczywiście.

CZERWONA

Teraz wreszcie wam opowiem,
Co czerwona może...
Maki polne, bocianie dzioby
I bocianie nogi – czerwona zrobi.
Namaluję też kokardy w warkoczykach Zosi.
(*W trakcie wypowiedzi odstania kolejne fragmenty rysunku*)

CZARNA

Jeśli chodzi o mą barwę,
nic w tym już nie zmienię,
Bo najpiękniej na obrazkach
Ja maluję ziemię...

FIOLETOWA

A dzwoneczki fioletowe rosną.
A fioletu zawsze dużo
Latem oraz wiosną.
(*Odstania dzwoneczki*)

POMARAŃCZOWA

Ja nie idę tu się chwalić.,
Lecz pokażę głowy,
Które mają kolor piękny,
Bo pomarańczowy!
(*Odstania dynie*)

BRAZOWA

Wreszcie mogę dojść do głosu,
Choć mówię, nie śpiewam,
Ale zaraz wam pokażę
Brazowy pień drzewa.
Mogę także wam pokazać
Orzechy, kasztany...
Nikt nie wątpi, że brazowy
Mile jest widziany.
(*W trakcie wypowiedzi odstania kolejne fragmenty rysunku*)

NARRATOR

Wreszcie spokój, wreszcie cisza,
Bo kredki zmańdrzały.
Zobaczyły, że z ich sprzeczki
Jest obrazek cały.
(*Kredki wychylają się, przepychają, starają dojrzeć rysunek. Są zdumione i zachwycone*)

CZERWONA

Bardzo piękny, kolorowy...

ZIELONA

Mieni się barwami.

NIEBIESKA

A że każda kredka ważna-

ŻÓŁTA

O tym wiecie sami.

CZARNA

Przecież zawsze rysujecie

POMARAŃCZOWA

Wszystkimi kredkami.

GRANATOWA

Ustawmy się teraz w kole,

FIOLETOWA

Podajmy sobie ręce!

BRAZOWA

Zabawmy się wszyscy razem,

WSZYSTKIE KREDKI

Tańczmy przy piosence.

(Kredki wychodzą z pudełka, zabierają wcześniej przygotowane ilustracje do piosenki: domek, kota na płocie, słonko, raketę, cudaki, małpkę, stonia na huśtawce i lwa w rakiemie. W trakcie śpiewu podnoszą do góry odpowiednie obrazki. W trakcie refrenu poruszają się rytmicznie krokiem dostawnym w prawo i w lewo.)

6. Ocena zachowania głównych bohaterów.
7. Wybór przez dzieci techniki inscenizacji (teatr lalki, żywy plan, teatrzyk cieni).
8. Wyodrębnienie postaci i przydział ról.
9. Projektowanie strojów i dekoracji.

III. Robimy dekorację

1. Powitanie piosenką „Dzień dobry”
2. Próby recytacji przydzielonego tekstu z zastosowaniem kultury żywego słowa / Nauka piosenki „Pomaluję cały świat” przez dzieci, które nie chciały występować na scenie. Dzieci te tworzą zespół wokalny.

Piosenka „Pomaluję cały świat”

Ciocia mi przyniosła farby,
zaraz namaluję coś.

Wielbłąd mój ma cztery garby,
zamiast konia stoi łoś.

Ref. Pomaluję cały świat,
pastelowy pędzi wiatr,
sobie namaluję psa,
mojej mamie kotki dwa.

Po drabinie aż do nieba
mogę wdrapać się raz-dwa.
Trochę żółtej farby trzeba
i już słońce uśmiech ma.

Ref. Pomaluję cały świat...

Namaluję jeszcze zimę,
kolorowy pada śnieg,
bałwan ma zdziwioną minę
i na nosie wielki pieg.

Ref. Pomaluję cały świat...

3. Wykonanie elementów scenografii – jedna grupa dzieci odrysowuje od szablonów kwiaty, druga prostokąty i trójkąty, z których powstaną kredki, wycina je z kolorowego papieru i nakleja na parawaniku imitującego pudełko z kredkami. Inna grupa wykonuje ilustracje do piosenki.
4. Nauka piosenki „Kolorowe kredki”

Piosenka „Kolorowe kredki”

Kolorowe kredki
w pudełeczku noszę.
Kolorowe kredki
bardzo lubią mnie.
Kolorowe kredki,
kiedy je poproszę,
namalują wszystko,
to co chcę.

Namalują domek.
I na płocie kota.
I wesołe słońko
na pochmurne dni.
A gdy w Kosmos lecieć
przyjdzie mi ochota,
prawdziwą raketę
namalują mi.

O!
Kolorowe kredki
w pudełeczku noszę.
Kolorowe kredki
bardzo lubią mnie.
Kolorowe kredki,
kiedy je poproszę,
namalują wszystko,
to co chcę.

Kiedy jestem smutny,
zawsze mnie pocieszą,
siadamy przy stole
i one, i ja.
Malują cudaki:
małpkę taką śmieszna,
słonia na huśtawce
i w rakiemie lwa.
O!

5. Wyrażanie uczuć środkami werbalnymi i pozawerbalnymi

Zaczarowany dzwoneczek

Dzieci poruszają się swobodnie po Sali. Na dźwięk dzwonka zatrzymują się i wykonują polecenie prowadzącego zabawę, np.:

- przedzieramy się przez wielkie śnieżne zasy;
- chodzimy z jedną nogą drewnianą;
- stąpamy po gorącym piasku;
- idziemy z otwartym parasolem pod wiatr;
- przechodzimy obok jaskini śpiącego potwora.

Żywioty

Zespół dzielimy na trzy grupy: ogień, wodę i powietrze. Każda grupa wykorzystując rekwizyty dostępne w sali i za pomocą ruchu przedstawić jeden z żywiołów.

Zgadnij, w jakim jestem nastroju?

Wybrane dziecko prezentuje za pomocą mimiki, dźwięku, gestu, w jakim jest nastroju. Zadaniem dzieci jest dokładnie nazwać to uczucie.

6. Zapoznanie z harmonogramem zajęć w następnym dniu.

IV. Zapraszamy gości

1. Powitanie piosenką „Dzień dobry”.
2. Rozmowa na temat sposobów informowania o mającym się odbyć spektaklu. Oglądanie plakatów i afiszów.
3. Zabawy rytmiczne i logopedyczne.

Dmuchałce

Dzieci poruszają się po sali w rytmie ćwierćnut. Naśladują czynność zrywania kwiatów. Na przerwę w akompaniamencie nabierają powietrza i jednym długim silnym wydechem zdmuchują puch z dmuchałców.

Śnieżna zabawa

Dzieci spacerują po sali w rytmie ćwierćnut. Akompaniament na trójkątach w rytmie ósemek oznacza, że zaczął padać śnieg. Dzieci naśladują wirujące płatki śniegu – biegają truchcikiem na palcach w różnych kierunkach sali, okręcają się w miejscu, przykucają, biegną dalej.

Karuzela min

Dzieci siedzą w kole. Chętny uczestnik zabawy pokazuje sąsiadowi minę w formie pantomimy. Ten „przekazuje” ją kolejnemu dziecku itd. Wszyscy starają się odtworzyć minę jak najdokładniej.

4. Projektowanie i wykonanie plakatu informującego o przedstawieniu. Przygotowanie zaproszeń dla wszystkich grup w przedszkolu.
5. Próba generalna z wykorzystaniem rekwizytów, kostiumów i scenografii.
6. Wręczenie zaproszeń dzieciom z młodszych grup.

V. Jesteśmy aktorami

1. Powitanie piosenką „Dzień dobry”.
2. Zabawy wyciszające i relaksacyjne

Lusterko

Dzieci stają w parach twarzami do siebie. Jedna osoba wykonuje powoli jakieś ruchy, druga ją naśladuje, jest jej lustrzanym odbiciem. Zmiana ról.

Co mówi cisza

Przygotowujemy kilka jednakowych pojemników (puszki, pudełeczka po zapalkach, pojemniczki z „jajka niespodzianki”), do których wkładamy różne drobiazgi, np.: spinacze, monety, groch, mak, tak aby w dwóch pojemnikach było to samo wypełnienie. Dzieci stają w kole. Wybrana osoba podchodzi kolejno do dzieci i potrząsa swoim pudełkiem. Dzieci odpowiadają również potrząsając pudełkiem. Zadaniem jest odnalezienie pudełka wydającego taki sam dźwięk.

Moje bezpieczne miejsce

Położ się wygodnie i zamknij oczy. Oddychaj spokojnie i głęboko... Spróbuj sobie wyobrazić jakieś bezpieczne miejsce. Może to być łąka w kwiatkach, albo bezludna wyspa. Może to być twój pokój, gdzie czujesz się bezpiecznie. Właśnie w tej chwili jesteś w tym miejscu. Czujesz się lekki i wypoczęty. Rozluźnij się i oddychaj swobodnie. Z każdym wdechem wstępuje w ciebie siła, a przy każdym wydechu wyrzucasz z siebie złość i lęk. Gdy będziesz gotów, możesz opuścić to miejsce i pamiętać, że w każdej chwili możesz do niego wrócić... Otwórz oczy i przeciągnij się...

3. Powitanie gości.
4. Występ przed publicznością.
5. Samoocena i ocena pracy grupy – dzieci zamalowują taką część serduszka, jaka ich zdaniem napełniła się radością po udziale w zajęciach. Wszystkie serduszka umieszczają w jednym dużym sercu i na tej podstawie oceniają pracę grupy.

PODSUMOWANIE ZAJĘĆ / WNIOSKI

Sądymy, że podczas tych zajęć dzieci zdobyły wiele wiadomości z dziedziny teatru oraz nabyły nowych umiejętności i doświadczeń.

Przedszkolacy byli zafascynowani, że czas wolny można tak przyjemnie, interesująco i twórczo zagospodarować. Zaangażowanie młodych aktorów przeszło nasze najśmielsze oczekiwania. Chociaż początkowo zostaliśmy przyjęci z pewną dozą niepewności, a u bardziej nieufnych dzieci ze strachem w oczach, to po pierwszym dniu – wspólnie spędzonych chwil na zabawie w teatr prawie wszystkie dzieci były „nasze”.

Bardzo spodobało się przedstawienie teatralne. Niektórzy z nich odwiedzili teatr po raz pierwszy. Po spotkaniu z członkami koła teatralnego byli bardzo zdziwieni, że można być aktorem będąc uczniem.

Najbardziej lubiły odgrywanie scenek i zabawy rytmiczne. Wykazywały się przy tym dużą pomysłowością. Byłyśmy zaskoczone, że tak małe dzieci potrafiły bez naszej pomocy znaleźć tak wiele zastosowań „zaczarowanego ołówka”. Zabawy „Żabki” i „Magiczna liczba siedem” stały się ich przebojami. Jak wynika z relacji opiekunek, bawiły się nawet podczas naszej nieobecności. Dlatego postanowiłyśmy na zakończenie zajęć ofiarować im płytę z nagrajami zabaw.

Udało nam się wciągnąć do zabawy dzieci nieśmiałe i zahamowane. Wybrały dla siebie rolę w zespole, który śpiewała piosenki na powitanie i zakończenie przedstawienia. Pracując w grupie mogły osiągnąć sukces i poczuć się ważne.

W naturalny sposób przyswoiły nazewnictwo typowo teatralne: scena, scenariusz, scenografia, kostium, aktor, rekwizyt. Posługiwały się nim w trakcie przygotowywania przedstawienia.

Chętnie przystąpiły do wykonania poszczególnych elementów scenografii: kwiatów, kredek... Wspaniale ze sobą współpracowały, pomagały sobie, doradzały i pomagały, dzieliły się materiałami.

Większą uwagę zwracały na poprawną wymowę. Słyszałyśmy jak pouczyły się nawzajem: Nie mówi się „dwaście”, tylko „dwadzieście”.

Do pracy zaangażowani zostali również rodzice, dla których praca, a raczej za-

bawa z dzieckiem, okazała się wielką przyjemnością. Maluchy cieszyły się, że mama Adasia uszyła piękne stroje, mamy Natalki i Moniki zrobiły śmieszne czapeczki, a wujek Karoliny namalował obrazek. Tata Szymona przywiózł z pracy wielki karton, z którego powstało „pudełko”.

Bardzo szybko przedszkolacy nauczyli się swoich ról i zaledwie dwie próby potrzebne były do tego, aby zaprezentować dorobek swojej pięciodniowej zabawy w teatr. Wykazali się dużą odpowiedzialnością. Chociaż nie obyło się bez omyłek i drobnych „wpadek”, mali aktorzy otrzymali gorące brawa i słowa pochwały z ust pani dyrektor i opiekunek innych grup. Z dumą stali przed publicznością. Takie sytuacje motywują do dalszej pracy, zachęcają do większego wysiłku i nadają sens pracy.

Wielu z nich już teraz zadeklarowało chęć uczestnictwa w kole teatralnym i z żalem rozstawała się z nami. A my przekonaliśmy się, że „zabawa w teatr” to niezwykle kształcząca forma pracy, którą z powodzeniem można stosować w pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym.

Barbara Jagodzińska
Alicja Strykiewicz
Izabela Półgrabia
Jolanta Sulicz

W karnawale.

Projekt zajęć w sferze artystycznej dla sześciolatków

Cele projektu

- Zapoznanie dzieci z popularnymi utworami literatury dziecięcej,
- Nawiązywanie i podtrzymywanie tradycji ludowych,
- Kulturowanie zwyczaju karnawałowych zabaw,
- Poznanie podstawowych kroków walczyka,
- Rozwijanie spostrzegawczości wzrokowej,
- Utrwalenie poznanych liter,
- Wyzwalanie i rozwijanie różnych sposobów twórczej ekspresji,
- Zapoznanie się z właściwościami farb plakatowych,
- Rozwijanie umiejętności komunikowania się,
- Doświadczanie przyjemności wcielania się w różne postacie.

DZIEŃ PIERWSZY

Temat: Nowy Rok – zwyczaje okresu karnawału.

Cele ogólne:

- nawiązywanie i podtrzymywanie tradycji ludowych,
- rozwijanie spostrzegawczości wzrokowej.

Cele operacyjne

Dziecko:

- potrafi wymienić cztery pory roku,
- podaje charakterystyczne cechy pór roku,
- przyporządkowuje rekwizyty do podanej pory roku,
- wysłuchuje i rozpoznaje odgłosy natury.

Metody pracy wg Więckowskiego: słowna, praktycznego działania, aktywizująca.

Formy pracy wg Więckowskiego: zbiorowa jednolita, indywidualna.

Środki dydaktyczne: wiersz pt. „Dary Nowego Roku”, ilustracje, zagadki muzyczne.

Przebieg zajęć:

1. Powitanie „Witam tych, którzy...”.
2. Zapoznanie dzieci z wierszem (inscenizacją) pt. „Dary Nowego Roku”.

Dary Nowego Roku

DZIECI:

Co nam Nowy Rok przyniesie?

NOWY ROK:

Zimę, Wiosnę, Lato, Jesień.

DZIECI:

Zima berło z lodu trzyma.

Co w podarku da nam Zima?

ZIMA:

Dam białego bałwanka.

Jazdę z górki na sankach.

Wesołe chmurki,

Miłe upominki.

DZIECI:

Wiosno ciepła, roześmiana,

Powiedz zaraz, co masz dla nas?

WIOSNA:

Dam wam liści bez liku

i piosenki słowików.

Pierwszy ciepły deszczyk,

złote bazie leszczyn.

DZIECI:

Lato suknie ma bogatą.

Jakie dary da nam Lato?

LATO:

Dam pogodne słońce,

bukiety pachnące,

w polu złote zboże,

ciepły piach nad morzem.

DZIECI:

Jesień od podarków gnie się.

A co Jesień nam przyniesie?

JESIENŃ:

Dam wam to, co trzeba:

świeży bochen chleba

i owoców kosze.

Częstujcie się, proszę!

DZIECI:

Nowy Roku z podarkami!

Dziś karnawał! Zatańcz z nami!

3. Wypowiedzi dziećmi na temat pór roku i ich charakterystycznych cech.

4. Rozpoznawanie pór roku – klasyfikowanie i przyporządkowywanie rekwizytów do podanych pór roku .
5. Wysłuchanie i rozwiązanie zagadek muzycznych (śpiew ptaków – wiosna, szum morza, brzęczenie owadów – lato, szelest liści – jesień, odgłos sań, skrzypiącego śniegu – zima).
6. Praca plastyczna- malowanie sukienek postaciom przedstawiającym pory roku.

Wnioski

Założone cele w całości zostały zrealizowane. Dzieci ze skupieniem słuchały wskazań nauczyciela, w sposób spontaniczny i naturalny uczestniczyły w zajęciach.

DZIEŃ DRUGI

**Temat: Bal na zamku – „Kopciuszek” autorstwa Hanny Januszewskiej.
Utrwalanie literki „b”**

Cele ogólne:

- zapoznanie dzieci z popularnymi utworami literatury dziecięcej,
- utrwalenie poznanych liter,
- wyzwalanie i rozwijanie różnych sposobów twórczej ekspresji.

Cele operacyjne

Dziecko:

- rozumie potrzebę kulturalnego obchodzenia się z książką,
- umie zgodnie pracować w zespole,
- potrafi wyszukać wyrazy z literą „b”,
- umie zamknąć myśl w logiczną całość,
- improwizować teksty literackie,
- uważnie słuchać tekstu,
- ocenić postępowanie bohaterów literackich,
- być wrażliwym na krzywdę ludzką i właściwie odnosić się do osób bliskich.

Metody pracy wg Marii Kwiatowskiej: czynne, percepcyjne, słowne.

Formy pracy wg Więckowskiego: zbiorowa i indywidualna jednolita, grupowa.

Środki dydaktyczne wg Więckowskiego:

- konwencjonalne – rekwizyty, książki H. Januszewskiej, ilustracje, kartoniki z wyrazami, domino obrazkowo-literowe,
- techniczne – słuchowe – płyta CD.

Przebieg zajęć:

1. Powitanie.
2. Zabawa integrująca „Dobre życzenia”
3. Swobodne wypowiedzi uczniów na temat znanych i lubianych bajek.
4. Dopasowywanie rekwizytów do postaci pochodzących z bajek.
5. Prezentacja książek H. Januszewskiej – wykonanie wystawki.
6. Wysłuchanie czytanej przez nauczyciela bajki o Kopciuszku.
7. Rozmowa na temat występujących postaci i ich postępowania.

8. Analiza i synteza wzrokowo-słuchowa wyrazu BAL:
  - podział na sylaby,
  - podział na głoski i ich synteza,
  - wyróżnienie samogłosek spółgłosek.
9. Układanie modelu wyrazu.
10. Zabawa – Domino obrazkowo-wyrazowe – dopasowywanie obrazków do wyrazów z literką b. Odczytywanie wyrazów.
11. Podział wyrazów na głoski i sylaby.
12. Taniec towarzyski przy muzyce – przygotowanie do balu.
13. Podsumowanie zajęć – kolorowanie postaci Kopciuszka i Królewicza.
14. Pożegnanie.

Wnioski

Z moich obserwacji wynika, że czytanie utworów literackich pobudza aktywność poznawczą i twórczą. Dostarcza dzieciom wielu wrażeń oraz przeżyć stając się ważnym elementem kształtowania wyobraźni. Dzieci w sposób spontaniczny i naturalny uczestniczyły w zajęciach, a swoje przeżycia wyrażały przez ruch, ekspresję słowną i plastyczną. Założone cele zostały zrealizowane. Dzieci poprawnie dokonywały analizy słuchowo-wzrokowej wyrazów i rozpoznawały poznane literki. Swobodnie odtwarzały elementy taneczne, reprezentowały radosne postawy w czasie pracy i zabawy. Zgodnie pracowały w grupie i słuchały uważnie poleceń.

DZIEŃ TRZECI

Temat: Tradycja karnawałowego balu

Cele ogólne:

- zapoznanie z tradycją karnawałowego balu,
- rozwijanie zainteresowań plastycznych i twórczej ekspresji.

Cele operacyjne

Dziecko:

- rozumie pojęcie „karnawał”,
- uważnie słucha recytowanego wiersza,
- wypowiada się na określony temat,
- potrafi ułożyć i rozwiązać zagadkę ruchową,
- potrafi wykonać kolejne czynności zgodnie z podaną instrukcją,
- modeluje z szarego papieru maskę karnawałową,
- utrzymuje porządek na stanowisku pracy.

Metody pracy wg Marii Kwiatowskiej:

- słowna – środki żywego słowa, rozmowa, objaśnienia i instrukcja,
- oglądowa – obserwacja i pokaz,
- czynna – zadań stawianych do wykonania.

Formy pracy wg Więckowskiego: zbiorowa i indywidualna jednolita.

Środki wspomagające działanie:

1. wiersz Doroty Gellnerowej „Karnawał”,

2. przykład stroju karnawałowego (np. wróżki, kowboja, kota w butach),
3. maski: z papieru, płócienna, z cekinami, z piórkami i inne,
4. materiały do przystrojenia sali: wstążki, serpentyny, balony,
5. materiały do wykonania maski: 1litr wody, 1,5 szklanki mąki, dla każdego dziecka balon powlekany (tzw. perłowy, mocniejszy i mniejszy niż zwykły), duże arkusze szarego papieru z połyskiem (o śliskiej powierzchni).

Przebieg zajęć:

1. Uważne słuchanie wiersza Doroty Gellnerowej pt. „Karnawał” recytowanego przez nauczyciela.

Już KARNAWAŁ
włożył maskę,
drzwi otworzył
z hukiem!
z trzaskiem!
Wpadł jak wichur
do pokoju!
W czym?
W karnawałowym stroju!
- Cześć!
Przybiegłem w odwiedziny!
Mam wstążeczki
i cekiny,
nut wesołych
dwie kieszenie
i do tańca
ZAPROSZENIE

2. Rozmowa na temat wysłuchanego wiersza:
  - a) Wyjaśnienie pojęcia „karnawał”:
    - Jaki jest tytuł wiersza?
    - Co to jest karnawał? (Okres zabaw, który trwa od świąt Trzech Króli do środy popielcowej.)
  - b) Tradycje związane z balem karnawałowym:
    - Co zrobił Karnawał – bohater wiersza
    - Jak wyglądał? Co włożył na twarz? (maskę)
    - W co był ubrany? (strój karnawałowy)
    - Co przyniósł ze sobą? (wstążki, serpentyny, cekiny, balony do przystrojenia pokoju/sali)
    - Do czego zaprasza? (do tańca)

Pokaz strojów karnawałowych oraz materiałów do przystrajania sali na bal.

3. „Kim będę na balu?” – zagadki ruchowe.
Chętne dzieci ruchem ciała, gestem, tańcem przedstawiają postać, za którą chciałyby się przebrać na bal. Pozostałe dzieci odgadują, co to za postać.

4. Wprowadzenie do tematu „Maska karnawałowa”.
  - a) Dzieci rozwiązują zagadkę słowną – hasło „maska”.
  - b) Pokaz różnych masek – z papieru, płótna, z cekinami, z piórkami.
5. Zapoznanie ze sposobem wykonania naszej maski na bal karnawałowy.
  - a) Obserwacja przez dzieci kolejnych etapów powstawania maski z szarego papieru.
  - b) Pokaz gotowej maski.
6. Przygotowanie stanowisk pracy.
  - a) Dzieci zakładają fartuszki ochronne.
  - b) Przygotowują potrzebne materiały: miseczek z masą mączną (klejem), nadmuchany balon, szary papier, ściereczka.
7. Wykonywanie maski według instrukcji nauczyciela.
8. Pokaz efektów naszej pracy.
9. Odłożenie masek do wyschnięcia.
10. Porządkowanie stanowisk pracy.

Maska z szarego papieru

Przygotuj:

- 1 litr letniej wody, 1,5 szklanki mąki,
- duże arkusze szarego papieru o śliskiej powierzchni (z połyskiem),
- dla każdego dziecka balon powlekany (tzw. perłowy, mocniejszy i mniejszy niż zwykły).

Sporządzenie kleju:

Do garnka wlać letnią wodę. Następnie należy stopniowo wsypywać mąkę, stale mieszając łyżką. Rozprowadzić tak, aby nie było grudek. Następnie garnek postawić na ogniu i mieszając doprowadzić do zagotowania. Klej powinien lekko zgęstnieć. Odstawić z ognia do wystygnięcia.

Wykonanie maski:

1. Nadmuchać balony.
2. Duże arkusze papieru szarego podzielić na 4 części. Każdą z części złożyć na pół. Jedna połówka dla jednego dziecka na jeden balon (maskę).
3. Każde dziecko swój papier smaruje klejem: dwie strony wewnętrzne i spodnią. Następnie tak posmarowany papier tzw. skórę twarzy nakłada na przednią stronę balonu (tył balonu nie jest pokryty skórą). Należy wygładzić skórę, żeby dobrze przylegała do balonu. Teraz można dokleić brakujące elementy twarzy. Dzieci drą rękoma kawałki i formują np. oczy, brwi, nos, usta, brodę, wąsy, włosy, warkoczyki i inne.
4. Tak wykonane maski należy pozostawić na 1 dzień do wyschnięcia blisko kaloryfera. Następnego dnia przekuwamy balon i zdejmujemy go z maski. Gdy maska dobrze wyschnie można ją pomalować farbami plakatowymi (nakładamy dużo farby z małą ilością wody).

Wnioski

Założone cele zajęć zostały zrealizowane. Dzieci bardzo aktywnie brały udział w kolejnych zadaniach. Dużą inwencję wykazały podczas układania zagadek ru-

chowych „Kim będę na balu?”. Swobodnie wypowiadały się na temat swoich przeżyć związanych z udziałem w różnych zabawach oraz na temat swoich ulubionych strojów, w które się przebierały. Z wielkim zaangażowaniem i skupieniem wykonywały maskę z szarego papieru według instrukcji nauczyciela. Wykazały się dużą pomysłowością w ozdabianiu „twarzy” maski.

DZIEŃ CZWARTY

Temat: Przygotowania do balu.

Zabawy w sferze ruchowej, plastycznej i manualnej

Cele ogólne:

- Zapoznanie się z właściwościami farb plakatowych.
- Poznanie podstawowych kroków walczyka.

Cele szczegółowe

Dziecko:

- współpracuje z nauczycielem,
- zna właściwości farb plakatowych,
- prawidłowo odtwarza kroki walczyka,
- przestrzega zasad bezpiecznej ruchowej zabawy.

Metody pracy wg Więckowskiego: wyjaśnienie, opis, dialog.

Formy pracy wg Więckowskiego: zbiorowa i indywidualna jednolita.

Środki dydaktyczne wg Więckowskiego:

- Konwencjonalne – gotowy model maski,
- techniczne – słuchowe – płyta CD, kasetta magnetofonowa, farby plakatowe, pędzle, gazety, papierowe maski.

Przebieg zajęć:

- 1) Wspólne oglądanie wykonanych z szarego papieru masek.
- 2) Zaprezentowanie przez nauczyciela pomalowanej maski.
- 3) Przedstawienie dzieciom właściwości farb plakatowych.
- 4) Przygotowanie miejsc pracy.
- 5) Malowanie masek- samodzielny dobór kolorów przez dziecko z uwzględnieniem charakteru postaci w którą wcieli się każdy.
- 6) Porządkowanie po malowaniu, mycie rąk.
- 7) Zaproszenie dzieci do ćwiczeń ruchowych przy muzyce Aliny Zwoźniak „W karnawale w tańcu szalej”.
- 8) Pokaz nauczyciela podstawowych kroków walczyka.
- 9) Próby tańca w kole i w parach – do walca Piotra Czajkowskiego z „Dziadka do orzechów”.
- 10) Tańczenie w parach i śpiewanie zimowej piosenki pt. „Biały walczyk”.
- 11) Podziękowanie dzieciom za współpracę. Nagrodzenie twórczej pracy dzieci.
Zakończenie zajęć zapowiedzią balu karnawałowego.

Wnioski

Założone cele zostały zrealizowane. Dzieci słuchały wskazań nauczyciela z dużym skupieniem uwagi. Atrakcyjność zajęć eliminowała w grupie zachowania nie-

pożądane. Dzieci przestrzegały zasady bezpiecznej pracy i zabawy. Poznały tajemnicę farby plakatowej. Nauczyły się podstawowych kroków walczyka. Podczas ćw. przy muzyce przygotowywały swoje mięśnie do wysiłku fizycznego podczas balu. Dzieci zadowolone i podekscytowane oczekiwały wydarzeń dnia następnego.

DZIEŃ PIĄTY

Temat: Bal karnawałowy.

Swobodna ekspresja ruchowa przy muzyce

Cele ogólne:

- Rozwijanie umiejętności komunikowania się z innymi ludźmi.
- Kulturowanie zwyczaju karnawałowych zabaw.
- Doświadczanie przyjemności wcielania się w różne postacie.

Cele szczegółowe

Dziecko

- przestrzega dobrych manier podczas zabaw karnawałowych,
- dba o bezpieczeństwo swoje, kolegów i koleżanek,
- aktywnie uczestniczy w zaproponowanych zabawach,
- współpracuje z grupą,
- umie dobierać się w pary,
- odtwarza poznane kroki walca w tańcu,
- czerpie radość z własnej aktywności ruchowej przy muzyce.

Metody pracy wg Więckowskiego: narracja, wyjaśnienie, dialog.

Formy pracy wg Więckowskiego: zbiorowa jednolita, grupowa.

Środki dydaktyczne wg Więckowskiego: techniczne – słuchowe – nagrania na kasetach magnetofonowych i płytach CD.

Przebieg zajęć:

- 1) Powitanie dzieci. Wprowadzenie atmosfery tajemniczości i radości krótką opowieścią nauczycielki fragmentu bajki pt. „Dziadek do orzechów”.
- 2) Uroczyste otwarcie balu maskowego przygotowanym przez przedszkolaków walcem.
- 3) Nagradzanie tańca oklaskami, prezentacja karnawałowych masek – parada.
- 4) Zapowiedź mających odbyć się konkursów.
- 5) Swobodna ekspresja ruchowa dzieci przy muzyce poprzeplatana konkursami – przed rozpoczęciem omówienie reguł zabaw, po zakończeniu nagradzanie zwycięzców:
  - a) taniec z balonami – w parach,
  - b) rzut do celu papierowymi kulami – grupa dzieci,
  - c) rozpoznawanie smaków – grupa dzieci,
  - d) rysowanie swojej podobizny z zamkniętymi oczami – grupa dzieci,
  - e) taniec na gazecie – w parach,
  - f) łowienie rybek – kubki, słomki, papierowe rybki – grupa dzieci,

- 6) Zakończenie balu wspólnym tańcem – walc w kole. Podziękowanie dzieciom za wesołą zabawę i zaproszenie na ucztę.

Wnioski z przeprowadzonych zajęć

Założone cele zostały w całości zrealizowane. W tak podniosłej chwili jak bal maskowy dzieci przestrzegały zasady bezpiecznej zabawy. Zachęcane aktywnie uczestniczyły w zaproponowanych konkursach. Z radością tańczyły w takt muzyki. Przepelnione dumą zaprezentowały wyuczony walc. Podejmowały współpracę z rówieśnikami i nauczycielem.

Violetta Japa
Iwona Nieroda
Jasełka inaczej – teatr plastyczny⁹

*„Dziecko nie jest aktorem,
ono bawi się w teatr”
(Z. Wójcik)*

Dziecko w wieku przedszkolnym ma naturalną potrzebę wyrażania siebie w różnych formach ekspresji: w mowie, ruchu, geście, rysunku, śpiewie. Z uwagi na to, że w przedszkolu prowadzone są zajęcia aktywizujące spontaniczną kreatywność dzieci, zabawa w teatr jest najbardziej interesującym i wyrazistym efektem tej pracy ujawniającym doświadczenia i osiągnięcia dzieci.

Teatr jest dla dzieci rzeczywistością wyjątkową, w której wszystko może się zdarzyć. Wprowadzenie dzieci w świat sztuki poprzez zabawy teatralne przynosi im wiele korzyści, rozwija wyobraźnię, doskonali mowę, która staje się wyrazista i melodyjna, sprzyja umuzykalnieniu, rozwija płynność ruchów oraz zwiększa poczucie własnej wartości. Jest również okazją do wspaniałej zabawy, dającej wiele satysfakcji.

Dzieci uczą się zgodnego współdziałania i samokontroli. Rozwijają odwagę, pewność siebie oraz uruchamiają potencjał twórczy tkwiący w każdym dziecku.

Pasją Violetty Japy jest właśnie teatr, zaś Iwona Nieroda w swojej szkole prowadzi klasę artystyczną i to nasunęło pomysł, by połączyć podobne zainteresowania i wspólnie opracować projekt Jasełek, gdzie muzyka byłaby dominującą formą przekazu.

Odejście od tradycyjnego ujęcia tematu dodatkowo pozwalało na danie możliwości zaistnienia każdemu dziecku, dlatego do współpracy zostały zaproszone wszystkie grupy przedszkolne.

Tworząc scenariusz imprezy należało zatem uwzględnić potrzeby oraz możliwości rozwojowe zarówno trzylatków, jak i sześciolatków. Konieczna była również pomoc pozostałych nauczycieli.

Pierwsze próby przedstawienia Violetta Japa rozpoczęła jeszcze w listopadzie i głównie polegały na wyrażaniu emocji przy lirycznej muzyce, poprzez krótkie etiudy tematyczne. W ten sposób można było wyłonić dzieci, które najlepiej czuły się w określonej roli. Tak powoli budował się szkielet całego przedstawienia i to dzieci w znacznej mierze miały wpływ na jego ostateczny wizerunek. Pomimo wielu obaw jakie towarzyszyły w trakcie pracy, to efekt finalny zrekompensował chwile niepewności i lęku. Dzieci świetnie poradziły sobie z wyzwaniem. Dopełnieniem całości były także stroje małych aktorów. Dzieci z grup najmłodszych trzy- i czterolatków ubrane były na białą, starsze – pięcio- i sześciolatki miały czarne kostiumy z białą-srebrnymi dodatkami. Ważną też była dekoracja sali, która podkreślała niepowtarzalny nastrój.

---

⁹ **PROJEKT EDUKACYJNY** zrealizowany w ramach praktyki pedagogicznej w Przedszkolu „Mały Twórca” we Wrocławiu.

Przygotowaniu Jasełek towarzyszyło oczywiście wiele czynności dodatkowych. Należało do nich wykonanie dekoracji świątecznej oraz zaproszeń i prezentów dla rodziców. Tą sferą działalności zajęła się Iwona Nieroda.

Należy podkreślić również ogromne zaangażowanie ze strony pozostałych koleżanek, bez których pomocy i wsparcia nie można było liczyć na powodzenie.

LITERATURA:

B. Potocka, L. Nowak: *Projekty edukacyjne. Poradnik dla nauczycieli.*

Z. Bojanowskiej (red.): *Przedszkole pełne ciekawych zdarzeń. Scenariusze zajęć z dziećmi w przedszkolu.*

J. Dorman: *Zabawa dzieci w teatr.*

M. Świecka: *Drama w edukacji.*

Z. Wójcik: *Zabawa w teatr, cz. 1 i 2.*

E. Furl: *Teatr w przedszkolu i świetlicy. Od pierwszego pomysłu do przedstawienia.*

D. Skwark: *Teatryki dla dzieci. Jasełka.* Wyd. Jedność 2004.

CELE PROJEKTU:

- rozbudzanie wyobraźni twórczej poprzez działania teatralne,
- kształtowanie poczucia odpowiedzialności i dyscypliny oraz umiejętności współdziałania z innymi,
- nabranie zaufania do siebie i własnych możliwości,
- wzmacnianie więzi rodzinnych poprzez wspólne przeżywanie uroczystości.

CELE OPERACYJNE:

Dziecko:

- zna tradycje bożonarodzeniowe,
- śpiewa poznane kolędy i pastorałki,
- bierze udział w Jasełkach,
- przygotowuje elementy dekoracji świątecznej,
- wykonuje prezent dla rodziców,
- zgodnie współdziała w grupie,
- chce sprawiać radość najbliższym.

ZADANIA DO REALIZACJI:

- przydział zadań do wykonania każdej grupie wiekowej,
- zapoznanie dzieci i rodziców z ogólnymi założeniami projektu, celami, zadaniami, metodami, zakładanymi efektami,
- przygotowanie występu dzieci,
- nauka kolęd i pastorałek wykorzystanych w przedstawieniu,
- wykonanie dekoracji świątecznej i prezentów dla rodziców,
- prezentacja efektów pracy, podsumowanie.

METODY:

- słowne: rozmowa, dialog, objaśnienia, dyskusja,
- oglądowe: obserwacja, pokaz,
- czynne: drama, pantomima, samodzielnych doświadczeń, ćwiczeń, zadań do wykonania.

FORMY: indywidualna, grupowa, zbiorowa.

CZAS REALIZACJI: 20 XI – 12 XII 2007 r.

Projekt został przygotowany dla wszystkich grup wiekowych Przedszkola „Mały Twórca” we Wrocławiu i był realizowany przez Violetę Japę i Iwonę Nierodę w ramach praktyki pedagogicznej we współpracy ze wszystkimi nauczycielami placówki.

HARMONORAM ZADAŃ

l.p.	Zadania	Termin	Przewidywane efekty
1.	Bożonarodzeniowe zwyczaje i tradycje: - rozmowy nawiązujące do tematyki, - opowiadanie na podstawie ilustracji, wierszy, - odwoływanie się do doświadczeń i przeżyć dzieci.	20XI - 12 XII	- zna tradycje i zwyczaje Świąt Bożego Narodzenia, - potrafi wypowiadać się na temat zwyczajów bożonarodzeniowych domu rodzinnego, - wymieni potrawy wigilijne;
2.	Wykonywanie ozdób choinkowych i dekoracji: - prace dowolne lub według wzoru, - dekorowanie choinki ozdobami, - udział w wykonywaniu dekoracji świątecznej.	od 4XII	- wykona ozdobę choinkową; - bierze udział w tworzeniu dekoracji świątecznej;
3.	Przygotowanie przedstawienia bożonarodzeniowego „Jasełka”: - opracowanie scenariusza, - przydzielenie grupom etud pantomimicznych i prowadzenie prób, - nauka wybranych kolęd i pastorałek, - przygotowanie scenografii, - dobór strojów i rekwizytów, - prezentacja przedstawienia dla rodziców.	20XI 26XI XII 12XII	- zgodnie pracuje w grupie, integruje się z nią, - śpiewa poznane kolędy i pastorałki, - chętnie bierze udział w próbach, - pomaga w przygotowaniu rekwizytów i scenografii;
4.	Wykonanie zaproszeń i prezentów dla rodziców: - przyklejenie tekstu z życzeniami, - ozdobienie zaproszenia wg szablonu (3-4 l), lub własnego pomysłu (5-6 l), - samodzielne podpisanie się imieniem (6 l), - wykonanie świeczników z masy solnej.	od 7XII	- zaprojektuje i wykona zaproszenie dla rodziców, - wykona świecznik z masy solnej,
5.	Podsumowanie projektu – prezentacja „Jasełek” - aktywny udział w przedstawieniu, - wspólne kolędowanie, - budowanie tradycji przedszkola.	12XII	- aktywnie uczestniczy w przedstawieniu, - włącza się do wspólnego kolędowania, - chce sprawić radość najbliższym.

Scenariusz zajęć dla dzieci 5- i 6-letnich

Przy choince – kultywowanie tradycji i obrzędów Świąt Bożego Narodzenia**Cele ogólne:**

- przybliżenie dzieciom zwyczajów i tradycji związanych ze Świątami Bożego Narodzenia,
- doskonalenie umiejętności odczytywania wyrazów, zdań,
- stwarzanie warunków do ekspresyjnego wyrażania swoich myśli poprzez słowo, ruch i prace plastyczne,
- rozwijanie umiejętności współpracy i współdziałania w małych zespołach,
- pielęgnowanie tradycji bożonarodzeniowych w domu i przedszkolu.

Cele szczegółowe:

- wczuwa się w nastrój zbliżających się świąt,
- dostrzega różnorodne zwyczaje i tradycje świąteczne,
- podejmuje próby czytania – odczytuje wyrazy i zdania,
- dokonuje analizy i syntezy słuchowo – wzrokowej,
- dzieli wyrazy na sylaby,
- umie odczytać zdanie i kojarzy z ilustracją,
- projektuje różne formy przestrzenne,
- potrafi współdziałać z rówieśnikami.

Metody:

- poszukujące – stawianie pytań, przewidywanie, rozwiązywanie problemów, poszukiwanie odpowiedzi na podstawie zdobytych doświadczeń,
- praktycznego działania – wykonanie ozdób świątecznych.

Formy: zespołowa zróżnicowana, indywidualna, zbiorowa.

Środki dydaktyczne: historyjka obrazkowa, CD z kolędami i muzyką do zabawy ruchowej, łańcuchy, materiały do zajęcia plastycznego

Przebieg:

1. Powitanie – zabawa integracyjna – Przedstaw się (Dziecko dzieli swoje imię na sylaby do każdej dołączając ruch – podskoki, ukłon, klaśnięcie).
2. Dokończ zdanie – Świeta przypominają mi o ...
3. Historyjka obrazkowa – obrazki zasłonięte kartami z cyframi 1,2,3
  - uporządkowanie i odkrywanie obrazków,
  - ułożenie we właściwej kolejności 3 obrazków,
  - nadanie imion dzieciom z historyjki, odczytanie propozycji nauczycielki.
4. Zadanie do wykonania – odczytanie zdań i przyporządkowanie ich do właściwej ilustracji:

/Ubieramy choinkę/Wigilijna kolacja/Gwiazdkowe niespodzianki/
5. Jedziemy po choinkę – zabawa ruchowa.
  - dzieci tworzą zaprzęgi (z użyciem łańcucha) i wyruszają po choinkę,
  - na dywanie z łańcucha układają choinkę,
  - taniec animacyjny – ubieramy choinkę – dzieci zgodnie z pokazem nauczycielki wykonują gesty naśladujące ubieranie choinki.

6. Inne tradycje związane ze świętami – N. kolejno odstawia na tablicy rysunki, a dzieci przyporządkowują odpowiednie napisy i przyczepiają pod obrazkiem.
/pierwsza gwiazdka/biały obrus/sianko pod obrusem opłatek/stroik/nakrycie dla wędrowca/12 potraw/śpiewanie kolęd/prezenty/
7. Wspólne śpiewanie wybranej przez dzieci kolędy lub pastorałki.
8. Zabawa relaksacyjna – Choinka w lesie – wczuwanie się w rolę:
Jestem choinką w lesie, w domu.
9. Praca plastyczna – podział dzieci na zespoły:
  - papierowe ptaszki,
  - bałwanki,
  - gwiazdeczki,
  - aniołki.
 Każda grupa wykonuje papierowe ozdoby na choinkę według podanego szablonu.
10. Łańcuch na choinkę – wykonywanie łańcucha przez dzieci, które wcześniej ukończyły pacę.
11. Wspólne ubieranie choinki i słuchanie kolęd.

Wskazówki do zajęć plastycznych ujętych w projekcie:

- Wykonanie zaproszeń zaplanowano po zakończeniu pierwszych zajęć z rytmiki, podczas których dzieci uczyły się piosenki pt. „Gwiazdeczki”.
- Dzieci z najmłodszych grup (3- i 4-latki) przyklejały po jednej stronie kolorowego kartonika wydrukowany tekst zaproszenia, a po drugiej stronie choinkę i ozdabiały ją małymi kółeczkami. (wszystkie elementy przygotował nauczyciel)
- Dzieci starsze (5- i 6-latki) samodzielnie wycinały (po śladzie) potrzebne elementy do wykonania zaproszenia. Sześciolatki mogły się same podpisać.
- Świeczniki z masy solnej dzieci wykonywały pracując w małych zespołach w czasie dowolnym, ale wszystkie tego samego dnia. Nauczyciel przygotował masę, tace i małe świeczki (tzw. podgrzewacze).
- Dzieci z grup najmłodszych wyciskały kształt świecznika foremką do ciasta w kształcie gwiazdki, a następnie świeczką delikatnie drążyły dołek. Nauczyciel czuwał na wszystkim i pomagał w razie potrzeby. Gdy wszystkie gwiazdki były gotowe wysuszono je w piekarniku. Następnego dnia dzieci pomalowały świeczniki. Gdy wyschły, włożono w nie świeczki i zapakowano.
- Dzieci starsze pracowały według podobnych zasad, ale miały do dyspozycji więcej kształtów foremek oraz możliwość doklejenia drobnych elementów z masy solnej dla ozdoby świecznika.

Podsumowanie projektu – wystawienie „Jasełek”

12 XII 2007r.

Cele edukacyjne:

- wzmacnianie tradycji świąt Bożego Narodzenia,
- budowanie więzi i współpracy dzieci w grupach,
- doskonalenie umiejętności śpiewania piosenek przy akompaniamencie pianina,
- rozbudzanie wyobraźni twórczej poprzez działania teatralne,

Na scenie znajduje się 6 grup przedszkolnych. Dzieci z 1, 2, 3 i 4 grupy ubrane są na biało (biała koszulka, białe getry, białe skarpetki), dzieci z grupy 5 i 6 ubrane są w czarne trykoty i getry. Chłopcy mają przyszyty do koszulki srebrny łańcuch tuż przy dekolcie, dziewczynki mają białe spódniczki, wszystkie dziewczynki mają we włosach białe kokardy. W centrum sceny ustawiona jest drewniana drabina z trzema półkami w środku, pod nią bordowy karton, a obok biała tkanina z przytroczonym sznurkiem przerzuconym przez górę drabiny. Dzieci z grupy 1 i 2 mają w rączkach małe niebieskie poduszeczki.

1. Dzieci śpiewają piosenkę „Gwiazdeczki”, przygrywa pani rytmiczka na pianinie.

*Nocą z wysokiego nieba
Posypały się gwiazdeczki
I spadając wprost na ziemię
wirowały w rytm poleczki*

*Zobaczyły to śnieżynki
Srebrnym blaskiem zaiskrzyły
i tak jak małe gwiazdeczki
też wesóło zatańczyły*

2. Dzieci rozchodzą się na dwie strony, słysząc muzykę Preisnera „24 XII każdego roku”, „Ciąłą noc padał śnieg”, „Śpij Jezu śpij”.

Trzylatki z poduszkami śpią. Dzieci powolutku budzą się, przeciągają, ziewają, przecierają oczka, przytulają podusie. Wstają, wędrują po scenie przytuleni do poduszki. Podnoszą poduszki do góry, te tańczą jak chmurki. Dzieci zauważają drabinę, obchodzą ją, dziwią się, zaglądają, sięgają wysoko rączką, kucają. Ziewają znowu, przeciągają się i wracają na miejsce, siadając po obu stronach sceny.

3. Słysząc muzykę A. Wolskiego „Maleńka gwiazdka”. Wszystkie dzieci śpiewają.

*Na niebie wschodzi maleńka gwiazdka
By nocą blask swój ludziom dać
Nikt dotąd jeszcze jej nie nazwał
Jest bezimienna tak jak łza
Świetlistą smugą głaszcze ciemność
Dotyka bladym światłem chmur
Jej srebrny warkocz łśni nade mną
Jak błyszczący perł sznur*

*Maleńka gwiazdko prowadź mnie
Bądź przewodniczką mą
Pokaż drogę we mgle
Żeglarzom dobrym ląd
Maleńka gwiazdko szukam cię
W ogrodzie gwiazdnych słońc
w noc bezsenną nam świeć
Księżycy siostrą bądź*

Dzieci z grupy 5 chodzą po scenie. Patrzą w górę, na niebo, pada śnieg, pokazują jak łapią płatki śniegu i zdmuchują je z rączki. Lepią kulki śniegowe, rzucają się nimi. Spozstrzegają drabinę, oglądają ją, zagląдают, sprawdzają, obchodzą. Chłopiec pociąga za sznurek przytroczony do białej tkaniny, ta unosi się i przykrywa drabinę. Inni pomagają ułożyć tkaninę. Dziewczynki znajdują bordowy karton pod drabiną, podnoszą pudełko, unoszą wysoko w górę i niosą na środek sceny. Chłopcy podglądają dziewczynki zza drabiny. Jedna z dziewcząt unosi pokrywkę, pozostałe wyjmują powolutku białą włókninę, rozkładają ją na całą scenę. Puste pudełko odnosi dziewczynka, która je otwierała. Do dziewczynek podchodzą chłopcy, wszyscy chwytają tkaninę i falują nią najpierw nisko, potem wysoko. Opuszczają tkaninę na scenę, wchodzą na nią jak na cienki lód i przechodzą na drugą stronę. Siadają przy tkaninie i delikatnie ją unosząc budują małe, opadające zameczki. Wszyscy wstają unoszą i opuszczają tkaninę trzy razy, a gdy ta jest wysoko w górze, podchodzą do drabiny i ubierają ją jak choinkę. Zachwycają się nią i wracają na swoje miejsce, siadają.

4. Dzieci z grupy 6 wchodzą na scenę na muzyce kolędy „*Pójdźmy wszyscy do stajenki*”.

Dzieci rozglądają się po scenie, szukają czegoś. Nagle dostrzegają na proscenium trzy białe pudełka. Wnoszą je na scenę, zagląдают, wyjmują z nich powoli białe zawiniątka- jabłka w białym papierze. Rozwijają je, oglądają, zanoszą na choinkę i stawiają na półeczkach. Wracają na swoje miejsca.

5. Dzieci z grupy 4 wstają za choinką, trzymając niebieską tkaninę. Rytmiczka gra „*Przyjdź do mnie mały Jezusiku*”, wszystkie dzieci śpiewają:

*Przyjdź do mnie mały Jezusiku
Mieszkać w dzieciennym pokoiku
W moim małym łóżku cię ułożę
Żebyś miał ciepło mały Boże*

*A jeszcze lepiej mały Boże
W serduszkach swoich Cię ułożę
Będziesz ciepłutkie miał mieszkanie
Przyjdź tylko do mnie miły Panie*

Dzieci wchodzą z obu stron choinki i układają tkaninę jako postanie dla Jezuska, którego wnosi dziewczynka, trzymając zawiniątka – białą tkaninę. Jezusek jest ułożony przed choinką na niebieskim postaniu. Dzieci wolnym kroczkiem wracają na miejsce.

W czasie trwania tej etudy ktoś z tyłu choinki wysuwa 6 pudeł zapakowanych jak prezenty.

6. Słychać dzwony, to kolęda „*Wśród nocnej ciszy*”.

Wchodzą dzieci z grupy 3, rozglądają się, spozstrzegają choinkę, zachwycają się nią. Zagląдают pod choinkę, dostrzegają prezenty. Wyjmują je i niosą przez scenę, szukając dogodnego miejsca. Stawiają prezenty na scenie, rozwiązują czerwone wstążki. Zanoszą je na choinkę i dekorują ją jakby łańcuchami. Wracają do kartonów, otwierają i znajdują małe pudełeczka, wyjmują je, oglądają, wstają i

zaczynają wręczać po kolei wszystkim dzieciom. Dzieci mogą otwierać prezenty i oglądać je. Dzieci z grupy 3 zamykają puste kartony i odnoszą je na proscenium. Wracają na swoje miejsce i oglądają swoje prezenty.

7. Rytmiczka gra utwór „Święta, święta, święta”. Wszystkie dzieci wstają i śpiewają, na refrenie klaszczą.

*Za kilka dni, gdy spadnie śnieg
zapłonie pierwsza gwiazdka,
spotkamy się, by spędzić czas
w rodzinnych, ciepłych gniazdkach.
Usiądziemy przy stole pod choinka iglastą,
wszystkie świeczki zapłoną,
będzie ciepło i jasno,
Usiądziemy przy stole,
będzie ciepło i jasno*

*Święta, święta, święta,
Święta, czas kolędowania.
Święta, święta, święta,
narodziny Pana*

*Przez jakiś czas zostanie w nas
święteczny zapach ciasta,
by tak jak ptak, gdy minie rok,
w rodzinne wrócić gniazda.
Gdy zaświeci choinka, odnowimy wspomnienia,
łamiąc kruchy opłatek,
wypowiemy życzenia,
łamiąc kruchy opłatek,
wypowiemy życzenia.*

8. Wszystkie dzieci podchodzą do swoich wychowawczyń biorą prezenty dla rodziców i wręczają je najbliższym.

WNIOSKI:

- Wspólne przygotowanie „Jasełek” przyniosło radość i wiele satysfakcji, mimo ogromu włożonej pracy.
- Najistotniejszym wydaje się fakt, iż każde dziecko było aktorem i miało możliwość wystąpienia na scenie.
- Pojawiła się integracja wszystkich grup przedszkolnych.
- Zdobyte doświadczenie zachęciło dzieci i nauczycieli do podejmowania kolejnych wyzwań i zabaw z muzyką.
- Należy jednak pamiętać, że gwarancją powodzenia podobnych uroczystości jest współpraca i zaangażowanie w organizację wszystkich jej uczestników (nauczyciele, rodzice, dzieci), a częstotliwość tak dużych imprez powinna zostać dobrze przemyślana na początku roku szkolnego, by nie pojawiło się zniechęcenie.

Zdjęcia z Jasełek

Wystrój przedszkola i prace dzieci

Barbara Kiełbus¹⁰
Małgorzata Kokolska¹¹
Halina Zwiercan¹²

W krainie muzyki...

Tajemniczy świat instrumentów perkusyjnych, dętych i strunowych

Rodzaj projektu: projekt badawczy

Grupa wiekowa: dzieci sześćioletnie

Czas realizacji: styczeń 2008

Nazwa placówki, w której realizowano projekt: Szkoła Podstawowa im. Jana Brzechwy w Radwanicach.

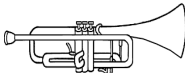

Zastanawiając się nad tematyką Projektu i nad sposobem jego realizacji, doszliśmy do wniosku, że choć tak wiele nas dzieli, jedno nas łączy – zainteresowanie muzyką. Tej fascynacji staraliśmy się podporządkować tematykę Projektu.

Tworząc projekt korzystaliśmy z dorobku pedagogicznego twórcy polskiego ruchu zuchowego Aleksandra Kamińskiego. Dzięki temu dzieci nie były znużone, chociaż zajęcia trwały 90 minut (tyle, ile trwać powinna zbiórka zuchowa).

Struktura i organizacja

♪ Struktura projektu:

Projekt podzielony był na trzy bloki tematyczne realizowane w trzy kolejne środy:

1 Tam, tam, tam, bum, bum, bum - perkusi- stów słyhać tłum.	2 Tra, ta, ta – trąbka gra.	3 Do, re, mi – struna brzmi
 Tajemniczy świat instrumentów perkusyjnych	 Tajemniczy świat in- strumentów dętych	 Tajemniczy świat in- strumentów strunowych

♪ Organizacja zajęć -

Zajęcia w ww. blokach odbywały się wg powtarzającego się modelu:

1. Ilustracja do zajęć w formie prezentacji multimedialnej wprowadzająca do tematu.
2. Zabawa ruchowa przy muzyce.

¹⁰ Mgr nauczania zintegrowanego, wychowawczyni świetlicy, instruktor harcerski i zuchowy, gra na gitarze. Zwolenniczka metody zuchowej wg A. Kamińskiego w pracy z dziećmi.

¹¹ Mgr filologii polskiej, logopeda; wierzy, że muzyka i literatura uwrażliwiają człowieka na piękno.

¹² Mgr sztuki, nauczyciel wychowania muzycznego i pedagog instrumentalista (skrzypce), pracuje jako nauczyciel gry na skrzypcach w przedszkolu i szkole muzycznej.

3. Praktyczne poznawanie instrumentów z danej grupy – pokaz, zagadki, objaśnienie, indywidualne doświadczenia dzieci, próby gry.
4. „Majsterka-minutka” – budowanie przez dzieci modeli instrumentów.
5. Zabawy logopedyczne pod hasłem: „Oto zabawa taka – dzień z życia śpiewaka”.
6. Karty pracy – rysowanie, prowadzenie po śladzie, uzupełnianie, kolorowanie.
7. Relaksacja – bajka relaksacyjna przy muzyce.

Scenariusz

♪ „Do, re, mi – struna brzmi”

(tajemniczy świat instrumentów strunowych)

Uwagi do scenariusza:

1. Blok tematyczny „Do, re, mi struna brzmi” autorki wybrały do zaprezentowania, ponieważ jest najbliższy ich zainteresowaniom.
2. Zajęcia składały się z trzech integralnych części, które poprowadziłyśmy zgodnie z naszymi kwalifikacjami i zainteresowaniami.
3. Każda część może stanowić osobny temat i być realizowana niezależnie od pozostałych.
4. Całkowity czas zajęć wynosił 90 minut. Każda z trzech części zajęła ok. 30 minut.
5. Organizacja zajęć opierała się na podstawowych zasadach metodyki wychowawczej wg Aleksandra Kamińskiego, dzięki czemu zajęcia były dynamiczne, a dzieci cały czas aktywne: (**Zasada przemienności, Zasada logicznego myślenia, Zasada tempa, Zasada „coś nowego”, Zasada „wychowawca też się bawi”, Zasada podziału pracy** pomiędzy nauczycieli prowadzących zajęcia, **Zasada własnej inicjatywy dzieci**).

Cele ogólne:

- zapoznanie dzieci z instrumentami strunowymi oraz ze sposobami wydobywania z nich dźwięku,
- kształtowanie wrażliwości dziecka na muzykę,
- rozwijanie wyobraźni muzycznej i inwencji twórczej dziecka,
- rozwijanie koncentracji uwagi,
- obserwowanie w praktycznym działaniu różnicy wysokości dźwięków przy użyciu różnej długości i grubości struny oraz jej naprężenia,
- wzbogacenie słownictwa o wyrazy związane z muzyką,
- kształtowanie pojęć matematycznych.

Cele szczegółowe

Dziecko:

- rozróżnia i nazywa instrumenty strunowe,
- poznaje różne sposoby wydobywania dźwięku za pomocą strun głosowych i instrumentów strunowych,
- gra na skrzypcach, pianinie i gitarze kilka różnych dźwięków,
- obserwuje drgającą strunę,
- wsłuchuje się we własne odgłosy i dźwięki,
- słucha i porównuje odgłosy wydane przez rówieśników,
- wykonuje instrument strunowy,

- gra na wykonanym instrumencie strunowym,
- klasyfikuje instrumenty.

Metody: słowne, czynne, oglądowe.

Formy pracy: zajęcia organizowane, nauczanie zbiorowe, praca zbiorowa jednolita.

Środki dydaktyczne: ilustracja do lekcji w postaci prezentacji multimedialnej, komputer, rzutnik multimedialny, ekran, nagrania muzyki wokalne i instrumentalnej – płyty CD, odtwarzacz CD, pomoce logopedyczne, kolorowanki i karty pracy, instrumenty muzyczne: gitara, skrzypce ze smyczkiem, pianino, struna skrzypcowa, materiały do wykonania modeli instrumentów: pudełeczka (np. od zapalek), gumki recepturki, woda niegazowana, kubki jednorazowe.

Przebieg zajęć:

L.p.	Etapy	Zadania
I	Barbara Kiełbus – prezentacja multimedialna, gitara	
1	Prezentacja multimedialna – wprowadzenie do tematu	Wprowadzenie w świat instrumentów strunowych i muzyki wokalne – ilustracja do zajęć
2	Zapoznanie dzieci z gitarą	Zabawa pt. „Co potrafi moja gitara?”
3	Analiza i synteza wyrazów	Gitara, struna (sylaby, głoski, litery)
4	Zabawy i śpiew przy muzyce gitarowej	Zabawa „cicho-głośno”, „Jaka to melodia?”. Wspólne zaśpiewanie kolędy „Do stajenki”
5	Majsterka-minutka	Wykonanie modeli instrumentów strunowych
6	Wypełnienie kart pracy	Klasyfikowanie instrumentów, utrwalanie pisowni liter: <i>n</i> , <i>r</i> , kolorowanie, prowadzenie po śladzie
II	Halina Zwiercan – skrzypce, pianino	
1	Zapoznanie dzieci ze skrzypcami	Zaprezentowanie możliwości skrzypiec, poszukiwanie duszy instrumentu
2	Analiza i synteza wyrazów	Skrzypce, struna, smyczek (sylaby, głoska <i>s</i> , <i>n</i> , <i>r</i>)
3	Zabawy i zagadki muzyczne	Naśladowanie odgłosów zwierząt na skrzypcach oraz przez dzieci
4	Próby gry na skrzypcach w wykonaniu dzieci	W tym czasie pozostałe dzieci mogą próbować gry na gitarze.
5	Zapoznanie dzieci z pianinem	Zagadka – czy pianino ma struny? Obejrzenie strun, sposób wydobywania dźwięku.
6	Wspólne zaśpiewanie znanych dzieciom kolęd	Kolędy „Przybieżeli do Betlejem” i „Lulajże Jezuniu” z akompaniamentem ww. instrumentów
III	Małgorzata Kokolska – zabawy logopedyczne, relaksacja	
1	Narząd głosu jako instrument	Nawiązanie do prezentacji

2	Co to jest chór?	Wysłuchanie muzyki wokalne
3	Zabawy logopedyczne	„Oto zabawa taka – jeden dzień z życia śpiewaka”
4	Zasady higieny głosu	Prezentacja zdjęć i zagadki dotyczące tematu
5	Dlaczego trzeba pić wodę?	Degustacja wody niegazowanej
6	Bajka relaksacyjna	Przy akompaniamencie gitary – <i>Krzysztof Nieborak</i>

Wnioski:

- Muzyka jest bardzo wdzięcznym i lubianym przez dzieci tematem i jednocześnie za mało docenianym.
- Zajęcia muzyczno-ruchowe pozwoliły na swobodną ekspresję dzieci, a zarazem w sposób niewymuszony wdrażały do dyscypliny.
- Podczas śpiewania i zabaw logopedycznych dzieci uczyły się poprawnego oddychania, ćwiczyły narządy artykulacyjne i przygotowywały do nauki czytania (sylaby, głoski, litery).
- Instrumenty pobudziły ciekawość poznawczą i zachęciły dzieci do podejmowania prób grania i majsterkowania (wykonanie modeli instrumentów).
- Zajęcia te ułatwiły kształtowanie pojęcia zbioru i klasyfikowania przedmiotów
- Metodyka zuchowa doskonale sprawdza się w pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym.
- Każde dziecko nauczyło się czegoś nowego na miarę swoich możliwości.
- Dzieci nie były oceniane; jedyną motywacją do wytężonej pracy była ich naturalna ciekawość poznawcza i chęć zabawy.
- Najlepszą ocenę wystawiły nam same dzieci poprzez aktywny i spontaniczny udział w zajęciach Po zakończeniu zajęć usłyszałyśmy, jak jedno z dzieci powiedziało mamie: „Mamo, a myśmy się dziś cały dzień bawili...”.

Bibliografia:

- Beaumont E., Pimont M-R, *Nauczyciel przedszkolny, Księga zabaw*, Wyd. Paweł Skokowski, Lublin 1995.
- Dzisiaj w Betlejem – kolędy*, Wyd. Arystoteles 2006.
- Dembińska M., *Domowe zabawy logopedyczne*, WSiP, Warszawa 1994 .
- Demel G., *Minimum logopedyczne nauczyciela przedszkola*, WSiP, Warszawa 1996.
- Habela J. *Słowniczek muzyczny*, PWM, Kraków 1981.
- Kamiński A. *Krąg Rady*, Warszawa 1935.
- Karoń J. *Poznaj skrzypce*, Wyd. PWM, Kraków 1969.
- Malko D., *Metodyka wychowania muzycznego w przedszkolu*, WSiP, Warszawa 1998.
- Mała encyklopedia muzyki*, PWN, Warszawa 1981.
- Morkowska E. *Uczymy się chuchać, dmuchać i oddychać prawidłowo*, WSiP, Warszawa 2000.
- Nasz czas – pismo dolnośląskich nauczycieli*, 4/2001.
- Smoczyńska-Nachtman U. *Kalendarz muzyczny w przedszkolu*, WSiP, Warszawa 1992.
- Wardęcki M. *Zuchy*. Wydawnictwo Harcerskie, Warszawa 1982.
- Wroński T., *Zagadnienia gry skrzypcowej cz. IV, Aparat gry*, Wyd. PWM, Kraków 1970.
- Zuchmistrz – biblioteczka metodyczna drużynowego i nauczyciela*, Instruktorski Krąg Pokoleń Romanosy, Warszawa 2004.

Fonoteka:

- A. Tansman, *Douze piIces faciles pour guitare* Wyk. Krzysztof Nieborak, Radio Koszalin.

J.S. Bach, *Oratorium na Boże Narodzenie* BWV 248, Wyk. Stuttgartet Kammerorchester, dyd. Karl Münchinger, Altaya.

Najpiękniejsze kolędy polskie. Wykonuje Chór Krakowski, ada musik.

60-lecie Szkoły Muzycznej I stopnia im. Grażyny Bacewicz we Wrocławiu, wyk .Orkiestra smyczkowa (kolędy), SPR we Wrocławiu.

Marta Wosak¹³

Ruch i integracja w grupie przedszkolnej

Potrzeba ruchu towarzyszy człowiekowi od pierwszych chwil życia. Przejawia się z w rozmaitych formach, poprzez zabawę, aktywny wypoczynek, w codziennej pracy, służy do wyrażania emocji, nawiązywania kontaktów i porozumiewania się. Jest bardzo ważnym aspektem codziennej aktywności dziecka.

Wybierając temat niniejszego projektu, postanowiłam wykorzystać naturalną potrzebę ruchu u dzieci w wieku przedszkolnym, do przeprowadzenia bloku zajęć wdrożeniowo-integracyjnych. Pierwsze dni w przedszkolu nie należą do najłatwiejszych dla większości dzieci. Większość placówek oferuje więc programy adaptacyjne dla nowych wychowanków, mające na celu zminimalizowanie pojawiającego się na początku uczęszczania do przedszkola stresu. Warto taki program wzbogacić o zajęcia integrujące grupę oraz zajęcia dla rodziców i ich dzieci, oparte na metodach wykorzystujących ruch nośnik pewnych emocji oraz sposób na ich wyrażanie. W niniejszym projekcie wykorzystałam metodę Ruchu Rozwijającego Weroniki Sherborne, metodę Kniessów oraz metodę Labana.

Weronika Sherborne tworząc metodę Ruchu Rozwijającego, zwaną w Wielkiej Brytanii „Developmental Movement” opierała się przede wszystkim na teorii R. Labana oraz na doświadczeniach z własnej długoletniej pracy z dziećmi upośledzonymi umysłowo. Wypracowany w latach sześćdziesiątych system ćwiczeń ma zastosowanie we wspomaganiu prawidłowego rozwoju dzieci i korygowaniu jego zaburzeń. Główna idea metody zamyka się w stwierdzeniu, że posługiwanie się ruchem jest narzędziem wspomagania rozwoju psychoruchowego dziecka i terapii zaburzeń tego rozwoju. Opracowany przez Sherborne system ćwiczeń wywodzi się z naturalnych potrzeb dziecka, zaspokajanych w kontakcie z dorosłymi w trakcie tzw. „baraszkowania”. Prostota i naturalność są głównymi walorami metody Weroniki Sherborne i stanowią o jej wartości i powodzeniu. Podstawowe założenia metody, to rozwijanie przez ruch:

- świadomości własnego ciała i usprawniania ruchowego,
- świadomości przestrzeni i działania w niej,
- dzielenia przestrzeni z innymi ludźmi i nawiązywania z nimi bliskiego kontaktu.

Dziecko poznaje więc własne ciało i przestrzeń, która je otacza, spotyka w niej innego człowieka, uczy się współpracować, zdobywa zaufanie do siebie i innych, a czując się bezpieczne może stać się twórcze. Ruch jest zabawą, która daje przeżycie radości i dzielenia jej z innymi, co jest bardzo ważne w nawiązywaniu kontaktów społecznych.

Metoda Ruchu Rozwijającego Weroniki Sherborne jest metodą uniwersalną, posiadającą wiele możliwości zastosowania. Celem metody jest wspomaganie prawidłowego rozwoju dziecka i korekcja jego zaburzeń. Stąd ważne miejsce w metodzie zajmuje wielozmysłowa stymulacja psychomotoryczna i społeczna, oparta o ruch, jako czynnik wspomagania. Jako metoda wspomagająca rozwój, a więc stymulująca go, wyrównująca opóźnienia rozwojowe, jest bardzo przydatna w pracy z

---

¹³ Nauczyciel Przedszkola Niepublicznego „Stokrotka” w Wałbrzychu.

dziećmi przebywającymi w instytucjach wychowania zbiorowego. Zapobiega powstawaniu zaburzeń, jeśli włączymy ją w program przygotowania dziecka, które rozpoczyna edukację przedszkolną a także szkolną oraz zajęć integrujących grupę przedszkolną i klasę szkolną. Metoda Ruchu Rozwijającego może też służyć jako sposób osiągania odprężenia w zajęciach odprężająco-relaksacyjnych w trakcie zajęć przedszkolnych, a także w zajęciach relaksacyjnych dla rodziców.

Planując zajęcia metodą Weroniki Sherborne, warto pamiętać, że mają one pomóc dziecku w poznaniu siebie, w zdobyciu do siebie zaufania, w poznaniu innych i nauczeniu się ufania im, a dalej – poprzez nabywanie pewności siebie i wiary we własne możliwości - w nauczeniu się aktywnego i twórczego życia.

Metoda A. i M. Kniessów – powstała w latach 70. w Hanowerze. Jest to rodzaj gimnastyki rytmicznej, twórczej, polegającej na nieustannym poszukiwaniu nowych form i rodzajów ruchu.

Głównymi elementami omawianej metody są:

- ruch,
- muzyka,
- rytm,
- przybory.

Charakterystyczne dla metody Kniessów jest użycie do ćwiczeń ruchowych dwóch przyborów równocześnie przez jedną osobę. Stosuje się następujące przybory:

- bijaki,
- szarfy,
- grzechotki,
- dzwoneczki,
- bębenki,
- przepołowione łuski orzecha kokosowego.

W tej metodzie bardzo ogranicza się mówienie. Impulsem do podejmowania wszelkich form ruchu jest muzyka. Dziecko w wieku przedszkolnym cechuje „głód” ruchu. W gimnastyce rytmicznej dzieci wykonują ćwiczenia w różnych pozycjach i rytmie, co doskonale zaspokaja ich potrzebę ruchu.

Metoda Kniessów kieruje się określonymi zasadami stosowania. Należą do nich:

- ćwiczyć z radością,
- rozwijać poczucie rytmu i doskonalić koordynację ruchową,
- poszukiwać nowych form i rodzajów ruchu,
- wykorzystywać muzykę i rytm jako bodźce do ćwiczeń ruchowych,
- stosować barwne przybory do ćwiczeń, zawsze po dwie sztuki w celu harmonijnego rozwoju prawej i lewej strony ciała,
- przeplatać ćwiczenia rytmiczne z ruchami o charakterze zabawowym,
- nie nadużywać słów.

Jest to metoda, która inspiruje nowe pomysły. Opiera się na pozytywnej motywacji, co wiąże się z zasadą podmiotowego traktowania dzieci. Dzieci odwzorowują ruchy nauczycielki, a także wprowadzają własne kreatywne ćwiczenia. Podczas ćwiczeń utrzymują wszystkie ruchy w rytmicznym tempie. Bardzo ważną rolę pod-

czas ćwiczeń odgrywają przybory, mające charakter kształcący i powinny być stosowane prawą i lewą ręką. Impulsem tak ważnym jak przybory jest muzyka. Metoda Kniessów rozwija kilka podstawowych cech ruchu:

- ruch powinien odznaczać się płynnością, ciągłością, nie powinien być hamowany, przerywany lub przyśpieszany, jeżeli nie zachodzi istotna potrzeba,
- ruch powinien być pełny, obejmujący całe ciało, powinien promieniować od środka ciężkości na zewnątrz do najdalszych fragmentów ciała,
- istotą ruchu naturalnego jest cykliczna zmienność, ustawiczne przechodzenie od koncentracji do odprężenia,
- ruch przy względnym małym nakładzie sił powinien doprowadzić do optymalnych efektów.

Pomyślane w ten sposób założenia sprawiają, że ćwiczenia mają charakter opowieści ruchowej, inscenizacji piosenki, wiersza lub prozy. Plusem tego jest płynność ruchowa, co sprawia, że ćwiczący zapominają, że się gimnastykują a same ćwiczenia są dla nich przyjemnością.

Ostatnia z metod, jakie wzięłam pod uwagę podczas tworzenia niniejszego projektu jest metoda gimnastyki ekspresyjnej (twórczej) Rudolfa Labana. Została ona spopularyzowana w Polsce przez W. Gniewkowskiego. Metoda ta nie narzuca nauczycielowi gotowego schematu zajęć. Obowiązują jedynie trzy zasady, jakimi należy się kierować konstruując konspekt oparty na tej metodzie:

- zasada wszechstronności;
- zasada naprzemienności wysiłku i rozluźniania;
- zasada stopniowania trudności.

Labanowska metoda gimnastyki twórczej przyjmuje i posługuje się różnymi formami ruchu; są to:

- opowieść ruchowa;
- ćwiczenia muzyczno ruchowe;
- taniec;
- improwizacja ruchowa;
- inscenizacja;
- pantomima.

Stosując w zajęciach ruchowych metodę Labana należy pamiętać o jej podstawowych założeniach. Opiera się ona na 16 tematach, z których każdy uwzględnia inny charakter ruchu. Wszystkie tematy zostały podzielone na dwie grupy, którym odpowiadają dwa stopnie zaawansowania:

- stopień podstawowy /dla niezaawansowanych/, obejmujący tematy I – VIII,
- stopień wyższy /dla zaawansowanych/, obejmujący tematy IX – XVI.

Tematy stosowane na zajęciach w przedszkolu dotyczą pięciu tematów będących podstawą metody:

- I.** wycucie /świadomość/ własnego ciała;
- II.** wycucie /świadomość/ ciężaru, siły i czasu;
- III.** wycucie /świadomość/ przestrzeni;
- IV.** rozwijanie wycucia płynności ruchu i ciężaru ciała oraz przestrzeni i czasu;
- V.** kształtowanie umiejętności współdziałania z partnerem i grupą.

Omawiana metoda, która odpowiada nowoczesnym hasłom nauczania wychowującego, rozwijania zdolności twórczych, odkrywczych w pracy z dziećmi w przedszkolu może ujawniać się w trojaki sposób:

- sporadycznie w formie krótkich wstawek uatrakcyjnających zajęcia;
- przez prowadzenie większych fragmentów zajęć;
- przez prowadzenie całych jednostek metodycznych omawianą metodą.

Przy wykorzystaniu metody Labana niezbędne są pomoce dydaktyczne. Głównie stosuje się typowe przybory:

- szarfy w czterech kolorach /niebieskim, żółtym, czerwonym i zielonym/;
- woreczki z materiału w ww. kolorach;
- krążki ze sklejk lub tworzywa w czterech kolorach;
- kolorowe obręcze różnych rozmiarów;
- skakanki;
- piłeczki – małe gumowe;
- duże piłki;
- laski.

Nietypowe przybory to:

- gazety;
- pudełka tekturowe;
- butelki plastikowe;
- szpulki po niciach.

Nauczyciel podczas prowadzenia zajęć łączy słowa, rytm i muzykę. Nawiązuje do znanych dzieciom piosenek, ważnych wydarzeń, do pór roku. Na zajęciach powinna dzieciom towarzyszyć swoboda, humor, śmiech. Dziecko podczas tych zajęć jest jednocześnie aktorem i autorem opowieści ruchowej, którą tworzy.

Uważam że wszystkie wymienione tutaj metody, w połączeniu z zabawami integrującymi grupę, stanowią wspaniałą pomoc w tworzeniu odpowiedniej atmosfery podczas wdrażania dzieci do przedszkola. Wykorzystując metody twórczego ruchu buduje się pozytywną atmosferę, dzieci szybciej nawiązują więzi pomiędzy sobą oraz więzi z nauczycielem. W moim miejscu pracy wszystkie wymienione przeze mnie metody stosuje się w codziennej pracy z dziećmi, zajęcia otwarte dla rodziców z wykorzystaniem metody Weroniki Sherborne stały się już swego rodzaju tradycją. Są to zajęcia bardzo pozytywnie oceniane zarówno przez rodziców, jak i przez dzieci, stąd godne polecenia do realizacji podczas całego roku szkolnego, ze szczególnym uwzględnieniem okresu adaptacji dziecka do przedszkola.

PROJEKT EDUKACYJNY **Ruch i integracja w grupie przedszkolnej**

Adresat: dzieci 5-letnie.

Miejsce realizacji: Przedszkole Niepubliczne „Stokrotka” w Wałbrzychu.

CELE REALIZACJI PROJEKTU EDUKACYJNEGO

Cel ogólny:

- Budowanie własnego systemu wartości.
- Rozwijanie umiejętności zgodnego współdziałania w grupie rówieśniczej.
- Wykorzystanie naturalnej potrzeby ruchu dziecka w ćwiczeniach i zabawach integracyjnych.

- Podkreślanie roli ruchu i powietrza jako stymulatora prawidłowego rozwoju.
- Rozbudzanie zainteresowań zabawami związanymi z ruchem.

Cele operacyjne (efekty):

Dziecko:

- wie o potrzebie przebywania i ruchu na powietrzu;
- przestrzega wcześniej ustalonych norm współżycia;
- rozumie potrzebę przestrzegania zasad bezpieczeństwa podczas zabawy;
- jest sprawne ruchowo;
- dostrzega korzyści płynące z zabaw, których jest uczestnikiem;
- nabywa umiejętności nawiązywania kontaktów międzyludzkich;
- uczy się sympatii i zaufania do kolegów;
- pokonuje własną nieśmiałość i zażenowanie;
- rozwija własną inicjatywę i inwencję twórczą;
- zna imiona kolegów i koleżanek z grupy.

TEMATY I SPOSOBY REALIZACJI:

1. **Poznajmy się** – zabawy połączone z poznawaniem imion kolegów:
  - wykorzystanie literatury dziecięcej dotyczącej poruszanej tematyki;
  - wykorzystanie biuletynów wydawanych przez PSPiA KLANZA;
  - zabawy integracyjne z grupą.
2. **Bawimy się wspólnie** – muzyczno-ruchowe tańce i zabawy integracyjne:
  - zabawy i ćwiczenia ruchowe na powietrzu;
  - wykorzystanie sprzętu rekreacyjnego i sportowego;
  - wykorzystanie fachowej literatury dotyczącej zabaw ruchowych;
  - wykorzystanie nagrań muzycznych w tańcach integracyjnych.
3. **Zabawy ruchowe nie tylko dla dzieci:**
  - zabawy i ćwiczenia oparte na metodzie Sherborne, Kniessów, Labana;
  - zajęcia popołudniowe z rodzicami.

HARMONOGRAM PRACY

Lp.	Zadanie	Termin
1.	Poznajmy się – wprowadzenie w tematykę zajęć na podstawie utworów: „Ten dziwny Eryk” – D. Wawiłow, „Trzymaj się Kamil” – W. Chotomska	Wrzesień 2007
2.	Opracowanie wspólnie z dziećmi „Kontraktu grupowego”	Wrzesień 2007
3.	Zgromadzenie i opracowanie przykładów zabaw integracyjnych	Wrzesień 2007
4.	Zabawy połączone z poznawaniem innych: – „Piosenka na zapoznanie”, – „Piosenka na powitanie”, – „Śpiewanie imion”, – „Piosenka do pary”, – „Ukłony”, – „Po mojej prawej stronie”.	Wrzesień 2007

Lp.	Zadanie	Termin
5.	„W poszukiwaniu dobrego nastroju” – zorganizowanie w sali kąpika dla dzieci.	Wrzesień 2007
6.	„Ciekawe tańce i zabawy” – wykorzystanie literatury fachowej: – „Gry i zabawy ruchowe” – Trawiński, – „Gry i zabawy na każdą porę roku” – Rice, Yacconelli, – „Proste tańce integracyjne” – biuletyny PSPiA KLANZA.	Wrzesień 2007
7.	Zabawy ruchowe na Sali gimnastycznej przedszkola z wykorzystaniem sprzętu rekreacyjnego i sportowego.	Październik 2007
8.	„Ruch pomaga zdrowo żyć” – edukacja prozdrowotna: jak dbać o naszą kondycję fizyczną ? Rozmowy kierowane.	Październik 2007
9.	Zabawy i tańce integracyjne muzyczno-ruchowe: – „Witam was”, – „Tunel”, – „Zajęczki”, – „Ludzie do ludzi”, – „Zabawa z gazetami”, – „Kasztany”, – „Tęcza”, – „Ptasi taniec”, – „Masaż”, – „Taniec dłoni”.	Październik 2007
10.	Opracowanie zestawów ćwiczeń metodą Sherborne, Kniessów, Labana.	Październik 2007

SCENARIUSZE ZAJĘĆ

SCENARIUSZ ZAJĘĆ INTEGRACYJNYCH „Czarodziejska podróż”

Cele ogólne:

- przezwyciężenie strachu i wstydu w relacji dziecko – wychowawca,
- odkrywanie nowych, własnych możliwości ruchowych,
- budowanie poczucia bezpieczeństwa poprzez wprowadzanie dobrej atmosfery, życzliwości i zaufania,
- wprowadzanie dzieci w świat fantazji,
- rozwijanie wszechstronnej stymulacji dzieci poprzez połączenie wrażeń ruchowych, słuchowych, wzrokowych i dotykowych.

Cele szczegółowe

Dziecko:

- potrafi przezwyciężyć strach i wstyd wobec nowego wychowawcy,

- czuje się bezpiecznie,
- potrafi wczuwać się w wyznaczone role,
- jest otwarte na propozycje zabaw proponowane przez nauczyciela,
- potrafi bawić się wprowadzając do zabawy elementy fantazji,
- wyraża swoje zainteresowanie poprzez czynne uczestnictwo.

Metody:

- pedagogika zabawy,
- metoda ruchu rozwijającego W. Sherborne.

Formy: praca grupowa i indywidualna.

Miejsce realizacji: przedszkolna sala dydaktyczna.

Czas trwania: około 40 minut.

Pomoce dydaktyczne: Bąbelek (maskotka), ilustracje przedstawiające kraje – kontynenty, które razem z dziećmi odwiedzamy, płyta z muzyką poważną (istotne jest różne tempo muzyki), odtwarzacz CD.

Przebieg zajęć:**1. Powitanie**

Wychowawca wita zebraną grupę dzieci, przedstawia się i zaprasza dzieci do wspólnej zabawy. Na dzisiejszych zajęciach wychowawcy towarzyszy BĄBELEK (maskotka wykonana z włóczki, a stworzona na formie „bąbla” z zimowej czapki), który to za chwilę pomoże poznać nauczycielowi grupę. Wychowawca wraz z dziećmi siadają w kręgu, podaje on bąbelka kolejno każdemu dziecku, kto w danym momencie trzyma BĄBELKA ten głośno i wyraźnie wymawia swoje imię.

2. „Czarodziejska podróż”

Wychowawca zaprasza dzieci do wspólnej wyprawy. Opowiada o swoich przyjaciółach, który tego lata podróżowali po wielu krajach i kontynentach. Tyle wspaniałych rzeczy dowiedział się o tych miejscach, że do niektórych z nich chciałby teraz zaprosić swoich podopiecznych. Warunkiem wyruszenia w daleką podróż jest wielka chęć bycia podróżnikiem. Wychowawca pyta dzieci czy chcą wyruszyć na wielką czarodziejską podróż.

3. Słoneczna Afryka – zabawa „10 murzynków”

Nauczyciel prosi dzieci by na chwilę zamknęły oczy, wypowiada magiczne zaklęcie „Hokus pokus, czary mary w wielką podróż wyruszamy!” – przemieszczamy się w czasie i przestrzeni, by móc znaleźć się na Czarnym Lądzie, a tam zewsząd witać nas będą jego mieszkańcy – „Zabawa 10 murzynków”.

Nauczyciel wyśpiewuje piosenkę, której towarzyszą ruchy pasujące do jej słów, dzieci powtarzają płąs za nauczycielem:

„10 murzynków...
w spodenkach na szelkach...
zaśpiewa wam piosenkę...
taka malutką ...
i taką wielką..

taką grubiotką...
 i taką cienką ...
 O Elena!!!
 O Elena !!!
 O Elena Badała Badałe !!!”

(Piosenkę można wyśpiewywać w różnych wersjach jako małe dzieci, jako dorośli, w wersji wesołej, w wersji dyskotekowej).

4. Zabawa „Hen w Afryce”

Nauczyciel pyta dzieci, czy słyszały może o zwierzętach, które zamieszkują Afrykę... Dzieci opowiadają o wielu różnych gatunkach zwierząt o jakich słyszały do momentu, gdy wspominają o krokodylach. Nauczyciel zaprasza dzieci do wspólnej zabawy – opowiadania o tych właśnie zwierzętach.

Nauczyciel pododaje słowa dzieciom – uczestnikom zabawy, a po chwili razem śpiewają:

„Hen w Afryce rzeka Nil,
 w niej Krokodyl Mały żył
 z tatą (mamą, ciocią, wujkiem, babcią , dziadkiem) krokodylem
 płyną sobie Nilem
 zaśpiewajmy więc tak, że ....
 Hen w Afryce....”

Czas opuścić ciepły kontynent i wyruszyć dalej, dzieci siadają na podłodze, zamykają oczy a nauczyciel spokojnym głosem opowiada o kraju, w którym jest dużo chłodniej niż w Afryce, jednak jest to kraj równie tajemniczy i piękny jak Czarny Łąd... Mnóstwo w nim ciekawych budowli np. bardzo, bardzo wysoka wieża... Dorośli i dzieci w kraju tym bardzo wyraźnie wymawiają głoskę (literkę) „r” (dzieci powtarzają za nauczycielem „r”), zaś ulubioną zabawą maluchów jest płas o zielonych stworzonkach ... żabkach... Jesteśmy we Francji.

5. My są żabki, wy są żabki ...

Tym razem znaleźliśmy się we Francji, w której ulubioną zabawą dzieci jest zabawa „Żabki”.

Na chwilkę każde z nas przemienia się w skoczne zielone żabki i maleńkie kijanki śpiewając razem i wykonując odpowiednie ruchy do piosenki:

„My są żabki,
 Wy są żabki,
 My nie mamy nic takiego...
 Jenó szłapki, jeno szłapki...
 Skrzydełka żadnego...
 Uła kła kła uła kła kła uła uła kła kła
 Uła kła kła uła kła kła uła uła kła kła ...

6. Ćwiczenie relaksacyjne w formie masażu – Japonia

Jest taki kraj, gdzie po ciężkim dniu pracy ludzie relaksują się masażem, znają ich tam sporą ilość, jest ich wiele gatunków... do jednego wykorzystują dłonie, do innych igiełki...a kraj ten zwie się Japonią.

Dzieci dzielą się na dwie grupy. Jedna wykonuje ruchy masujące na plecach drugiej (na zmianę) mówiąc:

- „Dzik jest dziki dzik jest zły...” i wykonując energiczne ruchy na plecach „partnera”
- „Mały skaczą niedościgle...”
- „Idzie pani na szpileczkach...”
- „Idzie dziadziuś z laseczką...”
- „Pada, pada deszczyk...”

7. Zabawa „A ram zam zam”

Wracamy do nieco cieplejszego otoczenia – znajdujemy się na Arabskiej pustyni wkoło pełno piasku i słońca. A z daleka da się słyszeć głosy małych Arabów i Arabek – rozbrzmiewa ich ulubiona zabawa:

„A ram zam zam x 2
 Guli guli guli guli guli ram zam zam
 „A ram zam zam x 2
 Guli guli guli guli guli ram zam zam
 Aramis aramis
 Guli guli guli guli guli ram zam zam
 Aramis aramis
 Guli guli guli guli guli ram zam zam”

(Zabawę można odśpiewywać w różnym tempie, powoli, nieco szybciej bądź mieszając tempo wolniejsze z szybszym).

Nadchodzi czas by powoli wracać do naszego kochanego kraju... Polski.

8. Zabawa „Jedzie pociąg”

Nauczyciel – staje się lokomotywą, dzieci kolejno przyłączają się do niego tworząc wagoniki... Nauczyciel śpiewa:

„Jedzie pociąg z daleka na nikogo nie czeka,
 konduktorze łaskawy zawieź nas do Warszawy”.

Dojechaliśmy na miejsce.

Dzieci siadają na ziemi chwileczkę odpoczywając... wykonujemy głębokie wdechy i wydechy... relaksujemy się po tak długiej i ciężkiej podróży i zbieramy siły na kolejne podróże w przyszłości.

9. Zabawa „Zaczarowany polski las”

Powróciliśmy z dalekiej podróży, co prawda nie mamy może w Polsce krokodyli, nie mamy dziwnego języka oraz tak bardzo prażącego słońca jak w Afryce za to mamy wspaniałe lasy, łąki i pola wraz z wieloma zwierzętami.

Zabawa „Zaczarowany las” wykorzystująca metodę ruchu rozwijającego przy muzyce, prowadzący zajęcia wydaje polecenia, a dzieci muszą je wypełniać odpowiednio do jego zaleceń, i tak np. mówi:

- „Hokus-pokus, fiki-miki, skaczymy teraz jak pajacyki” – podskoki rytmiczne.
- „Aby odpocząć sobie przez malutką chwilę, zamienię was teraz wszystkich w motyle” – dzieci wirują w koło z chustkami przy muzyce relaksacyjnej

- „Kto był leciutkim, ciężkim się staje i tańczy słoniowy taniec. Słoń wolno stawia swe ciężkie nogi i nachylony jest do podłogi” – czworakowanie z powolnym unoszeniem nóg do góry.
- „Teraz znów w pary się dobieramy i jak koniki szybko ruszamy” – dzieci biegają w parach i naśladują koniki.
- „Hokus-pokus, czary-mary popatrzcie, jak skacze ten zajęczek szary” – podskoki z naśladowaniem zajęczków (rusza wąsikami, stawia słupka, nadstawia słuchy).
- „A teraz odwiedzą nas wielkie niedźwiedzie, które były wczoraj w ulu na obiedzie” – powolny marsz w rytm muzyki w pozycji pochylej, trzymając się dłońmi za kosteczki u nóg.
- „Goniły pszczołki zgłodniałe misie, oj, chyba żądło wsadzą im dzisiaj” – swobodne biegi, poruszanie „skrzydełkami” – zgiętymi rękami i naśladowanie bzykania pszczoły.
- „Nad wodą siedziały żabki zielone i patrzyły na to wszystko” – bardzo oburzone dzieci naśladują skakanie żabek i kumkają.
- „Pojawił się również pan bocian nieduży i pogonił żabki prosto do kałuży” – dzieci naśladują chód bociana z wysoko podniesionymi nogami, stoją na jednej nodze, kumkają.
- „Czarowanie i zmyślanie, co ma się stać niech się stanie, ale wszystko już w porządku tańczą wszyscy bez wyjątku. Nikt nikogo tu nie zjada, nie straszy tu nikt nikogo. Wszyscy zgodnie współdziałają jak w najlepszym, bajkowym domu” – wszystkie dzieci przedstawiające różne zwierzątka tańczą razem przy muzyce.

10. Powrót z zaczarowanego lasu

Dzieci siadają w kręgu, a nauczyciel rozpoczyna krótką pogadankę (ocena zajęć przez dzieci). Pyta dzieci czy zajęcia się im podobały, która zabawa najbardziej, czy dzieci chciałyby coś zmienić w tych zabawach, czy któraś z zabaw im się nie podobała, czy w przyszłości chciałyby się bawić w takie zabawy...

SCENARIUSZ ZAJĘĆ PROWADZONYCH METODĄ WERONIKI SHERBORNE

1. **Powitanie** – witamy się dłonią, kolaniem, umowną piosenką.
2. **Poznanie własnego ciała:**
  - leżenie na plecach , przyklejamy się mocno do podłogi,
  - siedząc przemiennie przyciąganie nóg zgiętych w kolanach,
  - ślizganie się w kółko na brzuchu, na plecach,
  - czołganie się na brzuchu , na plecach z wyciąganiem i zginaniem na przemian rąk i nóg,
  - siad prosty , rozcieranie i poklepywanie kolan, ud, łokci,
  - marsz i bieg z wysokim unoszeniem kolan,
  - marsz na sztywnych nogach,
  - bieganie na gumowych nogach,
  - siad skulny podparty – uderzanie o podłogę stopami – szybko, wolno,

- siad prosty rozwartym – dotykane prawym łokciem lewego kolana i odwrotnie,
- wytrzeszczanie i mrużenie oczu,
- zabawne miny,
- leżenie tyłem i turlanie się.

3. **Nawiązanie związku z partnerem i grupą**

- jedno dziecko zamyka oczy, drugie prowadzi je po całej sali (wytworzenie poczucia bezpieczeństwa i zaufania do partnera),
- stawiamy stopy na stopach partnera i maszerujemy,
- przy muzyce kołysanie się w parach w pozycji fotelika,
- „paczka” – jedno dziecko związa się w kłębek, mocno splata dłonie, a współ-
ćwiczący próbuje rozwiązać paczkę,
- ćwiczenia twórcze – swobodny taniec przy muzyce wolnej i szybkiej.
Zestaw ćwiczeń kończymy wyciszeniem (kołysanka z płyty), podziękowanie za wspólną zabawę przez podanie rąk, uśmiech. Co jakiś czas występują ćwiczenia oddechowe, relaks (leżenie na plecach, oczy zamknięte, słuchamy muzyki).

SCENARIUSZ ZAJĘĆ PROWADZONYCH METODĄ WERONIKI SHERBORNE Z RODZICAMI

Wspólne zabawy i ćwiczenia dzieci z rodzicami przeprowadzone metodą ruchu rozwijającego W. Sherborne z elementami muzykoterapii i relaksacji.

1. Jak bije twoje serce – dziecko w parze z rodzicem. Dziecko kładzie się na plecach, rodzic przykładą ucho do jego serca i słucha bicia. Rytm serca można wyklaskać. Potem zmiana ról.
2. Patrz i słuchaj – rodzic z dzieckiem trzymają się za ręce i biegają po sali w rytm muzyki. W przerwie w muzyce prowadzący podaje hasło np. drewno, metal, plastik. Pary szybko odnajdują przedmiot wykonany z takiego materiału i dotykają go. Kiedy usłyszą znowu dźwięki muzyki mogą biegać.

Ćwiczenia w parach (partner aktywny i partner bierny)

1. Huśtawka – rodzic chwyta dziecko pod kolanami i podnosi (dziecko siedzi jak na krzeselku). W takiej pozycji huśta je w prawo i w lewo oraz do przodu i do tyłu.
2. Supełki – dziecko siedzi w siadzie skrzyżnym, rodzic za jego plecami zasłania mu dłońmi oczy. Każde dziecko otrzymuje sznurek z zawiązanymi na nim supełkami. Podczas słuchania cichej, spokojnej muzyki dzieci przesuwają sznurek i palcami próbują wykryć i policzyć supełki. Rodzic sprawdza czy policzyły prawidłowo. Zabawę można powtórzyć kilkakrotnie, wtedy dzieci wymieniają się między sobą sznurkami.

Ćwiczenia przeciwko w parach

1. Przygniatanie – jeden z partnerów leży na brzuchu, drugi przygniata go swoim ciężarem (rodzic robi to z wycuciem swojego ciężaru). Osoba leżąca stara się uwolnić. Zmiana ról.
2. Przepychanie – dziecko z rodzicem siadają naprzeciwko siebie i przepychają się stopami. Następnie wstają i starają się przepychać dłońmi. Kilkakrotne zmiany.

Ćwiczenia razem w parach (obydwoje partnerzy aktywni)

1. Waga – rodzic i dziecko stoją naprzeciw siebie i chwytają się za ręce. Wykonują na przemian przysiady.
2. Dmuchamy – każda para otrzymuje małe piórko lub niewielki kawałek waty. Wspólnie dmuchają, aby utrzymały się one w powietrzu. Następnie odkładają je i dmuchają na wyobrażony sobie puszek.

Ćwiczenia w grupie

1. Kilku rodziców kładzie się obok siebie na brzuchu. Reszta czuwa nad bezpieczeństwem podczas zabawy. Dzieci kolejno pełzają na brzuchu po leżących partnerach.
2. Uspiamy misia – relaks przy muzyce (Aria na strunie G J. S. Bacha). Podczas słuchania muzyki prowadzący spokojnym głosem opowiada jak zasypia miś, jak zasypiają wszystkie jego części ciała (oczy, głowa, ręce, nogi), jak mięśnie rozluźniają się.

Wzajemne podziękowania za wspólną zabawę, przytulanie się, zabawa zainicjowana przez rodziców lub dzieci.

ZESTAW ĆWICZEŃ GIMNASTYCZNYCH PROWADZONYCH METODĄ KNISSÓW

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- 1) przybory i instrumenty wykonane wcześniej przez dzieci (można wykorzystać surowce wtórne tj. gazety, puszki, kapsle, sznurek):
  - miotełki bibułkowe, gazetowe,
  - kołatki kapslowe,
  - grzechotki puszkowe,
  - woreczki z grochem,
  - wstążki.
- 2) utwory muzyczne (interpretacja muzyczna „Marek i Wacek”):
  - F. Chopin „Etiuda E-dur”,
  - E. Grieg „Pieśń Solvejgi”,
  - T. Bądarzewska „Modlitwa Dziewicy”,
  - F. Schubert „Moment Musical”.

PRZEBIEG ZAJĘCIA:

Zajęcie przeprowadzamy w dwóch etapach:

Etap I

Nauczyciel dokonuje pokazu całego zestawu ćwiczeń gimnastycznych, po czym omawia ćwiczenia z dziećmi.

Etap II

Dzieci wykonują ćwiczenia wraz z nauczycielką, bez jakiegokolwiek ingerencji z jej strony.

Zestaw ćwiczeń wprowadzających przy utworze F. Chopina „Etiuda E-dur”

(z wykorzystaniem miotełek bibułkowych)

Cel:

- rozwój umiejętności koncentracji, uwagi, równowagi, ćwiczenia kończyn górnych, rozluźnienie i usprawnienie stawów.

Dzieci na dywanie, w kole, w siadzie na piętach wykonują łagodne, płynne ruchy rękoma w rytm muzyki z lekkim potrząsaniem miotełkami. Łagodne skłony w przód i w tył z uniesionymi rękoma. Unoszenie rąk do góry i na dół na przemian. Skłony w klęku w bok. Zataczanie kół z wyprostowanymi rękoma. Łagodne kołysanie – powtórka 2 razy.

Zestaw ćwiczeń rozgrzewających przy utworze E. Griega „Pieśń Solvejgi”
(z wykorzystaniem kołatek kapslowych i grzechotek puszkowych)

Cel:

- rozwój motoryki całego ciała, koordynacja ruchu z rytmem muzycznym, uspr. mięśni kończyn dolnych i górnych.

Dzieci w kole, w siadzie na piętach – siadają na piętach i powstają z rytmicznym potrząsaniem puszek. Przysiady w staniu z równoczesnym wyciągnięciem ramion w górę i w dół. Marsz w miejscu z rękoma uniesionymi do góry i rytmicznym potrząsaniem. Skłony raz do jednej raz do drugiej nogi. Pajac w bok, wypady rąk i nóg. Szybki podskoki z rytmicznym uderzaniem kołatek kapslowych, krążenie ramion, szybkie podskoki, krążenie ramion, przysiad. Zmiana przyborów – ćwiczenia z puszkami jak na początku tego zestawu.

Zestaw ćwiczeń uspokajających przy utworze T. Bądarzewskiej – „Modlitwa Dziewicy” (z wykorzystaniem kolorowych wstążek i woreczków z grochem)

Cel:

- ogólne uspokojenie i wyciszenie organizmu, rozwijanie umiejętności wykonywania automasażu.

Dzieci w kole, w siadzie na piętach. Oklepywanie rytmiczne woreczkami z grochem zewnętrznej i wewnętrznej strony rąk, głowy, karku, klatki piersiowej, brzucha. Płynne ruchy w staniu z wstążkami, unoszenie i opuszczanie rąk, krążenie wokół własnej osi.

Pod koniec oklepywanie się woreczkami jak na początku.

LIKwidacja zajęcia:

Odkładanie przyborów na wyznaczone miejsce w sali.

Zaproponowanie dzieciom wykonania ćwiczeń wg pomysłu jednego z dzieci.

Jeśli propozycja zostaje przyjęta – wysłuchanie utworu F. Schuberta „Moment Musical” i zastanowienie się nad wyborem przyboru.

Wykonywanie ćwiczeń prowadzonych przez jedno z dzieci.

Podczas trwania utworu dzieci prowadzące mogą się zmieniać.

UWAGI:

- ćwiczenia wykonywane są obiema rękami jednocześnie;
- nie jest istotna kolejność wykonywania ruchów czy skłonów na lewo lub na prawo;
- ważne jest usprawnianie obu stron ciała;
- dzieci ćwiczą w strojach gimnastycznych, boso.

**SCENARIUSZ ZAJĘĆ PROWADZONYCH
METODĄ RUDOLFA LABANA I KARLA ORFA DLA DZIECI 5 LETNICH
„BAWIMY SIĘ WESOŁO” – ZESTAW ĆWICZEŃ I ZABAW**

CELE OGÓLNE:

- doskonalenie umiejętności łączenia ruchu z muzyką – akcentowanie początku taktu,
- doskonalenie zwinności ciała,
- inspirowanie do twórczej inwencji ruchowej.

CELE OPERACYJNE:

Dziecko potrafi:

- akcentować początek taktu,
- rozróżnić tonację mollową i durową,
- naśladować ruchem usłyszaną melodię, ruch nakręcanej zabawki.

METODY:

- czynne – zadań stawianych dzieciom do wykonania, kierowania własną aktywnością dziecka,
- słowne – objaśnienia.

MIEJSCE ZABAW: sala przedszkolna.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: laski, szarfy w różnych kolorach, magnetofon z nagraniami CD, instrumenty perkusyjne.

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

1. Ćwiczenia orientacyjno – porządkowe i rytmizujące.
Marsz po sali w rytmie $\frac{4}{4}$ i $\frac{3}{4}$. Mocną część taktu dzieci zaznaczają dowolnym ruchem laski.
2. Bieg i podskoki – zabawa „Kałuże”.
Dzieci biegają swobodnie w rytm bębenka, między rozłożonymi laskami „kałużami”, na sygnał słowny przeskakują w różny sposób.
3. Ćwiczenia naśladowcze.
Bez muzyki naśladowanie ruchów nakręconych zabawek: bąka, pajaca (różne pozycje).
4. Improwizacja ruchowa „Co można zrobić z tym przyborem?”. Dowolna zabawa szarfą w różnych pozycjach. Dzieci wykonują ćwiczenia pojedynczo i w zespołach.
5. Ćwiczenia w rozróżnianiu tonacji dur i moll.
Na usłyszaną melodię w tonacji durowej dzieci śpiewają i wyrażają w różny sposób radość. na usłyszaną melodię w tonacji mollowej dzieci śpiewają „jak smutno” i wyrażają smutek całym ciałem.
6. Ćwiczenia zwinności.
Przewlekanie się przez szarfy w różny sposób i w różnych pozycjach.
7. Improwizacja ruchowa „Kotki”.
Dzieci naśladowują różne zachowania kotów: śpiących, jedzących, polujących (pozycje – czworakowanie i inne.)

8. Zabawa ilustracyjna „Fotograf”.
Dzieci obracają się, tańczą – gdy muzyka milknie przybierają różne pozycje, a fotograf robi zdjęcie najładniejszej figurce i ta zostaje fotografem (wykorzystanie szarf).
9. Zabawa rytmiczna – akcentowanie początku taktu.
Dzieci poruszają się po sali w rytm muzyki. Na usłyszaną muzykę w rytmie $\frac{2}{4}$ mówią ma – ma i bawią się radośnie. Na takt $\frac{4}{4}$ mówią laj – ko – ni – ki i udają jazdę koników. Na takt $\frac{3}{4}$ mówią sło – ne – czko i naśladują świecące słońce.
10. Zakończenie.
Każde dziecko bierze ze stolika dowolnie wybrany instrument perkusyjny. ryt-mizacja piosenki „Jestem sobie przedszkolaczek”.

Bibliografia do scenariuszy:

- E. Prędką, S. Rudziński: *Poradnik drużynowego gromady zuchowej*, HORYZONTY, Warszawa 1997.
- Pląsowniczek, LAS, Jaworze-Nałęże 1998.
- M. Bogdanowicz, B. Kisiel, M. Przasnyska: *Metoda Weroniki Sherborne w terapii i wspomaganiu rozwoju dziecka*. WSiP, Warszawa 1992.

WNIOSKI

Projekt edukacyjny „Ruch i integracja w grupie przedszkolnej” został zrealizowany w grupie dzieci pięcioletnich, w Przedszkolu Niepublicznym „Stokrotka” w Wałbrzychu w miesiącu wrześniu i październiku 2007 r. Obejmował cykl zajęć integracyjno-ruchowych z wykorzystaniem pedagogiki zabawy, metody ruchu rozwijającego Weroniki Sherborne, metody Kniessów oraz metody Rudolfa Labana i Karla Orfa. Celem projektu było zbudowanie i umocnienie własnego systemu wartości u dzieci, rozwijanie u nich umiejętności zgodnego współdziałania w grupie rówieśniczej, ukazanie roli aktywności ruchowej w procesie integracji grupy przedszkolnej oraz podkreślanie roli ruchu jako elementu koniecznego do prawidłowego rozwoju dziecka.

Zajęcia odbywały się w ramach czasu aktywności dydaktycznej w przedszkolu, w godzinach 9.00-11.00, z wyjątkiem zajęć z rodzicami, które odbyły się w godzinach popołudniowych (15.00). Dzieci bardzo dobrze reagowały na proponowane im zabawy i ćwiczenia, chętnie je wykonywały, czerpały z nich wyraźną satysfakcję. Ogromnym powodzeniem cieszyły się gry i zabawy zaczerpnięte z biuletynów wydawnictwa KLANZA. Dzieci bawiły się świetnie, współdziałały ze sobą, tworzyły zgrane zespoły, zabawa przebiegała w atmosferze wzajemnej sympatii i zrozumienia. Dzieci szybko nauczyły się przestrzegania zasad zabawy, pilnowały siebie wzajemnie, zwracały też uwagę na bezpieczeństwo własne i kolegów.

Zajęcia z rodzicami również przebiegły bez najmniejszych komplikacji, zarówno dzieci jak i rodzice z przyjemnością wykonywali ćwiczenia, zajęcia odbywały się w bardzo przyjemniej atmosferze, rodzice wykazali chęć uczestniczenia w podobnych zajęciach ponownie. Wspólnie podjęliśmy decyzję o zapoczątkowaniu cyklu comiesięcznych spotkań z rodzicami w ramach zajęć otwartych, na których będą mogli poznawać ćwiczenia i zabawy z wykorzystaniem metody Sherborne, Kniessów i Labana. Planuję wprowadzić również zajęcia z elementami kinezylogii edukacyjnej Dennisona.

Zakładane w projekcie cele zostały zrealizowane w pełni, można więc wysnuć wniosek, iż aktywność ruchowa wspomagana technikami integracyjnymi stanowi wspaniały materiał do zajęć w grupie przedszkolnej. Mogą to być zajęcia cykliczne, odbywające się regularnie, lub też zajęcia wprowadzające, w okresie adaptacji dzieci do środowiska przedszkolnego. Doskonale wspomagają proces integracji w grupie przedszkolnej, promują aktywność ruchową, poprzez określone ćwiczenia wzmagają orientację w schemacie własnego ciała oraz orientację w przestrzeni. Dziecko uczy się sympatii i zaufania wobec kolegów z grupy, pokonuje nieśmiałość i nabywa umiejętności nawiązywania kontaktów. Dodatkowo cykl tego typu zajęć pomaga w integrowaniu się z rodzicami dzieci, oraz kształtuje pozytywne relacje pomiędzy rodzicami dzieci jednej grupy przedszkolnej, oraz nauczycielką. Stwarza to doskonałe warunki do wzajemnej współpracy przez cały okres uczęszczania dziecka do placówki.

Z całą stanowczością mogę polecić tego typu zajęcia wszystkim nauczycielom przedszkola.

Bibliografia

- W. Gniewkowski, *Gimnastyka twórcza /ekspresyjna/ Rudolfa Labana*, w: Wychowanie w przedszkolu, 5/1985.
- W. Gniewkowski, K. Właźnik, *Wychowanie fizyczne*, WSiP 1990.
- B. Kwapich, M. Kętrzyna, *O gimnastyce Rudolfa Labana*, w: Wychowanie w przedszkolu, 2/1999.
- K. Nowakowska, *Metoda gimnastyki twórczej K. Orfa z elementami metody R. Labana*, w: Wychowanie w przedszkolu, 7-8/1984.
- R. Paczkowska, *Gimnastyka twórcza*, w: Wychowanie w przedszkolu, 9/1992.
- Prace Naukowe Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Częstochowie – *Pedagogika XI*, /red./ St. J. Podobiński, Żuraw, Wydawnictwo WSiP, Częstochowa 2002.
- M. Bogdanowicz, *Metoda Weroniki Sherborne w terapii i wspomaganiu rozwoju dziecka*, WSiP, Warszawa 1996.
- W. Sherborne, *Ruch rozwijający dla dzieci*. Warszawa 1997, PWN.
- M. Snochowska, *Metoda Weroniki Sherborne w edukacji wczesnoszkolnej*, Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne, 4, 1996.

Małgorzata Pinkowska
Aleksandra Żygadło

Dbaj o swoje bezpieczeństwo na drodze

Projekt przeprowadzony został w grupie dzieci sześciolatków z myślą o uświadczeniu dzieciom, w jak wielkim stopniu bezpieczeństwo na drodze zależy od nich samych. Zagadnienia ujęte w projekcie pokazują jak ważne są prawidłowe zachowania na drogach oraz zgodnie i prawidłowe przestrzeganie przepisów ruchu drogowego.

Czas trwania projektu: trzy dni

Nazwa placówki: Przedszkole

Grupa wiekowa: sześciolatki (klasa 0)

Cele projektu:

- Akcja prewencyjna na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa na drogach dzieciom.
- Zwiększenia poczucia bezpieczeństwa oraz odpowiedzialności pieszych za bezpieczeństwo własne i innych użytkowników dróg oraz skłonienie ich do przestrzegania zasad ruchu drogowego.
- Uświadczenie dzieciom zagrożeń i możliwych skutków kolizji i wypadków na drogach.
- Zapobieganie wypadkom na drogach.

Metody oparte na obserwacji, oparte na posługiwaniu się słowem, oparte na działalności uczniów, metody gier dydaktycznych.

Formy pracy: jednostkowa, zbiorowa, grupowa.

Środki dydaktyczne: prezentacja multimedialna, karty pracy, magnetofon, płyta CD, odtwarzacz CD, latarka, makiety drogi – pasy (zebra), kolorowe światełka, elementy odbłaskowe, broszury, kodeks drogowy, nożyczki, kredki, klej.

Przykładowe scenariusze zajęć

SCENARIUSZ ZAJĘĆ DLA DZIECI 6-LETNICH

TEMAT: DZIECKO W RUCHU DROGOWYM

CELE:

- Kształtowanie spostrzegawczości.
- Wyjaśnienie znaczenia sygnałów świetlnych w ruchu drogowym.
- Wdrażanie do odpowiedniego zachowania na przejściach z sygnalizacją świetlną.
- Kształtowanie umiejętności przechodzenia przez jezdnię.
- Stosowanie w praktyce zasad przechodzenia przez jezdnię.

Metody: metoda pokazu, metoda inscenizacji, metoda zajęć praktycznych.

Formy pracy: jednostkowa, zbiorowa.

Środki dydaktyczne: kartoniki, plansza, karta pracy, magnetofon, płyty CD, kolorowe światła, kredki.

Przebieg zajęć:

Kolory światel – sygnalizator świetlny

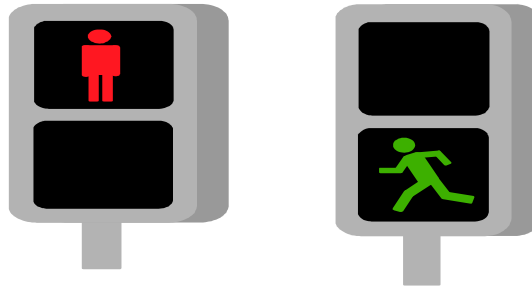
- Zielone – idź
- Czerwone – stój

Nauka wiersza:

Jadwiga Mackiewicz
Uwaga – czerwone światło

Ten czerwony sygnał
przejsć nam nie pozwala,
gdy czerwonym okiem mówi,
patrzy na nas z dala.
A zielony sygnał,
oko ma zielone,
bardzo proszę
przejsć na drugą stronę!

Dzieci otrzymują od nauczyciela wycięte kartonowe kółka w kolorach – czerwonym, zielonym. Dzieci po nauczeniu się wiersza podnoszą do góry kółko czerwone lub zielone w zależności od słów wiersza. Nauczyciel wykorzystuje również muzykę o rytmie marszowym w takt muzyki dzieci starają się powtarzać wiersz jednocześnie zatrzymując się, kiedy usłyszą zwrotkę o świetle czerwonym, a idą, gdy pojawia się kolor zielony.

Przechodź przez jezdnię tylko po pasach dla pieszych i tylko na zielonym świetle

Zasady przechodzenia przez jezdnię

- Zatrzymaj się przed wejściem na jezdnię.
- Spójrz w lewo.
- Spójrz w prawo.
- Spójrz jeszcze raz w lewo.
- Jeśli nic nie nadjeżdża, przechodź na drugą stronę.
- Na środku jezdni jeszcze raz spójrz w prawo.

Zabawa w sygnalizację świetlną: nauczyciel pokazuje dzieciom kółeczka w kolorach: czerwone, zielone i żółte. Dzieci rozpoznają kolory i omawiają zachowania pieszego podczas zmiany koloru świateł przy przejściu dla pieszych. Nauczyciel staje na środku sali lekcyjnej i naśladuje sygnalizację świetlną, uczniowie ustawieni na końcu sali na „światło” zielone (jeszcze patrząc w lewo, prawo, lewo) przechodzą po wcześniej wykonanej i rozłożonej macie pozorującej przejście dla pieszych, na drugą stronę.

Zasady uczestniczenia w ruchu drogowym

- Chodź prawą stroną chodnika.
- Chodź lewą stroną drogi bez chodnika.
- Jezdnia przeznaczona jest dla pojazdów.
- Przechodź przez jezdnię w oznaczonym miejscu.

Nauczyciel wychodzi z dziećmi przed budynek przedszkola, gdzie znajduje się chodnik wewnętrzny i droga. Tam każde dziecko ma możliwość samodzielnego i prawidłowego przejścia prawą stroną chodnika oraz prawidłowego przejścia lewą stroną drogi.

Następnie dzieci wracają do sali, aby spokojnie wypełnić kartę pracy: narysować drogę do przedszkola z sygnalizacją świetlną, pokolorować odpowiednio światła, na drodze umieszczają samochody, rowery, przechodniów stojących lub przechodzących po przejściu dla pieszych. Dzieci wykonują swobodne i twórcze rysunki.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ DLA DZIECI 6-LETNICH DYŻURNY PRZEDSZKOLAK

CELE

- Kształtowanie wyobraźni i myślenia przyczynowo – skutkowego.
- Wdrażanie do przestrzegania dyscypliny na drodze.
- Budzenie odpowiedzialności za własne bezpieczeństwo.
- Kształtowanie umiejętności przewidywania skutków swego postępowania.
- Wdrażanie do pomocy potrzebującym.

Metody: metoda pokazu, metoda inscenizacji, metoda zajęć praktycznych, pogadanka, dyskusja

Formy pracy: jednostkowa, zbiorowa, grupowa

Środki dydaktyczne: znaczkii odblaskowe, karta pracy, latarka, kartoniki z cyferkami, magnetofon, płyta CD, plastikowe telefony, kredki

Przebieg zajęć

Znaczkii odblaskowe

- Znaczkii odblaskowe są obowiązkowe.
- Noś znaczkii odblaskowe w widocznym miejscu.
- Znaczkii odblaskowe mają różne kształty i wzory.

Nauczyciel pokazuje i demonstrowuje różne znaczki odbłaskowe oraz wyjaśnia ważność i cel przypinania znaczków. Omawia, w których miejscach powinien być umieszczony znaczek odbłaskowy, przeprowadza z dziećmi zabawę: dzieli grupę na dwa zespoły, przekazuje im zestawy odbłaskowe. Zadaniem grupy jest odpowiednie oznakowanie jednego uczestnika grupy. Wygrywa ten zespół, którego zawodnik został najlepiej oznakowany.

Nauczyciel proponuje inną zabawę: zasuwa rolety oraz gasi światło, tak by pomieszczeniu było dość ciemno. Zapala latarkę by pokazać dzieciom, w jaki sposób jest widoczny pieszy uczestnik ruchu. Co się dzieje, dzieci same mogą sprawdzić?

Znaczkę odbłaskowe

- Znaczkę odbłaskowe są obowiązkowe.
- Noś znaczkę odbłaskowe w widocznym miejscu.
- Znaczkę odbłaskowe mają różne kształty i wzory.

Od domu do szkoły podróżuj bezpiecznie i wesoło

Ważne telefony

- 997 policja
- 998 straż
- 999 pogotowie
- 112 infolinia

Ważne telefony

- 997 policja
- 998 straż pożarna
- 999 pogotowie
- 112 infolinia

Od domu do szkoły podróżuj bezpiecznie i wesoło

Nauczyciel omawia dokładnie numery ważnych telefonów a następnie dzieci otrzymują kartoniki z pojedynczymi cyframi i układają z nich odpowiednie numery telefonu.

Nauczyciel opowiada historyjki sytuacyjne i pyta dzieci, pod który numer zadzwoniłby prosząc o pomoc.

Dzieci siadają w kole i wysłuchują się dźwięki dochodzące z magnetofonu próbując, jaki to dźwięki oraz do jakiego samochodu należy np. Czy jest to karetka, policja, straż pożarna a może szybko jadący samochód.

CO? – rodzaj wypadku (np. wypadek samochodowy, upadek z drabiny)

GDZIE? – miejsce wypadku

ILE? – liczba poszkodowanych

JAK? – stan poszkodowanych

CO ROBISZ? – informacja o udzielonej dotychczasowo pomocy

KIM JESTEŚ? – Imię i nazwisko, ile masz lat, gdzie mieszkasz
(numer telefonu, z którego dzwonisz)

Nigdy nie odkładaj pierwszy słuchawki!!!

Dzieci dobierają się w pary, otrzymują jeden plastikowy telefon i po kolei dzwonią na telefon alarmowy ucząc się prawidłowego wezwania pomocy. Dzieci mogą nawzajem się kontrolować.

Dzieci w podsumowaniu zajęć otrzymują kartę pracy do wypełnienia, pokolorowania oraz zakreslenia prawidłowej odpowiedzi.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ DLA DZIECI 6-LETNICH

PRZEDSZKOLAK I ZNAKI DROGOWE

CELE

- Zapoznanie ze znaczeniem wybranych znaków drogowych.
- Przedstawienie skutków lekceważenia znaków drogowych.
- Rozwijanie pamięci i wyobraźni.
- Kształtowanie poczucia odpowiedzialności za własne zdrowie i bezpieczeństwo.

Metody: metoda pokazu, metoda zajęć praktycznych, pogadanka, dyskusja

Formy pracy: zbiorowa, grupowa

Środki dydaktyczne: karta pracy, nożyczki, klej, kredki, kodeks drogowy, broszury ze znakami i krzyżówkami ruchu drogowego

Znaki ostrzegawcze:

- Dzieci
- Przejście dla pieszych

Znaki ostrzegawcze

Dzieci!

Przejście dla pieszych

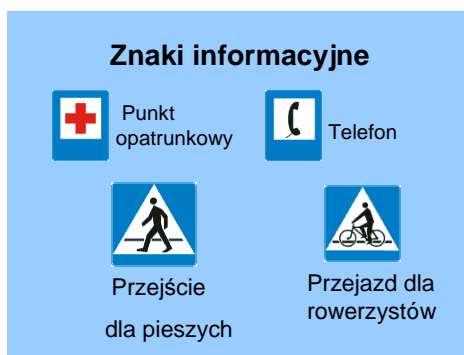
Znaki nakazu:

- Droga dla pieszych
- Droga dla rowerzystów

Znaki informacyjne:

- Punkt opatrunkowy
- Telefon
- Przejście dla pieszych
- Przejazd dla rowerzystów

Znaki zakazu:

- Zakaz wjazdu
- Zakaz ruchu pieszych

Omawiając z dziećmi znaki drogowe pokazujemy jak wyglądają oraz demonstrujemy kodeks drogowy, zwracamy uwagę jak wiele jest znaków drogowych, ale dziś poznamy tylko niektóre z nich. Pytamy dzieci, które z tych znaków już znają, co dokładnie znaczą.

Dzieci mają do dyspozycji plakaty, kodeks drogowy przykładowe znaki drogowe oraz krzyżówki ruchu drogowego i wykorzystując te materiały każdy samodzielnie uzupełnia kartę pracy. Koloruje przygotowane elementy, ilustrację; kiedy dzieci wytną ilustracje przyklejają na wspólnej makiecie wcześniej przygotowanej przez nauczyciela swoje ilustracje tak by powstał plakat.

Po zakończeniu cyklu zajęć dzieci otrzymują nagrodę za udział w zajęciach profilaktycznych (słodka niespodzianka).

WNIOSKI

Mamy nadzieję, że podane przez nas przykłady zainspirują innych nauczycieli, wychowawców oraz pedagogów do twórczego myślenia nad własnymi propozycjami i rozwiązaniami metodycznymi dostosowanymi do warunków środowiskowych, lokalowych, wyposażenia przedszkola, a przede wszystkim do potrzeb dzieci. Dzieci mają możliwość współuczestniczenia w prowadzeniu zajęć. Dzieci mają możliwość wyrażania swoich zainteresowań, obaw, wątpliwości, swobodnego zadawania pytań.

Podczas zajęć ważne jest, aby cały czas obserwować grupę dzieci, dostosowywać się do możliwości dzieci, do zachowań oraz ich aktywności. Stosując różnorodne metody, formy pracy, środki dydaktyczne mamy większą możliwość aktywizowania uczniów i budzenia w dzieciach zainteresowania. Zajęcia na temat bezpieczeństwa powinny odbywać się nie tylko w salach, ale i na terenie przedszkola, drodze. Polecamy praktyczne ćwiczenia, działania na drodze, ponieważ one najbardziej kształtują umiejętności dzieci.

Po przeprowadzeniu projektu profilaktycznego z zakresu bezpieczeństwa, w grupie dzieci przedszkolnych uważamy, że dzieci potrafią prawidłowo przejść przez drogę. Dzieci potrafią rozpoznać, kolory na sygnalizatorze świetlnym – wiedzą, na którym świetle mają przejść a na którym czekać. Potrafią rozpoznawania poszczególne znaki drogowe. Opanowały umiejętność korzystania w czasie wypadku z telefonu – potrafią wybrać odpowiedni numer, przeprowadzić rozmowę. Opanowały umiejętność zakładania znaczków odblaskowych. Potrafią rozpoznać, które ze znaków drogowych są znakami ostrzegawczymi, znakami nakazu, znakami informacyjnymi, znakami zakazu. Dzieci potrafią zadbać o zdrowie własne i innych na drodze. Potrafią współpracować w grupie, sprawnie komunikować się, umieją korzystać z różnych źródeł informacji.

Literatura:

- H. Gutowska, B. Rybnik, *Poradnik dla nauczycieli i rodziców*, Wydawnictwo Grupa Imane, Warszawa 2004.
- Spółeczna Kampania – Bezpieczne dzieci na polskich drogach* – informator dla nauczycieli 2004/2005, Edytor, Warszawa 2004.
- J. Bartosiński, E. Romanie-Zawadza, *Technika Plastyka-ćwiczenia dla kl. I*, Wydawnictwo Pedagogiczne, Kielce 1994.
- M. Węglińska, *Jak przygotować się do lekcji-wybór materiałów dydaktycznych*, Impuls, Kraków 1998.
- Podręcznik klasy I Kształcenia zintegrowanego „Wesoła Szkoła” cz.1*, Wydawnictwo WSiP, Warszawa 2000.
- Podręcznik Kształcenia Zintegrowanego „Moja Szkoła”*, Wydawnictwo MAC, Kielce 2000.
- www.ratownictwo.win.pl/wzywianie
- „Nie będziemy spożywać alkoholu” – Wczesnoszkolna pomoc dydaktyczna*, Centrum Edukacji Społecznej, Warszawa.
- www.znakidrogowe.pl

